

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér. Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

A király és a trónörökös.

Budapest, szeptember 7.

Egy vadonatuj, hegyes mellű, fényes, koromfekete lokomotiv hozta a király vonatját Bécstől Budapestig. A féelmes aczélgép, amelyik más, profánvonat elé fogva vad csattogással, harsogva, zakatolva szokott végigszáguldozni a sineken, ma már messze a sikmezőn az első sinkeresztezéseknél meglassította futását. S azután a hozzáfűzött hosszú kocsisort lassu, óvatos kigyócsuszással hozta végig a váltólabirintuson s alig hangot adva siklott be a nyugati pályaudvar üvegkupolája alá. Fenn a gépen három innepélyes szalonkabátos ur ellenőrizte a kékinges gépész és a fűtőlegény munkáját. Vigyáznak a királyra! Puha, bársonyos kézzel hozzák két országon keresztül, mint a törékeny himes tojást. Amerre a ragyogó udvari vonatot várták, sietve szaladt minden mérnök, minden állomásfőnök pályát vizsgálni, váltót próbálni. Mindenki, akinek köze volt ehhez az utazáshoz, érezte azt, hogy milyen retentő felelősség egy duzzadó erejű, lelketlen gépre bizni két ország koronás fejének az életét s olyan utra indítani el egy vékony aczélsínparon, amelyiken minden félrebillent váltó, megkorhadt talpfa, meglazult sinszög veszedelemmel fenyegeti.

A király élete mindannyiunknak drága, Lajtán túl és Lajtán innen, akik ebben a monarchiában élünk. Mi magyarok érez-

hettünk keserűséget egyszer-másszor, amidőn nagy, életbevágó fontosságú kérdések megoldásánál nem találtuk magunk mellett a koronás királyt. Nem lennének gyarló emberek, ha ezek a keserűségek nem hagytak volna nyomot bennünk. Meg tudjuk érteni ezért azt, hogyha odaát Ausztriában, ahol a császár — rideg imperator helyett — mindig a szerető, gondoskodó atya szerepét játszotta — sokkal hangosabb, kitörőbb lelkesezés, őszintébb ragaszkodás övezi Ferencz József alakját, mint nálunk, ahol időnk sem volt arra, hogy a személyét — a koronás főben rejtőző embert — megszeressük, hiszen csak futóvendég szokott lenni miköztünk. De azért mégis feltjük és óvjuk Ferencz József személyében a magyar királyt. Ebben az agg emberben — hogyha a lelke nem is fűződött úgy össze a mienkkel, mint a hogy szerettük volna — hat évtized uralkodói gondja érlelte meg a higgadságot, a belátást, a viszonyok bölcs ismeretét. A monarchia csupa egymás nyelvét nem értő, egymás ellen gyűlölködő népek mozaikjából összefűzve, Európa közepén kapzsi szomszédok közzé ékelve áll. A népmozaik közt ma az ősz Ferencz József egyénisége a legerősebb összefűző zsinór; a dákórománoknak Románia, a pánzlávok Oroszország patronatusa, az alldeutschok nagy Németország felé gravitálnak, a horvátok nagy Horvátországról, a szerbek Nagyszerbiáról álmodznak. S a monarchia határát körül álló országok szívesen tárnák ki testvéri kar-

jaikat a hozzájuk kívánczó néptörzsek felé, ha a nyílt föllépéstől és kapzsi előretöréstől vissza nem tartaná őket az a nagy tisztelet és babonás ragaszkodás, ami Ferencz Józsefet Európaszerte övezi.

A nyugodt béke, a zavartalan fejlődés hatalmas érdekszálai sodródhatnak össze a Ferencz József élete fonálával. Hogyha az ő csillogó, derűs kék szeme örökre lehunyódik, a monarchia minden határszéle felől tolakodóan zudulnak majd ránk a megoldást követelő problémák. Az sem lehetetlen, hogy számunkra a lenni vagy nem lenni kérdése lesz ez. That is the question!

Ma még — hála Istennek! — messze van tőlünk ez a bonyadalom! Ferencz Józse él, egészséges, sőt annyira egészséges, hogy a hosszú ut fáradalmi előki nem térve, szíves látogatásával tisztelt meg bennünket. (Ha már nincs erőnk változtatni rajta, könyveljük el a dolgot őszintén így: a magyar király csak vendég Magyarország fővárosában.) Ujra színről-színre láttuk. Előttünk szállt le az üvegtermes kocszi lépcsőzetén (kissé talán lasabban és erőtlenebbül, mint máskor.) Láttuk a jóságos, öreges arcát; (az arcz ránczai megmélyültek s maga az arczbőr sárgább, pergamentszerűbb lett.) Alakja meggömbült, a feje reszketős (hetvennyolcz év terhe alatt nincs az a mázsás sulyokkal dobáló athléta, aki meg ne roppanna!) Amióta nem láttuk, egészben véve kissé megöregedett, de örömmel tapasztaltuk, hogy téli nagy betegsége után mégis itt van közöttünk, hogy

Nedeczky István emlékirataiból.

Irta: Déri Gyula.

(Utánvívás illus.)

Benitzky Lajos honvédezedes sajtáságos eltűnésével foglalkoztam ezelőtt vagy tíz esztendővel s e közben elhatároztam, hogy felkeresem Nedeczky Istvánt, az Almássy-Benitzky-Nedeczky-összeesküvés utolsó életben maradt vezérét.

Hogy ki volt Benitzky Lajos, milyen szerepet játszott a szabadságharcban, mint ítélték először halálra, majd 20 évi várfogságra, miként töltött ki ebből hét keserves kinnal telt esztendőt Kufsteinban, minden újabbkori történelmi könyvben olvasható. A Pallas Lexikon a kiszabadulás utáni történetét is részletesen elmondja. Hogy 1861-ben honvédegyesületeket szervezett, állítólag betegsegítés és egyéb jótékony czélból, de valójában a harczedett veteránok létszámának összeírására, főképpen megbízható tisztikar szervezésére és hogy miképpen került később ismét haditörvénszék elé, mely másodsor is halálra ítélte stb. stb. És végül, hogy 1868-ban miként tették el láb alól, mai napig ösmeretlenül maradt gyilkosai.

Erről a rejtelmes gyilkosságról akartam bővebb adatokat szerezni. Felkutatam az egykoru lapokat, engedelmet kértem a vizsálati iratok átoltvasására, fölkerestem Benitzky néhány életben levő barátját, rokonai közül Benitzky An-

tal, Ujpestnek akkori nagyműveltségű litterátus főjegyzőjét, ki unokatestvére volt és végül eljutottam Nedeczky Istvánhoz.

Az öreg ur a honvédegegyező-egyesület hivatalában fogadott, melynek ő volt az elnöke. Bizony szűkös kis szállás volt az a hivatal, valamelyik zugutczában néhány udvari szoba. Az elnök urnak nem jutott külön helyiség, harmadmagával szorongott egy homályos benyilóban, az egész elnöki parádé és kényelem egy tengerifüvel kitömött keményülésű ripszdíván volt az íróasztala mögött, arra leültetett és felém kifordulva, kissé sürgető hangon kérdezte, hogy mivel szolgálhat?

A magastermetű, őszbeborult dzsentri ur kemény arczvonásai nem sokat ígértek és banni kezdtem, hogy ajánlólevél nélkül állítottam be hozzá. Hogyan magyarázom én most el bevezetésül ennek a pattogó természetű vén katonának, hogy voltaképpen az ő féltékenven őrzött, hűpecséttel lezárt emlékirataiból szeretnék valamit megszerezni? Ilyen pillanatokban, akinek nincs emberösmerete, az számalmasan felsül. Mert egy olyan embernek, aki már halálra is volt ítélve, nem is számítva hőskölteménybe való vitézi viselkedését az ellenség előtt, szörnyen bajos imponálni, de még csak számba se veszi egykönnyen az embert, akármilyen nagy újságnak legyen is a szerkesztője, vagy más egyéb hozzátartozója.

Böcsásson meg nekem az elköltözött hősnek fényes szelleme, de én abban a válságos pillanatomban villámgyorsan így gondolkodtam: ez a

vitéz katona és vakmerő összeesküvő iól tudja magáról, hogy ő történelmi alak és ha csak egy ripszdívánja van is, éri a maga jelentőségét. Tisza Kálmánokkal barátkozik, minisztereket fumi gál, a fiatalabb nemzedéket pedig egyszerűen lesajnálja, mint szomorú epigonokat, akiktől megtagadta a sors, hogy hű barátok lehessenek a nagy napok vézskorszakában. Ha én most azt a korszakot egy kicsit megvakarom és ha a rárakódott nemes patina alól valami kis emberi tökéletlenséget napvilágra segítek, amin nevetni, vagy mosolyogni lehet, akkor ez a szükségzav nagyur (mert a lelke az volt a szó legnemesebb értelmében) egyszerre kiesik az önkéntelen pózból és — beszélni fog.

Az elménk úgy van alkotva, hogy az ilyen szerencsés ötletet szinte hamarabb ki tudjuk mondani, mint végiggondolni. És én így, anélkül, hogy szünetet tartottam volna, a rövid kérdésre nagy lelki nyugodalommal és igen ártatlan arczczal feleltem:

— Rákosi Viktor egészen komóvan írta nemrég, hogy ő látott egy arczképet, amelyen egy ur, aki részt vett az Almássy-féle mozgalomban — összeesküvő egyenruhában volt ábrázolva. Lett volna csakugyan ilyen egyenruha?

A vakmerő kísérlet megtörtént és én elszántan vártam a robbanást. Ami nem is maradt el, mert Nedeczkynek a jóságos kék szeme egyszerre tele lett villámmal. Azután mondott valamit, amit nem lehet ide írni. Majd néhány másodpercig véstjósloán hallgatott, végül azonban mégis csak elnevette magát. És most már

ban minden...
sa közönséges
llyel, kompakt
illérel fizetendő

ludni
Forduljon leve-
hozzám. Pavel
-Adony.

AGÓ J.

tár, kárpitos és
szítő
czí-utca 2.
es lakberende-
amint minden-
tos- és díszítő-
akakal. 27881
művész ki-
okból, francia
szövegek, és
díjmentes

ográfia

0. l. em., ezelőtt
89. Ingyenes
és az összes
zereken. Díjta-
s állasközveti-
ográfia" orszá-
regor gyorsíró-
olában havonta
német, gyors-
l és keresko-
folyamok kez-
legelőnyösebb
lélt. Levelező
kurzusok. Az
yamok okleve-
és kereske-
émial rendes
zetése alatt
szorosított- és
Beiratások
Intézet helyi-
rólág Rákóczi-
nem tévesz-
ló hangzásu

EN
MINT
ELT FÉNYKÉP
ASOK
MAGYAR
OMÉRT
PARTUVAL
MAGYASÁGBAN
SZINES
KEP
ORONA.
MINDENÜTT
ETNEK.
SSAG
YBAN
MAYITÓ és
MÜTEREM
ENBILLEA-D-40
1908. évi PÁRTI
MÁLLITÁSON
ERESZTTEL és
REMMEL.

tekintve a tekintendőket az ereje, az egészségi állapota ellen nem lehet kifogás.

Rosszul esik most megírni azt, ami ezután következik: látván a király megérkezését, örömmünkbe mégis aggodalom vegyült. Mi lesz jövőre, vagy jövőhöz egy esztendőre? A nyolczvanadik év felé nagyon elvékonyodik a Párkák kezében az életfonál. A királyunk, aki olyan szilárdan nézett szembe annyi sorscsapással, férfias nyugalommal néz maga is ennek az eshetőségnek a szemébe, ezért mi is irhatunk róla. Elérkezik — bizonyosan elérkezik egy nap, amikor megáll a nyugati pályaudvar üvegburája alatt az udvari vonat s nem az ő örege, kedvesen roskatag alakja száll ki belőle. Minden telő pillanattal közelebb jön ez a perc, kötelességünk azért, hogy számoljunk vele. Mi lesz akkor?

Láttunk egyszer egy másik udvari vonatot megérkezni ugyanazon a helyen, amelyikre ma féltő, öreges kigyócsusszal érkezett meg az újveretű, fekete mellű lokomotívval élén a király vonatja. Az az udvari vonat száguldó zakatolással jött, hirtelen állt meg, a természetcsői ajtajából diadalmas fiatalsággal ugrott le egy vállas, barnahaju, deli férfi.

Ferencz Ferdinánd volt ez, a trónörökös. Akkor vadászni jött Magyarországra. De beköszönt az idő, amikor nem mint trónörökös és nem vadászni jön közénk Ferencz Ferdinánd. Kísérletet teszünk rá, hogy elképzeljük ezt az időt — de nem sikerül, cserben hagy a fantáziánk. Az összes külsőségeket látjuk, a főpolgármesterrel, aki hajlong és Ludwiggal együtt, aki akkor is szalonkabátban ugrik le a prűszkölő lokomotívra. Csak épen a legfontosabbat nem látjuk: azt hogy milyen arczczal, milyen szándékkal érkezik meg majd hozzánk Magyarország jövődöbeli királya? A mai magyar királylyal már számolni tudunk, ismerjük öreges konzervativizmusát hagyományos előszereteteit és makacs antipatiáit. A trón jövődö ura azonban ele-

venrejtélyelőttünk. Barátságosan mosolygó lesz-e majd, vagy ridegen elzárkózott? Eddig idegenképen állunk szemben egymással. A magyar korona várományos ura sem arra nem szerzett magának fáradságot, hogy bennünket megismerjen (összes benyomásai pillanattfelvételek az expresszvonat ablakából) — sem arra, hogy magát velünk megismertesse. Ha — Isten mentsen! — ma vagy holnap arra kerül a sor, hogy a kormányzást átvegye, még ezután kell kezdenünk a szíves bemutatkozást s a kísérletezést arra, hogy meg tudjuk-e egymást érteni? Pedig mondtuk már, hogy a trónváltást követő idők aligha lesznek erre alkalmasak. Minden tenyérnek ezután kell majd kapkodnia, hogy megzavart hangyaboly módjára szét ne szaladjon a monarchiát alkotó zagyva népmozaik.

Kézenfekvő dolog, hogy már ma módot kellene keresni ennek az átmenetnek a megkönnyítésére. Meg kell olajozni azt a szűk csuszatócsatornát, melyen keresztül új történelmi korszakba siklik át a két állam egymáshoz fűzött két hajója. A Habsburg-ház érdeke is ez, hiszen még az is megeshetik, hogy éppen a két hajót összekötő lánc szakad meg valamelyik zökkenőnél.

A trónörökös — a nagy Sphinxet közelebb kell hozni elvonult magányából a való élethez, az országos igazgatás gondjaihoz — mihozzánk. Valami történik is már ilyen célzattal, egyre gyakrabbakká lesznek az alkalmak, amikor ünnepeynapokon a fáradt öreg király helyett a fiatal trónörökös reprezentál. De mindez csak üres reprezentálás, melyen majdnem mindegy, hogy egy öreg tábornok vagy egy fiatal tábornok tiszteletére dördülnék meg a mozsarak. Réálisabb részt kívánnánk a trónörökös számára kiharítani az uralkodói gondokból. Mi a formája ennek, azt nem nekünk kell kitalálni. Volt alkalom, hogy az öreg király már életében megkoronázta a fiát. Arra is volt eset, hogy az

elaggott uralkodó lemondott, átadta az utódjának a trónt s azután mellette maradt, ellátta jótanácsaival és utmutatásaival.

Soha uralkodó jobban nem szorult rá tanácsokra és utmutatásokra, mint Ferencz József utódja. S Ferencz József munkás élete alkonyán nem tehetne népének nagyobb szolgálatot, mintha utódja mellett elvállalná az iskolamester szerepét.

Budapest, szeptember 7.

Miniszterek itthon. Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel hét órakor klopódiai birtokáról visszaérkezett a fővárosba. Délután kettő órakor hazaérkezett gróf Andrássy Gyula belügyminiszter is. Günther Antal igazságügyminiszter tegnap érkezett haza családjával együtt Iglófiüredről.

Horvátországi nyugtalanság. Supiló lapja, a „Novi List” írja: Gajdy fiúmei államvasuti felügyelő tegnap magához hívatta a fiúmei és susáki vasuti munkásokat és felolvasta előttük a kereskedelmi miniszter rendeletét, melyben a miniszter úgy intézkedik, hogy azok a vasuti munkások, akik nem magyar állampolgárok, három hónapon belül kötelesek a magyar állampolgárságot megszerezni, továbbá mindazok, akik nem tudnak magyarul, hat hónapon belül elbocsátás terhe mellett kötelesek a magyar nyelvet megtanulni. — A zimonyi rendőrség házkutatást tartott a szerb olvasókörben és magával vitte a kör alapszabályait és a jegyzőkönyveket. Az olvasókörben két belgrádi lapot találtak, amelyek ki vannak tiltva. — A zimonyi rendőrség a napokban bekérte a szerb Sokol tornaegyesület legutóbbi közgyűlésének jegyzőkönyvét, melyet azonban másnap minden megjegyzés nélkül visszaszolgáltattott az egyesületnek. — Supiló lapjában, a „Novi List”-ban ismét hosszasan foglalkozik az egyezkedési tárgyalásokkal és a hivatalos czáfolatokkal szemben fenntartja, hogy Semsey Wekerle miniszterelnök tudtával és utasítására tárgyalt a horvátokkal. A horvát szerb koalíció — írja Supiló — sohase tette az első lépést a tárgyalásokra, mindig a magyar képviselők jöttek hozzájuk és igyekeztek őket arra bírni, hogy a horvát képviselők engedjenek álláspontjukból. Ismételjük, az egész felségárulási hajszá azért inszezenáltatott, hogy visszavonulásra és engedékenységre bírja a horvát-szerb koalíciót.

egészen barátságos hangon kezdett magyarázatni.

— Hát bizony, kedves öcsém, sok tökéletlen ember volt köztünk, az bizonyos. És pedig nem is a népség, katonaság, hanem a vezérek között. Egész névsorát számlálhatnám el a hőbortos bolondoknak, akiknek 1861-ben a dinasztia közelébe úgy a fejükbe kergette a vért, hogy részeg emberek módjára tele szájjal hirdették a forradalom közelgő kiütését. Ez történelmi tény, hiszen talán sohasem fogtak volna bennünket rakásra, ha mindenki hallgatni tudott volna. Ettől azonban mégis nagyon messze áll az összeesküvő egyenruha szálnalmasan groteszk gondolata.

— Így hát az író tréfiája az egész? Ezt jó volt megtudni, hogy az ember megczáfolhassa, — feleltem és nagy komolyan.

— Sohase czáfolja! — intett kezével Nedeczky. — Mert az az összeesküvő-egyenruha mégis megvolt, csak hogy nem mi csináltattuk, hanem egy svindler, meg egy bolond. A kormányban azonban így is kapóra jött ez és mindenáron összeköttetésbe akarta velünk hozni a svindlert, meg a bolondot. Hogy szebben jessen a dolog, ugyanazon a napon, 1864 márczius 15-én és 16-án fogatta el őket, amikor minket.

Most már egészen az enyém volt a jó Nedeczky István. Látszott rajta, mennyire örül, hogy kibeszélheti magát erről a kénves dologról, amely alkalmas lehetett arra, hogy az egész meczgalmat kompromittálja. És elmondta részletesen, hogy a Hatvani-utczában lakott egy Jámbor Pál nevű meggazdagodott szabómester, aki

ábrándozó és képzelő természetű, gyenge-itéletű ember volt, folytonosan az újságokat bujta és a nála megforduló előkelő urak eleit szávaiból mindenféle légvárat alkotott magának. A megrendelői közt volt egy Reiner Sándor nevű eizüllött ügyvéd, ez elhitette vele, kezdetben talán a tréfa kedvéért, később némi haszon kilátásáért, hogy a tervben levő forradalomhoz pénzes embereket keresnek és azok az urak, akik a boltjában megfordulnak, szemet vetettek ő rá is. Jámbor mindent elhitt, még azt is, hogy ha a tisztikart pénzzel segíti és egyenruhával, megteszik — palatinusnak.

Bármilyen bolond beszéd volt is ez, a szabó csakugyan hozzáfogott az egyenruhák készítéséhez. Legelőször a maga számára csináltatott egy fantasztikus palatinusi díszruhát, amiben a hatás kedvéért főpróbát is tartott egyszer, mikor bérkocsiában végig hajtattott a városon. A bakon a fiskális ült, összeesküvő tábornoki egyenruhában. Erről készülhetett valami könyvomat és ezt láthatta Rákosi Viktor. Tiszta csoda, hogy a rendőrség akkor rögtön be nem fogta a két bolondot, de úgy látszik, a nagy befogatásig várt velők, hogy a hazafiak ügyét kompromittálja. A szabót azonban, mint elelőst csakhamar ki kellett bocsátani; Reinert ellenben, akiről kiderült, hogy az eszme tőle származik, pár évi börtönre ítélték.

Itt véget ért az egyenruha-kérdés, de, ha már benne voltunk, nem volt nehéz tovább fagatni az öreg urat. És beszélt még egy jó óráig.

Elmondta az egész elfogatás történetét és mindazt, ami azután következett.

Különösen Almássyról mondott nagyon érdekes adatokat. Almássy 1848/49-ben képviselő volt, a ház alelnöke és a debreczeni országgyűlésnek április 14-iki ülésén, melyen a trónvesztést kimondták, éppen ő elnökölt. 1861-ben nem választotta meg magát, a felirati párt többségét mégis ő gyűjtötte össze. Sőt tett ennél nagyobb dolgot is. A képviselőház tudvalevőleg a feliratot, miután 155 szóval 152 ellenében elfogadta a címében megváltoztatta, úgy, hogy az uralkodót egyszerűen Felséges ur!-nak szólította. Felséges császár és király helyett. Ezért a feliratot Bécsből visszaküldték, mire arról volt szó, hogy az országgyűlés állítsa vissza a Deák Ferencz eredeti szövegét. Hogy ennek a módosításnak is meglett a többsége, szintén az Almássy érdeme volt. És mégis a békés megoldásnak ez az önfeláldozó híve pár hónap múlva egy messze szétágazó összeesküvésnek állt az élére.

Az országgyűlés feloszlatása ugyanis amily csalódást, éppen olyan mérhetetlen elkeseredést is okozott. Fokozta ezt Schnedignek, az osztrák miniszterelnöknek kétszínű politikája, akinek eljárásából és intézkedéseiből mindinkább kiderült, hogy az abszolutizmust magyar emberekkel akarja megcsinálni és a nemzet legjobbjait méltán megdöbbsentette, hogy erre meg is találta a maga embereit. Ez a nemzeti ellenállás megtörését jelentette és félni lehetett, hogy Deák passzív ellenállási politikája alól kisiklik a talaj.

Gyorsan kellett tehát cselekedni. Két titkos párt keletkezett ekkor az országban.

— Az egyiknek, — szölt Nedeczky István, — a viszonyok engem állítottak az élére. Mi

Miniszterek Kossuth Ferencznel. Wekerle Sándor miniszterelnök ma délelőtt fél tizenegy órakor felkereste Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert, akivel egy óra hosszat tanácskozott. A délelőtti folyamán még gróf Zichy Aladár, a király személye körüli miniszter, Rakovszky István, a képviselőház alelnöke, Fülöp Kálmán, Budapest főpolgármestere és Szalay Péter államtitkár tettek látogatást a beteg miniszternél. Kossuth Ferencz miniszter ezután Mentsik Ferencz miniszteri tanácsosnak, az állami munkásbiztosító hivatal másodelnökének és Téglássy István miniszteri tanácsosnak jelentéseit hallgatta meg.

Végrehajtók a végrehajtási törvényről. A végrehajtási novella intézkedései nemcsak a hitelezőre, hanem a végrehajtók megélhetésére is nagy befolyással lesznek, mert előrelátható, hogy az átmeneti egy év után a perek és ennek következtében a végrehajtások száma nagyon meg fog csappanni és ezáltal a végrehajtók jövedelme a minimumra fog redukálódni. Tudják és érzik ezt a végrehajtók és pünkösdkor Debreczenben tartott tanácskozásukon az egyesület elnökségét utasították, hogy helyzetük ecsetelésével memorandumot adjanak be a kormányhoz, hogy a végrehajtói intézmény államosíttassék és a végrehajtók fizetési osztályokba soroztassanak be, mert a bírósági végrehajtók a nagyváradai végrehajtók, Bakó Bálint, Csathó Jenő és Várnai Henrik kezdeményezésére elhatározták, hogy folyó hó 12-ikén nagygyűlést tartanak Nagyváradon, hogy helyzetük és a teendő intézkedések tárgyában tanácskozzanak.

Kivánalmak főbb vonásokban a következők:

A bírósági végrehajtók legyenek állami tisztviselők, osztassanak fizetési osztályokba 1600 korona kezdő fizetéssel, mely a szolgálati évek arányában emelkedhessék 3400 koronáig, a fizetési osztálynak megfelelő lakbérrel kivül.

A végrehajtói állás fontosságához képest és ne hogy ezen intézmény letört egzisztenciák menedékhelye legyen, kívánják, hogy végrehajtó csak az lehessen, ki érettségi vizsgát tett, három évig bíróságnál, ügyvédnél, vagy végrehajtónál segédként működött és a végrehajtói vizsgát sikerrel kiállotta. A kinevezés mindig a legelső fizetési osztály legkisebb összegű fokozatába történjék, hogy ezzel az érdemesekek mellőzése és a jogosulatlan protekció kiküldhető legyen.

Mint hogy az átmeneti egy év eltelté után a végrehajtók száma meg fog csapni és így a végrehajtók száma redukálható lesz, kívánják, hogy az ekként megszüntetendő állások helyett az illetőnek a bíróságnál vagy más állami hivatalnál a szolgálati évek betudásával irodatiszti vagy más megfelelő állást adjanak.

Mindezekkel szemben államosítás esetére lemondanak törvényben részükre megállapított minden-

Kossuthra, az emigrációra és az akkor már számottevő hatalommá fejlődött olasz királyságra támaszkodtunk. A másik párt, Almássy Pál vezetése alatt Kossuth és az emigráció bevonása nélkül, bár szintén Olasz- és Franciaország segítségével akarta a forradalmat megcsinálni. Ez a párt voltaképpen még az 1859-iki olasz háború után keletkezett, de működését az országgyűlés idejére felfüggesztette. Mindkét párt erős és tekintélyes volt, ezért Almássynak Kossuthtól való elszakadása nagy veszedelmet rejtett magában. Fokozta ezt az 1861-ben országszerte megalakult honvédség-egyesületek magatartása, melyeknek valódi céljuk az volt, hogy összeírva tartásuk azokat a tiszteket, akikre a felkelő csapatok szervezését bízni lehetett. Ezek az egyesületek nyíltan konspiráltak: némelyekben leplezetlenül készültek a fegyveres ellenállásra és mivel a vezetőszerere sokan vágytak, sohasem lehetett tudni, hogy melyik napon történik valami szerencsétlen kísérlet, ami mérhetetlen veszedelmet hozhat az országra. Ekkor mentem ki Kossuthhoz, tőle megbízást szereztem, amivel rendet csináltam, vagyis Almássyval megegyeztem, aminek első következménye az volt, hogy a honvéd-egyesületek azontul okosabban viselték magukat. De mindez később jött már, a bécsi kormány, valószínűleg III. Napoleon újmutatására megtudott mindent. Párisból megkapta a névsort és a két párt vezető embereit elfogatta. A fővárosban elfogták Almássy Pált, Nedeczky Istvánt, Beniczky Lajost, Lezsák Lajost, Sebess Emilt, Szelestey Lászlót, Gáspár Lajost, Klementisz Gábort és Vidacs Jánost. A

nemű díjakról; díjtalanul állítják ki az értesítéseket, ügygondnoki kinevezéseket, árverési hirdetményeket, rendelményeket, igényfelhívásokat stb., végrehajtás, birtokba vezetés foganatosításánál nem számítják fel a 2-6 korona díjakat sem.

Megelégszenek ők a törvényes napidíjjal és ha egy helyen több aktus foganatosítandó, úgy az egy napidíjért történik. Minthogy pedig a budapesti, kolozsvári és nagyváradai városi bír. végrehajtók napidíjt nem kapnak, az itt alkalmazott végrehajtók személyi pótlékok nyerjenek vagy pedig magasabb fizetési osztályba sorozandók.

Az egybehívók fölkéri az összes bírósági végrehajtókat, hogy szeptember 12-ikére délután 7 órára egybehívott gyűlésen személyesen jelenjenek meg Nagyváradon, akik pedig a személyes megjelenésben akadályozva vannak, Bakó Bálint bírósági végrehajtóhoz intézendő levélben fejezzék ki a fent ismertetett határozathoz való hozzájárulásukat.

A nemzetiségi kérdés és a külföld. A külföldi sajtóban tudvalevőleg a magyar nemzetiségi kérdéstről a legtöbbször olyan cikkek jelennek meg, amelyek a magyar nemzetet ferde világításba állítva, gyaláznak bennünket. Annál több dicséret illeti meg azokat, akik külföldi összeköttetéseiket arra használják föl, hogy a magyarországi közvéleményt kellőképpen tájékoztassák a mi viszonyainkról. Ezzel Németország egyik legelterjedtebb folyóiratáról, Harden Miksa sokszor emlegetett Zuckunfja nyitotta meg hasábjait Weisz Julián országgyűlési képviselő cikkének, amelyben „A nemzetiségek Magyarországon” cím alatt kellő értékére szállítja le azokat a ráfogásokat, amelyekből a külföldi sajtó falánk örömmel táplálkozik, ha arról irnak, hogyan üldözik Magyarországon a nemzetiségeket.

A cikk bevezető részében azoknak az időknek történetét vázolja, amikor Tisza Kálmán volt az ur Magyarországon, akiknek, miután Magyarországot gazdaságilag és politikailag mind szorosabba kívánta Ausztriához fűzni, mindent megbocsátottak Ausztriában s akkor nem is volt nemzetiségi kérdés. Mikor pedig a nemzeti felháborodás megsemmisítette Tiszák uralmát s a gazdasági és politikai függetlenség megvalósításának eszméje mind határozottabb alakot öltött, Ausztriában a sok nemzetiség egyszerre észrevette, hogy Magyarországon a tótokat, a horvátokat, a románokat, a szászokat és a szerbeket üldözik. Weisz Julián felvilágosítja őket, hogyan üldözik. A megyei törvényhatóságok ilyesim joguk van saját nyelvükön beszélni, a községi bíróságokban anyanyelvükön panaszkodhatnak és védekezhetnek. A községi tisztviselőknek kötelessége a lakosság nyelvén beszélni. Magyarországon népiskolái között 60% magyar és 40% idegennyelvű. A vegyesnyelvű iskolák közül nagyon sok állami támogatásban részesül s Magyarországon legalább 3000 olyan népiskola van, ahol magyarul egyáltalában nem is beszélnek. 1869 óta a tót, a románnyelvű népiskolák folyton szaporodnak. Gazdasági téren sincs okuk panasza, különösen a tótoknak és a románoknak. 1867 óta a tót és román községek egyre szaporodnak

vidéken Asbóth Lajost, Máriássy Bélát, Plachy Lajost, Nedeczky Jenőt és Zambelli Lajost.

A kormány fellépését siettetette az is, hogy az elasz kormány kölcsönpénzén Nedeczky István 20.000 darab fegyvert rendelt meg s azt a szállítmányt a vonaton főismerték és lefoglalták.

Itt egy kis szünet következett, mit fölhasználva, a következő kérdést tettem:

— Mindezek természetesen a legrészletesebben meg vannak írva az elnök ur emlékirataiban?

— Hát persze, hogy meg vannak írva.

— Az egész nemzet várja, hogy ezek az iratok megjelenjenek. A kiegyezés előtti korszak történetének sok részlete érthetetlen ezek nélkül, mert tele van rejtélyel. Ilyen rejtély például, hogy kiknek lehetett érdekében Beniczky Lajost eltenni láb alól. Meg vagyok győződve, az elnök ur irataiból ezt is ki lehetne nyomozni. Belelekinthet azokba földi halandó?

— Amig én élek, addig nem! — felelt Nedeczky. — Egyetlen egy embernek engedtem meg, a Tisza Kálmán kérésére és az Bekics Gusztáv volt. De köteleznie kellett magát, hogy csak azt írja meg belőlük, amihez a beleegyezésemet adom. Halálom után aztán majd az örököseim azt tehetik vele, amit akarnak.

Igy én nem tudhattam meg a Beniczky eltűnése titkát, bár sok egyéb érdekes adathoz sikerült jutnom, miket elmondani talán már nyílik alkalom. Most, Nedeczky halála után első feladat, lépéseket tenni a nagybecsű iratok megszerzésére és azokat mielőbb közkinccsé tenni.

s amíg még 1870-ben sem volt Magyarországon egyetlen román pénzintézet sem, ma se szeri, se száma ezeknek az intézeteknek, amelyeknek román az elnevezésük, román a levelezésük és ügyvitelük s a statisztika szerint legalább 150 nemzetiségi pénzintézet van Magyarországon. Ebből a rövid ismeretéből is kiviláglik, hogy Weisz Julián cikke felette alkalmas ama ráfogások ellensúlyozására, amelyeket Bécsből bocsátanak világgá, hogy a művelt külföld azt higye Magyarországról, hogy ott a nemzetiségeket üldözik, elnyomják s őket tüzzel-vassal pusztítják. Vajha minél messzebb vinné a magyar kormány nemzetiségi politikájának igaz hírét a külföldi sajtó, mert akkor talán az elfogultak is kénytelenek lennének beismerni, hogy jobb tudomásuk ellenére hittek a ráfogásoknak s a hazugságoknak.

Bosznia jövője. A londoni Times legutóbbi számában hosszabb cikket közöl azokról a változásokról, amelyeket az ifju-török forradalom sikere a török birodalomban előidézett. A lap értesülése szerint az angol kormány a megváltozott helyzettel szemben igen jóindulatu álláspontot foglal el. Ugyanez az orosz kormány álláspontja is, amit igazol az a rendkívül szíves fogadtatás, melyben Turkhán pasának, az új szentpétervári török követnek része volt. A hatalmak illetően magatartásával a Times nagyon óhajtandónak tartja, hogy Bécsben Bosznia annexiója tervével újabb komplikációkat ne idézzenek elő. Fürstenberg herceg, a szentpétervári osztrák-magyar nagykövetség ügyvivője, mint az angol lap értesül, hivatalos formában kijelentette az orosz udvarnál, hogy Ausztria-Magyarország álláspontja Boszniában a jelenlegi statusquo fenntartása és jelenleg illetékes helyen az okkupált tartományok annexiójának tervével nem foglalkoznak.

Betöltött beszámoló. Dr. Nikolics Vladimír, az ogulini kerület képviselője mára választógyűlést hívott egybe, hogy beszámolót tartson. A hatóság azonban nem vette tudomásul a gyűlés bejelentését és megtiltotta megtartását.

Kossuth Ferencz a győriekhez. Kossuth Ferencz, mint az orsz. függetlenségi párt elnöke, a győri választás alkalmából kapott üdvözlő táviratra a következő sürgönyben válaszolt Szabó István országgyűlési képviselőnek, a győri kerület függetlenségi és 48-as pártja elnökének:

Melegen köszönöm bizalmuk megnyilatkozását és üdvözlőm elveink mellett kitartó hazafiasságukat. Önök is érzik, hogy elveinkben van a jövő és ezek mellett kell kitartanunk magyar szízzel, magyar lélekkel. Küzdelmeinkben Győrt oldalam mellett akarom látni. Segítsék tehát most is győzelemre azt a függetlenségi zászlót, amelyet most Hlatky-Schlichter Lajos kezébe adtak.

A hármasszövetség külügyminiszterei. A francia lapok Tittoni, Aehrenthal és Schön találkozásáról nagyjából szimpatikusan irnak. A Temps kijelenti, hogy német lapvéleményekből következtethetőleg az államférfiak tanácskozásának eredménye kedvezőnek látszik. A hét, amely rosszul kezdődött, megnyugtató kilátással végződik. A Journal des Debats azt hangoztatja, hogy a salzburgi és berchtesgadeni találkozók eredménye alkalmas arra, hogy Európa közvéleményét megnyugtassa. Azután a lap különösen arra utal, hogy báró Aehrenthal erős éleslátással rendelkezik hazája érdekeit illetően és a maga helyén a Balkán-kérdés összes fázisait igen jól tanulmányozta ahhoz képest, hogy ne fordította volna minden fáradságát arra, hogy minden okot, mely a hármasszövetség, valamint az európai hatalmak körében véleménykülönbséget idézhetne föl, mellőzzön, vagy ártalmatlanná tegyen.

Tengerésztisztek kauzciója. A haditengerésztisztek házassági kauzciójára vonatkozó új rendelet október hó elején lép életbe. Az új rendelet szerint a X. és XI. rangosztályba tartozó tiszteknél a kauzció 60.000 korona, a VI., VII. és VIII. rangosztályoknál 50.000, a tengerészorvosoknál a X. és IX. rangosztályban 50.000, a VIII. rangosztályban 40.000 korona. Emelték a kauzciót a tengerészeti biztosoknál. A X. rangosztálybeliek kauzciója ugyanis 25.000 korona, a IX. rangosztálynál 20.000 korona, a VIII. rangosztálynál pedig 15.000 korona. Az utóbb jelzett emelés kellemetlen benyomást keltett a tisztek között, mert még inkább megnehezíti a kisebb bevadalmazású tisztek nősülését.

Nyilatkozatok a fuzióról.

— Szatmári Mór és Földes Béla nyilatkozata. —

Budapest, szeptember 7.

Két bécsi lap két magyar képviselő véleményét közli a tervbevett fuzió tárgyában. Földes Béla cikket írt a N. W. Tagblatt legutóbbi számában, Szatmári Mór pedig a Neue Freie Presse tudósítója előtt nyilatkozott. A véleményekből közöljük a következőket:

Földes Béla cikke.

Földes Béla a „N. W. Tagblatt“ legutóbbi számában cikket írt azokról a törekvésekről, amelyek a koalíció pártjait egy táborba igyekeznek tömöríteni. A cikk többek között ezeket mondja:

Azok a nehéz problémák, amelyeket még a jelenlegi parlamentnek kell megoldania, erős és egységes többségi pártot kívánnak, amely a nemzeti állam exigenciáit egyöntetlően itéli meg. Normális körülmények között a függetlenségi párt erre a célra teljesen alkalmas volna. De a körülmények éppen nem mondhatók normálisaknak, másrészt pedig a koronával való együttműködés kívánatosá teszi a 67-es alapon álló pártoknak a kormányzatba való belevonását is, ami mellesleg megjegyezve, csak emelné a kormányzó párt akcióképességét, minthogy régi, praktikus, kormányzati dolgokban hosszú iskolát járt segítő társakat szerezne a többségnek. Innét van az, hogy fuzió törekvések észlelhetők, amelyek a parlamentnek legalább a két legnagyobb pártját szeretnék egyesíteni.

... Természetes, hogy a pártok egyesülése esetén sok nehéz kérdés vár megoldásra. Így első sorban az új program megállapítása. Azután a választási reform után összeálló parlament munkarendje; ebben a munkarendben helyet kell foglalniok a kulturális, gazdasági és mindenekfelett a legszélesebb alapokra fektetett szociális reformoknak, amelyek az összes állampolgárok érdekeit képviselnék; mindezt pedig azzal a céllal, hogy Magyarország önálló állami és nemzeti élete minél jobban kidomboríttassék.

Nagy fontossága van annak is, hogy milyen időpontban történik a fuzió. Lényeges dolog ugyanis, hogy a fuzió a szőnyegen levő problémák megoldása előtt, vagy pedig azok után történik-e. Ha a fuzió még a parlamenti feladatok megoldása előtt megtörténik, akkor az politikai megerősödést jelent; ha pedig azok után, akkor a fuziónak első sorban a külsőben álló választási reform szempontjából van jelentősége, amit ugyan nem lehet lekicsinyelni, de még sem bír azzal a súlyal, mintha pozitív feladatok megoldása céljából történt volna az egyesülés. Természetes, hogy mind a két esetben sok nehézséggel kell megküzdeni, amelyek között elsőrangú szerepet valószínűleg a bankkérdés fog játszani. A bankkérdés megoldását el sem lehet másképp képzelni, csak úgy, ha a függetlenségi pártnak ebben a kérdésben elfoglalt álláspontjával számolunk. Ha az alkotmánypártot arról meg nem lehet győzni, akkor a fuzió teljes lehetetlenség. Ha pedig a függetlenségi párt ebben a kérdésben feladja az álláspontját, a választóközönség előtt veszt el a hitelét. De ezenkívül is számos formális kérdés vár még elintézésre. Mindezeket összevéve, a fuzió ügye korántsem oly közel, mint ahogy bizonyos körök és lapok gondolják.

Szatmári Mór nyilatkozata.

A „N. Fr. Pr.“ ma ezzel a címmel: „Egységes Kormánypárt Magyarországon“ egy beszélgetést közöl, melyet levelezője Szatmári Mór országgyűlési képviselővel folytatott. Szatmári többek közt következőleg nyilatkozott: „A nagy magyar politikai pártok egyesítésének eszméje a függetlenségi párt elnökeél, Kossuth Ferencztől ered. Kossuthnak az a meggyőződése, hogy az erők egyesítése a jelenlegi körülmények közt politikai szükségesség. Ezt Wekerle miniszterelnök és Andrassy belügyminiszter is felismerték és azt hiszem, nem tévedek, ha hozzáteszem, hogy a király is szívesen látná a magyar pártok koncentrációját, melynek segítségével a függő kérdéseket már a legközelebbi időben általános megelégedésre szolgáló és sikeres megoldás elé lehetne vinni. Hasztalan volna tagadni, hogy a mérvadó faktorok közt már megbeszélések is folytak,

hogy a pártok együttműködésére új alapot teremtsenek, de a megegyezés még nem jött létre. A probléma megoldása első sorban a bankkérdés körül forog. Abban a pillanatban, amint a bankkérdésre vonatkozólag Wekerle miniszterelnök, Andrassy belügyminiszter és Kossuth Ferencz, a függetlenségi párt vezére között létrejön a megegyezés, a fuzió kérdése abba a döntő stádiumba lép, melyben már a megvalósításról lehet beszélni. Kétségtelen, hogy a bankkérdésben már egy bizonyos közeledés történt Kossuth, illetve a függetlenségi párt álláspontjához. Tudvalevő, hogy Andrassy elhatározását Wekerlének, ennek a kitünő finanszpolitikusnak az elhatározásától teszi függővé és így az ő személye a kérdés kedvező megoldására nézve nem képez akadályt. A fuzió, vagy helyesebben mondva, a hatalmas, egységes negyvennyolcas párt ma általánosan elismert politikai szükségesség gyanánt az aktuálitás előterében áll. Megvalósításának még vannak akadályai, első sorban a bankkérdés, melyre nézve azonban már legközelebb várható a megegyezés.

Törökország a választások előtt.

— A császári hercegek szereplése. —

Budapest, szeptember 7.

Törökország most már közvetlenül a választások előtt áll. Konstantinápolyban ma voltak a községi választások, melyek azonban nem nagy érdeklődést keltettek. Újabb időben gyakran szerepelnek az eseményekkel kapcsolatban a császári ház hercegei. A szultán most sulyt helyez arra, hogy a hercegek minél gyakrabban mutassák magukat a közvélemény előtt, ezzel mintegy ellensúlyozni akarja az ifjútörökök nagy befolyását a lakosságra.

A hadsereg kiképzése most már tervszerűen tovább folyik s tapasztalatok beszerzése céljából a külföldi hadgyakorlatokra több képzett tisztet fognak kiküldeni. Nagy feltűnést keltett, hogy a német hadgyakorlatokra Enver ezredest vezényelték ki.

Mai hireink a következők:

Konstantinápolyban a községi tanácsi választás győnye részvétel mellett folyik. Eddig összesen három törököt, két örményt és öt görögöt választottak meg. A parlamenti választáson Konstantinápolyban eddig Midhat Hajdár bég és Ferid basa, volt nagyvezír lépett föl. Az utóbbi valószínűleg az új kamara elnöke lesz. Ferid basa testvére Janinában lépett föl.

Azokra a különböző reformkérdésekre vonatkozólag, melyekre nézve számos tervezet van már készben, az Ikdam azt ajánlja, hogy a japánok példáját kövessék és hogy a különböző európai államokba két vagy három szakértőt küldjenek. A közoktatásügyi minisztérium hivatalnokai tegnap az Amed mecsében gyűlést tartottak. Különböző kerületekben az újraszervező rendelkezések miatt az elégedetlenség növekszik. A szokatlan sajtószabadság már megteremtette a maga kinövésait. Három török politikai lapot és egy élelzetlapot állítólag törvényes uton üldöznek, kettőt közülök tisztek megsértése miatt. Eddig összesen tizenkét politikai egyesületet alapítottak. Többi között van már arab és kurd politikai klub is, amely összeköttetésben van az új-törökök klubjával.

A tegnap tartott tüzérési gyakorlaton Abdul Rahim herceg, a szultán egyik fia is részt vett, mint tüzértiszt. Mahmud Muktar hadtestparancsnok beszédet intézett hozzá, amelyben azt mondta, hogy Törökország hatalmát addig érezte a világ, amíg az uralkodóház személyesen vezette a hadsereget. Az uralkodó családból származó herceg mostani jelenléte biztató jel a jövőre nézve.

Zia tábornokot és Enver ezredest a hadügyminiszter megbízta, hogy Goltz tábornok meghívására vegyenek részt a keletporoszországi manővereken. Gazi Ozman Nizam basát berlini török nagykövetté nevezték ki. Ozman Fejzi basa tábornagyot, a 6. hadtest parancsnokát az 5. hadtest parancsnokává nevezték ki.

A Frankfurter Zeitungnak jelentik Konstantinápolyból, hogy a pénzügyminiszter az ottomán bank-

kal pénzügyi szerződés-tervezetben állapodott meg, amelyhez még a török parlament hozzájárulása lesz szükséges. A bank fél százalékkal amortizálendő 4 százalékos 3.600.000 török fontnyi kölcsönt hajlandó közvetíteni a kormánynak. Biztosítékul a dette publique által kezelt Revenues Diverses és a 120.000 fontot kitevő vámfeltelegek szolgáljanak. Azt a tervet, hogy európai pénzügyi szaktekintélyeket hívnak meg, ismét feladták.

A Jeni Gazetta Bülow herceg birodalmi kancellár és Achmed Riza találkozásának jelentőségét kommentálva, azt mondja, hogy a legutóbbi angol-barát tüntetések már szinte a német befolyás gyengüléséhez vezethettek volna. Törökország azonban Németország jelenlegi kormányának iránta táplált jóakaratából hasznot akar húzni. Szintügy Ausztria-Magyarország barátságát és pártatlanságát is Törökország hátlárára érdemes. Törökország tehát csak azt kívánhatja, hogy a két nagyhatalommal való kitűnő viszony továbbra is fennmaradjon. Ha a német császár és a szultán közti barátság valamennyi ottománra és németre terjed ki, úgy utóbbiak meg lehetnek győződve, hogy barátságos intencziókat Törökország mindenkor szívesen fogja fogadni.

A szalonikui ifju-török bizottság ugyálszik meggyőződött arról, hogy a nacionalista bolgár párttal — Matoffal élén — nem sikerül mégsem megegyezésre jutnia s ezért ezzel a párttal szemben elfoglalt álláspontját megváltoztatta. A Matoff-párt vezeterei: Csankoff, Karadzsoff és Encseff máris a belvidékre vonultak, hogy a választások előtt megkezdjék az agitációt. Az ifju-török bizottság azonban mindegyik agitátor mellé egy-egy ifju-török komitébeli tagot delegált, hogy a forradalmi bolgár párt működését ily módon ellenőrizze. Igen könnyen megtörténhet tehát, hogy ismét szakadás áll be, amely eshetőségre a Matoff-párt már el is készült. A végleges szakadást ugyanis csakhamar újból a bandaküzelem és harc fogja követni. Ez a bolgár párt ezzel az eshetőséggel már az alkotmány kihirdetésekor számolt s míg a többi komitácsik leszereltek, addig ez a párt nagyban fegyverkezett. Megjegyzendő, hogy a Matoff-párttal Szandanszky is végleg szakított már. Szandanszky szerint az ő pártja és Matoff pártja között alig is jöhet létre megegyezés, miután ők két ellenkező póluson állanak. Szandanszky Macedónia jövőjét csakis az alkotmányos török kormányzat alatt látja, míg Matoff, a nacionalisták és centralisták Bulgária szolgálatában állanak. Ezzel a párttal tehát Szandanszky is ellenséges lábon áll.

Szkircsovó faluban három bolgár parasztot gyilkoltak le az éjjel ismeretlen tettesek. Eleinte az a hír terjedt el, hogy a bolgárokat görögök ölték meg, a hatósági nyomozás azonban azt állapította meg, hogy nem görögök, hanem ugyancsak bolgárok a gyilkosok, kik a három bolgárt valószínűleg Panitza parancsára ölték meg. A nyomozás arra az eredményre jutott, hogy a három bolgár vonatodott hátralékos adóját a bolgár komitének megfizetni, mire Panitza megölette őket. Panitza ellen elfogatási parancsot adtak ki.

A szkutarii vilajet valamennyi katolikus hegyi törzse ünnepélyekkel üdvözölték az alkotmány helyreállítását, kivéve Mirdita lakosságát, amely azonban, miután tegnap közte és az ifju-török komitő közt megegyezés jött létre, szintén istentiszteletet tartott az alkotmány visszaállítása alkalmából. Az eddigi politikai rendszer tökéletes megváltozásának legjobb és legláthatóbb bizonyítéka Szkutari kulturális tekintetben még igen visszamaradt lakossága előtt a különböző politikai számúzóttak és menekültek visszatérése.

Az államtanács 146 tagja közül százhat elbocsátott a szultán, köztük a külügyminiszter fivérét Tevfik pasát és Said pasa volt nagyvezír öcsesét is. Ezenfelül az államtanács tagjai havonta 60 török font fizetést fognak kapni míg eddig az államtanácsosok a palota pénztárának állapotához képest 20–30 török fontot kaptak egy hónapra.

A nagykövetségeknél a fölösleges hivatalnokokat sürögösen el fogják bocsátani. A párisi nagykövetség eddig tizenegy titkár volt s már fölmentettek közülök tizenegyet. A jövőben minden nagykövetség-

gen csak egy tanácsos és három titkár lesz s az is elhatározott dolog, hogy a nagykövetek maximális fizetése ezentul 400 török font lesz havonta, amihez három hivatalos lakoma költségeire külön pótlék jár. A követeknek havi fizetését 250 török fontban állapította meg a kormány. Eddigél a nagykövetek a palota pénztári állományának viszonyaihoz képest havonként 300—400 török fontot huztak. Csak a párisi nagykövetség vezetője 700 török font fizetést kapott egy hónapra.

A török szociáldemokrata Mehemed Neseid, aki most szabadult ki három havi fogság után, Smyrnában megindította az első szociáldemokrata pártlapot.

Konstantinápolyból jelentik a Frankfurter Zeitungnak, hogy az olasz kormány a szabadságra küldött maczedóniai reformcsendőrségi tisztéken kívül ma főlészóította az adrianopoli vilajetben állomásozó Tomasi és Mases karabinieri tiszteket, hogy bontsák föl a török kormányval kötött szerződéseket. Ez a két tiszt annak idején a szultán személyes kezességére szerződött Törökország szolgálatába.

KÜLFÖLD.

A marokkói trónváltás.

— A francia-spanyol jegyzék késedelmezése. —

Budapest, szeptember 7.

A francia-spanyol jegyzék, melyben a két nagyhatalom álláspontját ismertetni fogja Muley Hafid elismerése tárgyában, mindezeidig nem látott napvilágot. Ugyátszik, hogy a diplomáciai tárgyalások Párisban és Madridban nem a legsimábbban folynak le. Annyi azonban már bizonyos, hogy Muley Hafidot mindkét kormány el fogja ismerni.

A francia sajtó mindezeidig nem tért napirendre a német konzul fezi utasítása fölött. Azal vádolják Németországot, hogy Muley Hafid embereivel állandó összeköttetésben volt már abban az időben, amikor az algezirászi aktákban szereplő hatalmak tudni sem akartak a trónkövetelőről. A német sajtó viszont nevésegesnek minősíti a francziák vádját, mert a német konzulok nem tettek egyebet, minthogy ott, ahol csak Hafid-párti hivatalnokok voltak, a német állampolgárok érdekeit ezeknél mozdították elő. E kölcsönös vádakodások azonban már kisebb jelentőségűek. A német kormány alkalmazkodott az algezirászi akták aláírt hatalmak álláspontjához, amivel élet vette egy keletkezendő konfliktusnak.

Abdul Azisz két hive ma Tangerbe érkezett, hogy megállapodjanak Muley Hafid megbízottai-val a trónjavesztett szultán végkielégítéséről. Míg e tárgyaások folynak, addig Abdul Azisz serege Mtugi kaid vezérlete alatt élet-halál harczot viv Muley Hafid ellen. A marakesi győző hadseregének romjait már körülzárva tartják az új szultán csapatai s csak rövid idő kérdése, hogy mikor rakják le a fegyvert. A vitéz kaid valószínűleg életével fizeti meg marakesi diadalát, mert emiatt Muley Hafid nagyon el van iránta keseredve.

Az újabb fejleményekről ma a következő értesítést kaptuk:

A „Petit Parisien“ értesülése szerint a Muley Hafid elismerését tartalmazó francia-spanyol jegyzéket valószínűleg holnap, vagy holnapután küldik meg a hatalmaknak. A „Matin“ szerint azonban azok a változások, amelyeket San-Sebasztianban a francia-spanyol jegyzék francia részről javasolt szövegén eszközöltek, újból halasztást okoztak a jegyzéknek a hatalmakhoz való szétküldésében. A francia kormány több nagykövetét és követét felkérte, hogy szakítsák félbe szabadságidejüket és tekintettel arra, hogy rövid időn belül Muley Hafid elismeréséről valamennyi kormányval fontos tárgyalások állanak küszöbön, térjenek vissza állomáshelyeikre. Abdul Azisz szultán megfelelő ellátására vonatkozólag, szintén javaslatot tartalmaz a francia jegyzék amelynek alapján párisi szavahihető körök véleménye szerint, rövid időn belül valószínűleg megegyezés fog létrejönni.

El Mokri és Bukili Azisz-párti miniszte-

rek Casablankából Tangerbe érkeztek, hogy Muley Hafid megbízottai-val Abdul Azisz kielégítését illetőleg tárgyaljanak. Mogador előtt az Anflus-törzs kaidja Muley Hafidot uralkodónak proklamálta. Hirlik hogy Mtugi, Abdul Azisz utolsó hive, a Muley Hafidhoz való átpártolásáról óhajt tárgyalni. Helyzete mindenesetre kétségbeesett.

Marakesből ugyanis jelentik, hogy Mtugi meghallásának maradványait Muley Hafid 10.000 főnyi hadserege megtámadta. Mudalla Glaui, Hafid hadseregének vezére megesküdütt, hogy Mtugi fejét fogja a szultánnak elküldeni.

Dr. Vassel német konzul, aki Alkizarba érkezett, kihallgatást kért Muley Abbas alkirálytól, Muley Hafid fivérértől. A konzul jelentést tett Muley Abbasnak arról a támogatásról, melyben Németország Muley Hafidot részesítette és szerencsét kívánt neki fivére sikeréhez.

A „Lokalanzeiger“ jelenti hogy Muley Hafidot Tanger környékén mindenütt elismerték, proklamációját azonban a francziák Marakasban és Casablankában a francziák megakadályozták. Tegnap óta Tangerben nagy ünnepeket tartanak az új szultán, Muley Hafid tiszteletére. Az ünneplés három napig tart.

Ujabb jelentések szerint a spanyol nagykövet hétfőn Pichon külügyminiszternek át fogja adni kormányválasztát a Muley Hafid elismerését illetőleg. A Havas-ügynökség jelenti, hogy mindkét kormány teljesen egyetért a jegyzéktervezet alapelveire vonatkozólag. Néhány jelentéktelen pontra nézve könnyű lesz megegyezést létrehozni.

Párisból jelentik, hogy Pichon külügyminiszter, aki most beteg, reméli, hogy holnapután már megjelenhetik a minisztertanácsban és részletesen fogja tájékoztatni a kormányt a marokkói kérdéssről, egyben Muley Hafid szultánná való elismerésének ügyéről. Clémenceau siminztelelnök jelentést tett a köztársaság elnökének Edward királyllyal és Iswolski orosz külügyminiszterrel folytatott tanácskozásairól és hogy a francia lapok kalandosnál-kalandosabb híreszteléseit megczáfolja Franciaország jövődi külpolitikáját illetőleg, még a sárgakönyv megjelenése előtt nyilatkozni kíván a marokkói kérdéssről terjedelmes beszédben.

Ujabb kormányválság Szerbiában. A nisi kerületben Uzonovics Nikola ó-radikálist, aki jelenleg a semmitűszék titkára, 6475 szavazattal dr. Milovanovics Milován külügyminiszterrel szemben, aki csak 2938 szavazatot kapott, képviselővé választották. A miniszter bukása Pasic volt miniszterelnök intrikálásának következménye.

Belgrádi jelentések szerint a Velimirovics—Milovanovics-kormány napjai megszámlálvák. Az ó-radikális párt ugyanis nem hajlandó Milovanovics külügyminisztert fölléptetni a nisi kerületben, amelynek mandátuma Uzunovic képviselő lemondása következtében üresedett meg, hanem az a terve, hogy ismét Uzunovic-ot jelölje, aki államhivatalba lépett s ezért volt kénytelen lemondani. Az ó-radikális párt részéről ez eklatáns bizalmatlansági szavazat volna Milovanovics irányában, aki tagja a pártnak. Az ó-radikálisok azért idegenkednek Milovanovics fölléptetésétől, mert nem bíznak benne; az ó-radikális párt többsége a skupstinában mindössze egy szavazat, nem akarja tehát, hogy Milovanovics forduljon meg a majoritás, ő legyen a mérleg nyelve. Másrészt az ó-radikálisok táborában az az elv, hogy mandátum nélkül miniszter nem lehet tartósabb időre tagja a radikális kabinetnek s így Milovanovics kénytelen lesz vagy új-radikális program alapiján kandidálni Nisben, vagy letenni miniszteri tárczáját.

A kabinetválság kikerülhetetlennek látszik s már is egy Stojan Pretic-miniszteriumról beszélnek, a mely ó-radikális harci kabinet lenne s újból a népre appellálna. A helyzet úgy áll, hogy ha az ó-radikális párt még az utolsó pillanatban meg nem gondolja a dolgot, akkor a kormányválság s egyuttal a parlamenti válság a legközelebbi időben be fog következni.

Ujabb jelentések szerint a tárgyalások meghiusultak a két radikális csoportnak egyértelmű eljárása körül, de mégis valószínű, hogy a Velimirovics-kormány, Milovanovics külügyminiszterrel együtt

hivatalban marad és a jelenlegi kabinet fogja megvalósítani az ígért reformokat.

A perzsa válság. Ispahanból Bakuba érkezett menekültek azt beszélik, hogy az egész tartományban dühöng az anarchia. A sah helyzete egyre nehezebbé válik. A csapatok közt növekszik az elégtelenség. Sokan dezertálnak, vagy pedig a fegyelmet nyíltan megszegik. Kardisztanban növekszik a fölkelés. Tebriszben rendkívül erős harczok folynak, melyekben a múlt héten 1500 ember esett el. A sah pártja 6000 emberrel és kilencz ágyuval készül a döntő küzdelemre, amelyből aligha fog győztesen kikerülni. Ez esetben pedig biztosra lehet venni, hogy Teheránban is kitör a fölkelés.

Egy londoni lap teheráni jelentése szerint ott tegnap az antirojalisták az angol alkonzul közvetítésére Ain et Dauleh kiküldöttjeinek és az antirojalisták vezéreinek jelenlétében gyűlést tartottak. Mindkét párt, úgy látszik, megegyezésre törekszik. Egy későbbi tebrizsi távirat jelenti, hogy Ain et Dauleh ama biztosítása daczára, hogy a tárgyalások folyamata alatt az ellenségeskedések szünetelni fognak, csapatai mégis kifosztották a nagy karavánszékelyt. Ennek következtében az antirojalisták ismét tüzelni kezdtek.

Teheránból jelentik a Vossische Zeitungnak, hogy Naid es Sultaneh, a sah nagybátyja és apósa vasárnap hirtelen meghalt. Azt rebesgetik, hogy megmérgezték. Halálát szigoruan titkolják.

A király Budapesten.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 7.

Nagy napja van ma Budapestnek. Zászlódisz, óriási hullámzó embertömegek, ünnepélyes hangulat mindenfelé...

Itt van a király!

Hosszu-hosszu idő után ismét körünkbe érkezett. Talán egy kis neheztelés is volt még irántunk a szívében, amikor az ischli pályaház perronján föl és alá sétált a harmattól gyönyörű szép őszi reggelen, vonatára várván. De lehetetlen, hogy ne változott volna megilletődésre ez a neheztelés, mikor azt a szeretetet, azt a spontán megnyilvánuló ragaszkodást látta, amelylyel ennek a szép, nagy városnak egész közönsége várta. Még az idő is, az a sokszor megénekelt, verőfényes, ragyogó napsugaras idő is, igazán ragyogó, igazán napugaras volt a királyt váró, ünneplő város felett.

Az utca.

Az utvonalon, amelyen a királynak át kellett haladnia, nemzeti színű lobogókkal volt díszítve és már kora délutántól kezdve nagy embertömegek hömpölyögtek rajta. Valamivel három óra után a Váci-körutra, a Budára vezető utcákon zárt sorokban zászlók alatt iskolás gyermekek tartottak, hogy kordont alkossanak azokon az utakon, amerre a király elvonul. Gyönyörű látvány volt. A pályaudvartól, egész föl a királyi palotáig az utak szélén apró gyermekek, leányok és serdülő ifjak állottak sorfalat, rózsás arcczal, lelkesen és mögöttük sűrű fekete tömegek verődtek össze. Valóban impozáns és meghatározó volt az a szeretet amelylyel az utca népe a koronás királyt várta.

Valamennyi fővárosi iskola ott volt, az elemi, polgári iskolák és a gimnáziumok. A hatodik kerület növendékei a pályaudvar környékén és a Váci-köruton, az ötödik kerületi a Lipótvárosban, az Arany János utcán, a többi kerületek iskolái az Albrecht-uton és a várban állottak sorfalat.

Félnégy órakor már megszünt az utvonalon minden forgalom. A kocsikat a mellékutczákba irányították és a villamosok százával álltak egymásután.

A legnagyobb tömeg a nyugati pályaudvar előtti téren gyűlt össze. Számlálhatatlanul sok ember toladott, lármázott itt.

A pályaudvaron.

A pályaudvar belsejében félöt óra után egy vonat sem volt már. Az érkező vonatok kivül állottak meg és a közönséget egészen kizárták a pályaudvartól. A perronon, a királyi váróterem előtt már kora délután óta ott voltak Daróczy állomásfőnök, Haviár állomásfőnök-helyettes, Messinger József, továbbá gróf Zichy Géza, Fülepp Kálmán főpolgármester és dr. Boda Dezkő főkapitány, az udvari vonatot várva.

Az uralkodó elindulását ischli és bécsi táviratok jelezték. A hivatalos jelentések így szóltak:

Bécs, szeptember 7.

Ő felsége ma reggel 6 óra 40 perczkor Bécsen Keresztül Budapestre utazott.

Ischl, szeptember 7.

A király tíz heti üdülés után ma elutazott Ischl-ből. Egészségi állapota igen jó, a nátha teljesen elmult, csak néha ritkán köhögésel, köhögési ingere megszűnt; a múlt éjszakát üdítő és nyugodt álomban töltötte, miután tegnap egy óra hosszat sétált a parkban. Ma reggel már félöt órakor ébren volt. Két órával később zárt udvari hintóban kihajtatott az állomásra és 6 óra negyven perczkor elutazott; Budapestre délután néhány perczcel 4 óra után fog megérkezni ő felsége. Ferencz Ferdinánd főherczeg és Mária Valéria főherczegasszony szerdán utaznak Budapestre.

A király megérkezik.

Pontban öt órakor robogott be a pályaudvarra a királyhoz különvonat, amelyet Ludvig Gyula államtitkár, az államvasutak elnökgazdája vezetett. Kivüle az államvasutak részéről a külön vonaton voltak: Kotányi József igazgató, Vécsey Lajos főfelügyelő, Stejskal József főfelügyelő, Lendvay Márton és Winkler főmérnökök.

A vonatról elsőnek Ludvig Gyula szállt le, aki a királyt váro urakhoz csatlakozott.

Ekkor kinyitá a szalonkocsi ajtaját és kilépett rajta a király. Katonásan üdvözölte az urakat, akik mélyen meghajoltak. Aztán a váróterem felé indult. Utközben megszólította Ludvig Gyulát és másfél percznél tovább beszélgetett vele. Beszélgetés alatt ő felsége élénken gesztikulált, közben a torkára és a mellére mutatott. Valószínűleg meghűléséről beszélt.

Azután Fülepp Kálmán főpolgármestert, majd Boda Dezső főkapitányt és gróf Zichy Gézát szólította meg. Aztán végighaladt a várótermen és kocsijába ült.

A bevonulás.

Az első kocsin a király ült gróf Paar főhadseggeddel, a második kocsin Bolfraas főhadsegéd és Markutti őrnagy, a többi kocsikban pedig a kíséret foglalt helyet. Amerre a kocsi elvonultak, mindenütt lelkes ováció fogadta az uralkodót, aki daczára betegségének, igen jó színben van és frissességéből, rugalmasságából semmit sem veszített. Megható volt, amint az Arany János-utczánál a kis iskolásleányok kendőiket lobogtatták a király felé, tele torokkal éljenzve az ősz uralkodót, aki mosolyogva integetett a leánykák felé. Az Akadémia-utca egyik házának emeletéről egy szép virágcsokor repült a király kocsijába. Az egész utvonalon lelkes éljenzés, kalap- és kendőlobogtatás kísérte a király utját, aki mindvégig jókedvűen és barátságosan integetett jobbra-balra. A házak földszintje, ki-lobogóva, az ablakokban éljenző emberek mindennütt. A rendőrség hozzávetőleges számítása szerint körülbelül 120.000 ember állt az utvonalon. A rend fentartására a rendőrség széleskörű intézkedéseket tett s dr. Boda Dezső főkapitány személyesen rendelkezett. Köpf Ferencz főfelügyelő vezetésével nagyszámu gyalogos és lovasrendőr vonult ki, teljes díszben. Rendzavarás nem is történt a király és kíséretének bevonulása alatt. A Hunyadi János szobra előtt, az Albrecht-uti forduló előtt azonban volt egy kis incidens. A tömegben egy fiatal hölgy állott egy kis leánnyal, az uralkodó érkezését várva. Mikor a kocsi a fordulóhoz ért, a fiatal hölgy egy köteg fehér szegfűt dobott a király kocsijába. A csokor éppen az uralkodó ölébe hullott.

A király egy pillanatra megdöbbsent, körülnézett, de aztán felemelte a virágot és mosolyogva megköszönte. E pillanatban előugrott Kolossváry rendőrtanácsos, de mikor látta, hogy semmi baj nem történt, visszavonult. Bolfraas főhadsegéd kocsijának lovai azonban megbokrosodtak s csak a kocsi ügyességének köszönhető, hogy a kocsi el nem ragadták. A fiatal hölgyet és a kis leányt Kolossváry tanácsos átadta egy polgári rendőrnek, aki igazolásra szólította fel őket. Ekkor kiderült, hogy a hölgy Kunéry Erzsike, Kunéry József honvédszázados leánya, a kis leány pedig Piroška nevű testvére. Édesanyjuk a honvédelmi minisztériumban tart szolgálatot. A testvéreket igazolásuk után hazakísérték Csalogány-utca lakásukra szüleikhez.

A király kocsija ezután akadálytalanul a Várba ért, ahol József főherczeg üdvözölte. A felség fo-

gadására egybegyűltek: gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy, Kanter Károly apát, Demény Dezső káplán, Nepalleck udvari szertartásigazgató, Roth várkapitány és Niesz udvari biztos. Őfelsége az üdvözlés fogadása után visszavonult lakosztályába.

A veszprémi gyakorlatok.

A már kiadott utiprogramm szerint a király folyó hó 15-én délelőtt 10 óra 15 perczkor utazik el különvonaton Budapestről a központi pályaudvarról Győrön át Veszprémbe a nagy hadgyakorlatokra. Kíséretében lesznek gróf Paar lovassági tábornok és báró Bolfraas tábornagy főhadsegédek, Bronn, Spanyol és Pongrácz bárók szárnysegédek, Kaltenborn alezredes, Margutti őrnagy, gróf Paar szárnysegéde, továbbá dr. Kerzl törzsorvos, Nagy kabinetirodai osztálytanácsos, Fischer katonai irodai titkár és Zeller udvari fizetőmester. A különvonat délután 12 óra 51 perczkor érkezik Győrbe. Itt a királyt Lippay Géza, Győr megye főispánja, továbbá az alispánja és Győr város polgármestere fogja üdvözölni. Délután 1 óra 38 perczkor a vonat Pannonhalmára érkezik, ahol Fehér Ipoly főpát üdvözli a királyt. Délután 3 óra 18 perczkor megérkezés Zirczbe. Itt Vajda Ede cisztercita-apát és a helyi hatóságok fogadják a királyt. Délután 4 óra 8 perczkor Jutasba érkezik a vonat, ahol Ferencz Ferdinánd trónörökös és Károly Ferencz József főherczeg, továbbá Konrad tábornagy, vezérkari főnök üdvözik a királyt. A vezérkari főnök itt jelentést tesz a királynak, utána pedig a főherczeg és a vezérkari főnök felszállanak a vonatra és akirályt Veszprémbe kísérik.

A király vonata 4 óra 30 perczkor érkezik Veszprémbe. A király fogadására a Perronon megjelennek: Lipót Szalvátor és Frigyes főherczegek, Jekelfalussy honvédelmi, báró Scönaich közös hadügyminiszter, gróf Uexküll-Ghyllenband csapatfőfelügyelő, Klobucsár Vilmos honvédségi főparancsnok, Georgi osztrák honvédelmi miniszter, Straussenburg Arz ezredes, a főhadiszállás parancsnoka, a Veszprémbe állomásozó, szolgálatban nem levő tiszték és katonai hivatalnokok és végül a Veszprémbe lakó összes nyugalmazott, póttartalékos, vagy szolgálaton kívül helyezett katonatisztek és katonai hivatalnokok. A katonai méltóságokon kívül a pályaudvaron még meg fognak jelenni Veszprém megye fő- és alispánja, a polgármester, a városi tanácsosok, az egyetek és egyesületek kiküldöttjei. A királyt rövid beszédben üdvözli majd a főispán és a polgármester, azután a király kocsira ül és a püspöki palotában száll meg. Az egész uton az egyesületek sorfalat fognak állni.

A püspöki palotában Hornig Károly püspök fogadja a királyt. A fogadás és a láptalan bemutatása után a király az első emeleten levő szállására megy. Hat órakor a püspöki palota ebédlőjében udvari ebéd lesz. Lipót Szalvátor és Frigyes főherczegek, egész kíséretük, tizenkét külföldi attasé és három svájci tiszt, akik Bécsből 15-én reggel 8 óra 50 perczkor utaznak el, délután 3 óra 55 perczkor érkeznek Veszprémbe. Szeptember 16., 17. és 18-án a nagyhadgyakorlatok lesznek. 18-án délután 2 órakor a király visszautazik Budapestre, ahová este 8 óra 10 perczkor érkezik meg a központi pályaudvaron. Ferencz Ferdinánd trónörökös és Károly Ferencz József főherczeg 2 óra 50 perczkor, Lipót Szalvátor főherczeg és a kíséretében levő külföldi katonatisztek pedig 3 óra 40 perczkor utaznak vissza Bécsbe míg Frigyes főherczeg ugyancsak még aznap délután Bélyére utazik.

Az őszi program nem változik.

Ischlből táviratozzák nekünk: A király az idén már nem fog visszatérni Ischlbe mert nagyon jól érzi magát és egészségi állapota feleslegessé teszi, hogy őszi programját megváltoztassák.

EGYHÁZAK.

(Aranymise.) Dr. Miksó István, Eszék-egyházi tiszteletbeli kanonok, a bajóti kerület esperese, szomori plébános, holnap kedden, kisasszony napján, délelőtt 10 órakor mutatja be aranymiséjét a

bélvárosi főplébánia-templomban. A jubiláns főpap ötven év előtt ugyanitt tartotta első miséjét.

(A szerb egyházi kongresszus.) Nikolicz Miron pakrácsi püspök a szerb nemzeti egyházi kongresszust szeptember 15-ére Karlóczára egybe-hivta.

Orvoskongresszus.

— A zombori összejövétel. —

Budapest, szeptember 7.

Az Orvosszövetség vasárnap délelőtt tartotta Zomborban XI. kongresszusát. A kongresszus rendkívül népes volt, több mint hétszáz orvos sereglett egybe, akik között nemcsak a vidék, hanem a főváros nevesebb orvosai is szép számban voltak képviselve. A kongresszusi tagok szombat este érkeztek meg Zombor városába, amely igazi magyaros vendégszeretettel fogadta vendégeit.

Vasárnap délelőtt tíz órakor nyitotta meg a nagygyűlést a vármegye-háza dísztermében dr. Kétly Károly, a szövetség elnöke. A termet zsúfolásig megtöltötte a közönség, amelynek sorában a helyi notabilitások is teljes számban megjelentek. Kétly Károly elnök megnyitván a kongresszust, indítványára Fernbach Károly főispán, Vojnits István alispán és Alföldy Árpád h. polgármestert, a kongresszus tiszteletbeli elnökeivé választották meg. Kétly ezután megemlékezett nagy vonásokban a szövetségnek a múlt évben kifejtett működéséről és különösen kiemelte azt a nagy küzdelmet, amelyet a szövetség a betegpénztárak ügye körül megvívott.

A lelkes éljenzéssel fogadott elnöki megnyitó után az üdvözlések következtek. Vojnits István alispán a vármegye, Alföldy János polgármester a város, Rénvi József a bácsbodrogmegyei orvosi fiókszövetségnek és Sággy István a zombori fiókszövetség nevében üdvözli melegen a kongresszus tagjait. Mentsik Ferencz miniszteri tanácsos, a kereskedelmi miniszter üdvözlését tolmácsolta. Hangsúlyozta, hogy az állami munkásbiztosító hivatal és az orvosok közös czélt szolgálnak: a beteg ember ügyét. Ez a kapocs fűzi össze az állami munkásbiztosító hivatalt az orvosokkal.

Flesch Nándor főtitkár számolt be ezután részletesen a szövetségnek az elmúlt évben kifejtett tevékeny működéséről. Különösen részletezte azt a küzdelmet, amelyet a szövetség a betegsegélyző pénztár körül folytatott. A beszámolót hosszantartó éljenzéssel és tapssal fogadták.

Poor Ferencz a szövetség vagyoni helyzetéről számolt be. Körmőczy Zoltán a felülvizsgáló-bizottságnak a felmentésre irányuló javaslatát terjesztette elő, amelyet a közgyűlés elfogadott. Ezután az egyes osztályok számoltak be működésükről. A megyei főorvosoknak, a községi és körorvosoknak, a pénztári orvosoknak és a vasuti és hajózási orvosoknak osztálya tette meg jelentését, amelyet tudomásul vettek. A tagsági díjat a jövő évre öt koronában állapították meg.

Flesch Nándor főtitkár a betegpénztárak és az orvosok közti viszonyok mai alakulását ismertette. Javasolta, hogy a kongresszus változatlanul tartsa fenn eddigi határozatait és hatalmazza fel az elnökséget arra, hogy szükség esetén megindítsa a tárgyalásokat. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

Herczeg Ferencz min. osztálytanácsos az Országos Munkásbiztosító Pénztár nevében szólalt fel és hangsúlyozta, hogy az Országos Pénztár hivatott vezetői között nincs senki, aki az orvosok működése és a pénztár működése közt levő érdekkapcsolatnak nagy jelentőségét teljes mértékben át nem látná. Dr. Spitzer a közegészségügy rendezésével kapcsolatosan előterjeszté azt a szolgálati szabályzatot, amely a községi és körorvosok összes kötelességeit és jogait felöleli. A szabályzathoz egyhangú lelkesedéssel hozzájárultak. Az indítványok során elfogadták Ritoók Jánosnak határozati javaslatát, amely a rendezett tanácsú városok orvosainak fizetését sürgősnek és elodázhatatlannak mondja.

Végül Rudy Béla köszönetet mondott az elnökségnek és különösen Balogh Ernő orsz. képviselőnek, aki az országgyűlésen mindig lelkes szószólója volt az orvosi kar érdekeinek. Balogh Ernő meleg szavakban mondott köszönetet az üdvözlésért és ígerte, hogy továbbra is szívén fogja viselni a magyar orvosi karnak érdekeit. (Éljenzés.)

A jövő évi kongresszus helyét Budapesten jelölték meg és megválasztották a három tagu pénztári vizsgáló-bizottságot. A tanácskozási befejeztével a kongresszus tagjai Schweidel tábornok vértanú szobra elé vonultak, amelyet megkoszorúztak. Délben a Vadászkiirt-szállóban 300 terítékes bankett volt. Kétly Károly elnök a királyra, Babarcezi-Schwartzner Ottó a vendéglátó két törvényhatóságra, Zombor szab. kir. városra és Bácsbodrog vármegyére, Fernbach főispán Kétlyre, Nékánu

Lajos a kereskedelmi minisztérium képviselőjére, Spitzer István Fleisch Nándorra emelte poharát. A kongresszus tagjainak nagyrésze este hét napig tartó tanulmányuttra Boszniába indult.

A báméskodók.

A királyt ma Budapesten a nyugati pályaudvar előtt és az ide torkolló utcákon nemcsak azért várták annyian, mert erre a hatóságok meginvitálták a közönséget; meghívás nélkül is elmentek volna éljenezni, ha nem is olyan nagy csomóban.

Ha a magyar király megérkezik Budapestre, mindig akad nézője, még pedig sokkal több, mint Bécsben. De nem azért, mintha a bécsiek nem szeretnék úgy az ő császárukat, mint mi a mi királyunkat. De alkalmasint azért, mert a császár Bécsben sokkal szokottabb látvány, mint a magyar király Budapesten. A legnagyobb érdeklődést is leköszörül a megsokkottság. Bizonyos, hogyha Rudolf trónörökös holnap Máramaros-Szigeten megjelenne, föltűnést keltene. De ha ezt a megjelenést háromnegyven esztendőn keresztül megismételné, a legbutább oláh sem hederitene rá többé.

Tévedés tehát azt hinni, mintha a bámész embernek ugyszólván természete lenne a báméskodás s csak azért báméskodik, hogy báméskodjék. A bámésznek mindig új tárgy kell és a régit csak akkor veszi elő, ha néhány évtized már ráragadott.

Ha azt vizsgálják, mi felé fordul a bámész leginkább, azt találják, hogy olyasvalami vagy valaki felé, mely (vagy ki) lehetőleg egy (vagy legfőlebb néhány) példányban fordul elő. Ebben a galériában természetesen az államfők foglalják el az első sort, mert államfő minden országban csak egy van. Őket fogja körül a legnagyobb kíváncsiság.

Ha az azt vizsgálják, mi felé fordul a bámész leginkább, azt találják, hogy olyasvalami vagy valaki felé, mely (vagy ki) lehetőleg egy (vagy legfőlebb néhány) példányban fordul elő. Ebben a galériában természetesen az államfők foglalják el az első sort, mert államfő minden országban csak egy van. Őket fogja körül a legnagyobb kíváncsiság.

S hogy ez a kíváncsiság az egy példányban előforduló államfőnek és nem a személynek szól, bizonyosság rá a köztársaságokban előforduló elnök-csere. Mig meg nem választják Jenőt elnöknek, senkisé nem törődik vele, nyugodtan sétálhat az utcán; de abban a pillanatban, mikor néhány szótöbbséget kapott az elnökválasztáson, megbámulják az utcán, megnézik a czilinderét, pénzt adnak a legjelentéktelebb leveleért s detektívek járnak nyomában, hogy mérész hölgyek le ne vágják a hajfürtjeit. Amikor pedig lejár a két vagy négy esztendő, megint nem törődik vele senki.

Az „egy” iránt érdeklődik nemcsak az utcai bámész, hanem a milliomos snob is. Hányan kérkednek azzal, hogy ők vették meg milliókért Dante egyetlen hátramaradt kéziratát, Machiavelli ráncos csizmáját vagy Werbőczy István ludpennáját. Miután több ily penna — persze autentikus — forgalomba nem kerülhet, a kíváncsiak körülserglik az egyetlen pennát és amelyiknek pénze van, meg is vásárolja.

Nem a magas méltóság tüzezi a báméskodót. Próbálják Budapest utcáin végig kocsikáztatni azt a személyi lakajt, aki ő felségét öltöztetni szokta. Ezer és ezer nézője fog akadni, mert azok az emberek kíváncsiak lesznek arra, milyen lehet az az egy ember, kit ő felsége magához ereszt, hogy a hőzentrógerját fölgombolja. A báméskodó — aki nem mindig foglalkozás híján lévő csavargó, igen gyakran czilinderes ur és jó szabónál dolgoztató urasszony — a báméskodó mindig izgatja az a gondolat, milyen lehet az az ember, ki csak egy példányban fordul elő. Sziámi ikrek, heringfejű ember, köpenicki kapitány, Dános! Tuta, német császár: a bámésznek mindegy.

Ő csak azt tudja, hogy miniszter van vagy egy tuczat, ezt a fajtát tehát gyakrabban lát-

hatja; képviselő van vagy ötszáz, még gyakrabban találkozhatik vele; telekkönyvezető pedig lévén több ezer, uton-utófélen a szemé közé nézhet. S kíváncsiságának a fokok szerint ad kifejezést: a miniszter után megfordul, a képviselőre ránéz, a telekkönyvezetőt pedig észre sem veszi.

Állami tisztviselők lakbérosztályai

— Memorandum a miniszterelnökhöz. —

Budapest, szeptember 7.

Az Állami Tisztviselők Országos Egyesülete memorandumot intézett dr. Wekerle Sándor miniszterelnökhöz, az államtisztviselői állomáshelyeknek lakbérosztályba való sorozására vonatkozólag. A memorandum szövege többek közt így szól:

Megnyugtatólag hatott az állami tisztviselői kar minden rétegére nagyméltóságod folyó év június hó 7-én kelt körrendeletének azon intézkedése, melyet az egyes városoknak a lakpénzosztályokba való besorozása iránt kibocsátani méltóztatott s amely magas körrendelet szerint a vidéki állomáshelyek abba a lakpénzosztályba sorozandók, amelyben a IX. fizetési osztályra nézve megállapított lakpénz megfelel az illető állomáshelyen a tisztviselői lakásokra alkalmas 3 szobás lakásokért tényleg fizetett lakbérék átlagának.

Ezen körrendelet alkalmazása körül azonban már eddig is többféle aggály és nehézség merült fel, melyek arra kényszerítettek, hogy már előzetesen megállapítsuk, hogy a háromszobás lakásokra fektetett beosztásnak merev alkalmazása sok helyen nem fog megfelelni sem a tényleges viszonyoknak, sem az állami tisztviselői kar jogos igényeinek.

E tekintetben első sorban azt vagyunk bátrák megjegyezni, miszerint nagyméltóságod körrendeletében nincs körülírva, hogy milyen lakások azok, amelyek tisztviselői lakásokra alkalmasak. Szerény véleményünk szerint a IX. fizetési osztályban levő állami tisztviselőket megillető lakásra csak az olyan háromszobás lakás lehet alkalmas, melynek mind a három szobája megfelelő térmérettel bír, teljesen elegendő s a városias igényeknek megfelelő mellékkelhelyiségekkel is el van látva.

A már fentidézett körrendelet szerint a lakpénzosztályba való beosztásnál alapul veendő lakásbérék az 1907. évben elért házbéréket tartalmazó bevallásokból vonandók ki, amely mint általános intézkedés felette aggályos. Több városban pedig a múlt és a folyó évben oly közmunkák létesítése határozottat el, melyeknek folytán feltétlenül a községi pótdadó felemelésére lesz szükség s ha a folyó évben még nem is emelkedtek a lakbérék, de már a legközelebbi jövőben feltétlenül emelteni fognak.

Arról is több helyről érkezett hozzánk panasz, hogy a lakbérbevallási izek adatai nem felelnek meg a valóságnak, amit azonban bebizonyítani nagyon nehéz. Ezenkívül vannak városok az ország minden részében, de különösen Felső-Magyarországon, ahol olyan különleges viszonyok uralkodnak, amelyeket itt fel nem sorolhatunk. Eme többfelől jövő különleges panaszok mellett mindenütt tapasztalható állami tisztviselői körökben az az általános nézet, hogy az állami tisztviselői lakpénzeket tiz esztendőre megállapítani okszerűen nem lehet.

Szabadon itt még rámutatunk arra az anomáliára is, hogy az igazságügyi tisztviselők lakpénzüket mindenütt, Budapesten is, a naptári évnegyed szerint kapják. Mindezen tiszteletteljes felsorolt indokainknál fogva azzal az alázatos kérelemmel bátorkodunk nagyméltóságodhoz fordulni, miszerint:

a) méltóztatásuk intézkedni aziránt, hogy egyes városoknak a lakbérosztályba való beosztásánál csak a tisztviselők részére a fentiek szerint alkalmas lakások bérei vétessenek az átlag kiszámítás alapjául;

b) hogy oly helyeken, ahol a lakbérék már a folyó évre felemeltettek, illetve ahol a lakbérék felemelése biztosra várható, vagy ahol a lakbérék eltitkolása tényleg fenforog, végre ahol különleges viszonyok között indokolják, ne méltóztatásuk szigorúan a fent jelzett átlaghoz ragaszkodni, hanem a most jelzett viszonyok és körülmények böles figyelembevételével a számszerint mutatózó átlag melőzésével magasabb lakpénzosztályba sorozni az illető állomáshelyeket;

c) a lakpénzosztályba sorozást ne tiz, hanem egyelőre csak három évre kegyeskedjék eszközölni, annnyival is inkább, mert az 1907. évi házbérbevallások alapján a házbéradó is csak három évre vette ki s a háztulajdonosok az 1910. évben különben is az új házbérbevallások beadására lesznek kötelesek;

d) végül kérjük, miszerint a lakpénz esedékeségét minden városban és az összes tárczáknál összhangzásba hozni méltóztatásuk a házbérnegyed-

del, hogy az összes állami tisztviselők ugyanazon napon kapják lekpenzüket, amely napon a lakbérleti szabályok szerint lakásuk bérét fizetni kötelesek. Mély tisztelettel nagyméltóságodnak, Budapest 1908. évi szeptember hó. Alázatos szolgáló az Állami Tisztviselők Országos Egyesülete: Benedek Sándor elnök, De tre László titkár.

Jön a király

vagy

jól viseld magadat, Lehelke.

Ma délután megérkezett a király és valakinek az a szerencsétlen gondolata támadt, hogy az uralkodó elé kivezényelje a gyerekeket. Direkt azért, mert a sokat piszkolt Bécsben is megcsinálták és mert ott kisült, hogy rossz ötlet. Délután négy órakor hosszú sorokban vonultak föl a nebulók és a kis fehér ruhás leánykák, akikről a holnapi tudósítások szerkesztői azt fogják írni, hogy a „megjelent fiatalság láthatólag fölüdítette az ősz királyt”. Az üdítők közt volt Lehelke is, egy királyi tanácsos Lehelkéje, akit a papája a következő párbeszéd után bocsátott utnak:

A TANÁCSOS UR: És mondd meg az osztályfőnöknek, hogy te előre való vagy, mert mink az udvarhoz tartozunk. A te papád egy királyi tanácsos . . .

LEHELKE: Ezt már a multhor is mondtam annak a verekedős Steinfeldnek, amikor a cirklivel belém szurt, hogy: megállj te csirkás, ezért kihuzod a lutrit, mert megmondom a papámnak, hogy tanácsolja a királynak, hogy a te rombig papádtól vegyék el azt a pálinkásboltot, amibe minden nap kialszja az emberekből a lelket.

A TANÁCSOS UR: Jól tetted, hogy így fölléptél, mein Sohn . . .

LEHELKE: Igen, csakhogy ő azt mondta, hogy nem kell úgy henczegni, mert ha az én papám is annyit csalt már a pálinkásboltban, mint a te papád a börgyárban, akkor ő is lesz királyi tanácsos és akkor a te papádnak befityül . . .

A TANÁCSOS UR (fölszissen): Befityül? Eine keekheit . . . Ilyen hangot hallsz te abban az iskolában? Jó volna, ha volna egy külön iskola az udvari gyermekek részére. Különben ne törődj semmivel, csak állj szépen előre és ha a király előtted elkoszikázik, köszönj barátságosan. De ne úgy, mint ahogy te szoktál, hogy megcsiped a kalapod szélét, hanem huzd le a kalapodat és ha ő felsége megkérdezi, hogy ki vagy, akkor mondd csak bátran: Karvaly Lehelke, a papámra talán tetszik emlékezni, az is az udvarhoz tartozik és ha valamikor egy jó tanács kell, csak tessék egy levelező-lapot írni, vagy valami miniszter csüngessen föl hozzánk.

A TANÁCSOSNÉ (németül): Miksa, miket beszélsz te annak a gyermeknek . . . Majd neked egy miniszter fölcsonget ide a Teréz-körutra tanácsért . . . Jut eszébe . . .

A TANÁCSOS UR (ravaszul): Jó, jó, annyit én is tudok, de egy ilyen gyereket nem árt kitanítani, mert most van az a fin de siècle-korszak és az az, hogy egy ilyen gyermek összebeszélhet minden butaságot és én már olvastam ilyesmit az Allerleiben, hogy a gyermek mondott valamit a császárnak és akkor a császár azt mondta: jól van fiam, ezért megkegyelmezek a papádnak és ő lesz a kincstárnok az országunkban és akkor fölhozták a börtönből és fényes ruhába öltöztették és egy fél év alatt ellopta az összes adókat . . .

A TANÁCSOSNÉ (aggódva): Miksa, nincs neked lázad?

A TANÁCSOS UR: Amiért így beszélek? Én már nagyon jól tudom, hogy mit beszélek és én tudom azt is, hogy az a bizonyos, aki azokat az Allerleiket írja, az nem szopia az ujjából a történeteket. (A fiuhoz) Csak te állj előre fiam, ha akár mit mond is az osztályfőnök és ha a király jön, huzd le a kalapodat, aber wie gesagt, lehuzd fíu, mert ha meghallom, hogy nekem kellemetlenségeket csinál, elrontod az összeköttetést az udvarral és úgy köszönsz, mint a multhor a Tóni bácsinak, aki nekem tartozik, akkor úgy fölpofozlak, hogy még vezérigazgató korodban is megemelegeted. És ne felejtőd el, ha tanács kell, föl lehet csöngetni hozzánk.

Ray.

Megszöktettek egy apácát.

— Le kellett vetnie a fátyolt. —

Budapest, szeptember 7.

Hiába, még mindig van romantika a földön. S a szerelem síheder istenének nem ridegek még a szürke kórházi falak sem, ha egy kis szerelemi cselszövés bonyolítására támad kedve.

A Gyáli-uton levő Szent István-kórháznak szombat este óta pikáns szenzációja van. Az eset hőse Alexia nővér, aki tegnapelőtt kisorsralt a kórház kapuján és egy kórházi beteg társaságában, akit több hétig ápolt megszökött. A szökés híre pár perc alatt terjedt el a kórházban, ahol a betegeknek már régebben feltűnt az a megkülönböztetett gyöngédség, amellyel Alexia testvér Kiss Oszkár gépmunkást ápolta. Alexia nővér azonban nem sokáig örülhetett szabadságának; amikor ugyanis észrevették eltűnését, a kórház gondnoka meg egy kórházi szolgáló után sietett és visszahozta. A botrány után természetesen Alexia nővérnek rögtön le kellett vetnie a Páli Szent Vincze-rend ruháját, másnap pedig egy apáca kíséretében visszaküldték a Stájerországban levő Knáz községbe, ahol átadják a szülőinek, akik ott egyszerű földmivesemberek.

A romantikus apácaszöktetésnek azonban nem sok köze van a szerelemhez. Amint utóbb kiderült, Tropper Mária Alexia, akit csak sok jóindulattal lehet csinosnak mondani, egyáltalán nem volt szerelmes Kiss Oszkárba. Ez a fiatal ember, akinek huszonhat éves kora dacára már nagyon rögs és sötét multja van. Többször volt büntetve, legutóbb isült a gyűjtőfogházban három hónapot és a főváros területéről is ki van tiltva. Határozottan kellemetlen arcú ember, akinek azonfelül van egy súlyos testi fogyatéka is: az egyik lábán tudniillik erősen sántít. Bár többször feküdt a kórházban, beteg sohasem volt és most is azért küldték el a mult héten, mert az orvosok ömegállapították róla hogy közönséges szimuláns. Valahányszor felvétette magát a kórházban, mindig tüdőbetegnek mondta magát és hol mint gépész, hol mint uradalmi tisztartó szerepelt. Utóbb tíz napig feküdt a VII. orvosi osztályon és itt ismerkedett meg Tropper Mária Alexiával. Az apáca egyszer panaszkodott a betegek előtt, hogy unja ezt az életet, a szülői kényszerítették rá, hogy felszenteltesse magát és alig várja azt a napot, amikor végre megint szabaddá lesz.

Kiss Oszkár, aki meghallotta a beszédét, amikor egyedül maradt az apácával, azt mondta neki, hogy ő hajlandó róla gondoskodni. Állást szerez neki egy duszdag embernél, akinek a főváros közelében van nagy birtoka. Özvegy ember, van három gyermeke, azokat nevelhetné. Alexia nővér elhitte ezt a mesét és ráállott, hogy ha Kiss elhagyja a kórházat, ő is megszökök. Szombaton este tehát Tropper Mária Alexia kiosont a kapun. Gyúlyás Vincze portás megkérdezte, hogy hová megy, mire azt felelte, hogy levelet irt az anyjának és be akarja dobni a levélszekrénybe. A portásnak azonban szöveget ütött a fejébe az apáca távozása, utána nézett és látta, hogy a sarkon találkozik egy sánta emberrel, akivel sietve távozik. Nyomban utánuk küldte Péntes Péter szolgálót, aki az Elnök-utca és az Orczy-ut sarkán levő villamos megállóhelyen utól is érte és nyomon követte őket, amerre mentek. Egy órával azután a szolgáló telefonozott a kórházba és kérte Simonsics gondnokot, mert a szökevények a Baross-téren levő József főherceg-kávéházba tértek be. Kiss Oszkár az apácát a kávéházból elvitte a központi pályaudvarral szemben levő Arany sasállodába. Ott persze nagyot néztek és amikor szóbat kértek, a portás — azt válaszolta, hogy nincsen! Közben odaért a gondnok is, aki megkérdezte Kiss Oszkárt, hogy mi a szándéka tulajdonképpen?

— Semmi köze hozzá, a menyasszonyom, feleségül fogom venni. — mondta.

Ezt az apáca, aki csak németül beszél, nem értette. Azt hitte, Kiss azt magyarázza, hogy nevelőnői állást szerez neki. Simonsics látta, hogy közönséges csalásról van szó és hogy elkerülje az utcaj feltűnését, a Köztemető-utra ment Kiss Oszkárval és az apácával. A gázgyár közelében aztán beültek egy kocsiába és kihajtották a Szent István-

kórházba, ahol megmagyarázták Alexiának, hogy milyen ravasz csalásnak esett áldozatul. Rendőrt hívtak, aki igazolásra szólította Kiss-t; amikor pedig nem tudta magát legitimálni, bevitték a IX. kerületi kapitányságra, ahol megállapították a nacionálját. Ezek után persze Tropper Mária Alexia nem maradhatott meg apácának. A főnökön nyomban levette róla a Páli Szent Vincze-rend ruháját, egyszerű polgári ruhába öltöztette és tegnap reggel vonatra ültette, hogy hazautazzék a szülőihez Knázba.

Egy malomtulajdonos öngyilkossága.

— Betegség elől a halálba. —

Budapest, szeptember 7.

Vasárnap reggel nagy feltűnést keltő öngyilkosság történt a fővárosban. Egy duszdag malomtulajdonos, a főváros kereskedői világának egyik nagy szerepét játszó, köztisztviselőben álló alakja vett véget önkézzel életének. Az öngyilkos Császár Jenő fővárosi bizottsági tag, malomtulajdonos, aki vasárnap reggel hét órakor agyonlötte magát. Végzetes tettének oka gyógyíthatatlan betegség.

Császár régóta tudta, hogy baja gyógyíthatatlan s ezért idegbajos, buskomor lett. Hipochondriába esett s az utóbbi időben annyira rosszul érezte magát, hogy alig mozdult ki lakásából. Nagy elkeseredésben többször emlegette:

— Meglátjátok hamarosan véget vetek szenvedéseimnek. Egy golyó és örökre meggyógyulok.

Vigasztalták, de nem tudták megnyugtadni. Szombaton este családjá körében vacsorázott, azután korán lefeküdt. Vasárnap reggel hét órakor Császár felesége felkelt és kiment a konyhába, hogy háztartási ügyekben intézkedjék. A hálószobában Császár Jenő egyedül maradt. A szomszédos szobában aludt még dr. Császár Elemér, az öngyilkos fia. Negyedóra múlva Császárné vissza akart térni a hálószobába, de mind a két ajtót zárva találta. Zörgetett, választ azonban nem kapott. Az előszobában foglalatesszők cselédek: Lindner Katalin és Fehér Julia ebben a pillanatban szintén besiettek és jelentették:

— Valami baj érthette a nagyságos urat. Az előbb tempa zuhanás hallottunk a hálószobából.

A házban lakik Lehoczky Imre lakatossegéd. Rögtön felhívták, aki a bezárt ajtót kinyitotta. A hálószobában aztán borzalmas látvány tárult a belépők elé. Az egyik ágyban feküdt Császár Jenő. Alsóruhában volt, félig betakarva. A jobb halántékán vastag sugárban ömlött a vér, amely körülötte pirosra festette a fehér ágyneműt. A jobb kezében görsösen szorongatta a revolverét. Nyomban orvosért szaladtak, de az orvos már nem segíthetett, mert Császár halott volt. Értésítették az öngyilkosságról a rendőrséget s a nyolczadik kerületi kapitányságról bizottság ment a helyszínre, amely vizsgálatot tartott. A helyszíni vizsgálat során a tényállást megállapították. Eszerint Császár Jenő reggel 7 és negyed 8 óra között, amikor magára maradt, bezárta a hálószoba ajtóit, visszafeküdt az ágyába és egy Browning-revolverrel jobb halántékra lötte magát. A golyó az agyát roncsolta széjjel és a fej baloldalán keresztül furódva, az ágypárnákra esett. Nyomban halált okozott. Császár hozzátartozói nem vették észre, hogy régóta tervezett öngyilkosságát végre akarja hajtani, sőt vasárnap nyugodtabb volt, mint máskor. Nem tudják, hogy a revolvert mikor vette magához. A család ugyanis a fegyvert elrejtette, amikor észrevette, hogy Császár öngyilkossággal foglalkozik. Az öngyilkos levelet nem hagyott hátra. A halottat, miután az öngyilkosság kétségtelenül megállapították, a lakásban hagyták.

Holttestét kiszállították a kerepesi-uti temető halálpittatott, nem boncolták fel.

Az életunt Nagyszombatban született 1845-ben. Kereskedelmi iskolának elvégzése után a kereskedői pályára lépett, gőzmalom alapítót, amelynek révén rövid idő alatt nagy vagyona tett szert. Gőzmalma a Szeszgyár-utca negyedik szám alatt van s Schmiedt és Császár cég alatt működik. Császár tőzsdetanácsosi és jözeffvárosi politikai működése

már régóta annyira igénybevette, hogy az fizetési teljesen visszavonult s a malom üzemét azóta veje, Schmiedt József vezeti. Tragikus halála általánosan részvétet kelt a főváros kereskedelmi életében.

Kragulyevits Spázó.

— Világosság a bécsi büntény homályába. —

Budapest, szeptember 7.

Nagyon jelentékeny, föltétlenül sokatmondó névnek kel annak lennie, amelyet a nap krónikása egyszerűen czimnek, magyarázó czégernek tesz oda valamelyik hirádaása fölé. Az a név, amelyik e cikk homloka fölött van, három nap óta nem is híres, de egyenesen hírhedt. Nagy, talán öt ország rendőrsége foglalkozik vele olyan lázas egyéni érdeklődéssel, amilyennel évtizedek óta nem foglalkoztak névvel a rendőri kriminalisztikában.

A budapesti rendőrség az érdeem, hogy ráette kezét erre a vakmerő úrmára, aki már most, ugyszólván síheder korában, a legféltelmesebb gonosztevők egyikévé nőtte ki magát. Tiszta szerencse, hogy Kragulyevits Spázó a bécsi afféren rajtavesztett. Most legalább le van szakítva róla a maszk, amellyel eddig mindenkit megejtett, de legtömegesebben férfi-sziveket.

Ez a kulcsa a bécsi rejtelmes bünténynek, amelynek misztikus homályja kezd végre oszlatni. Annyit már megállapítottak, hogy elegáns, huszonnégy esztendő, egyetemest végzett fiatal ember, aki megtévesztő föllépésével a legjobb családokhoz tudott beütközni, tulajdonképpen egy romlott idegzetű, perverz hajlamú férfi, aki különböző előkelő emberekkel való beteges viszonyát állandóan zsarolásra, rablásra és életveszélyes fenyegetésekre használta ki.

Az is valószínűnek látszik, hogy Reisz szintén perverz hajlamú ember, akinek régebben viszonya lehetett Kragulyevits-sel. Kragulyevits nagy pénzzavarában tőkélhetette el magát arra, hogy Reisznél betör és megrabolja. Erre vonatkozó kijelentései telve vannak ugyan ferditésekkel és ellentmondásokkal, de a bécsi rendőrség nyomozásai során kiderült, hogy Kragulyevits északa lopódzott be Reisz Ede lakásába, ahová a járást jól ismerte és így könnyen el tudott igazodni. Nem igaz, hogy Reisz öngyilkos akart lenni. Sebesülései a merénylővel való dulakodásból valók. Reisz észrevette az éjjeli vendéget, aki őt erre fojtogatni kezdte. A látogatás tehát balul ütött ki. Kragulyevits egyébként Bécsben több előkelő embert megzsarolt, ezeknek a neveit azonban a bécsi rendőrség a nyomozás érdekében titkolja.

Kragulyevits maga is vallott ma a bécsi merénylet dolgában, vallomása azonban ma is teljesen megbízhatatlanok. Most azt mondja, hogy ő kért szállást és pénzt Reisz Edétől. Reisz Ede odaadta neki a kapukulcsot, mert nem egyszerre mentek haza. Kragulyevits ért haza előbb a Schleifmühl-utcai lakásba s lefeküdt. Éjjeli két óra tájban arra riadt föl, hogy barátja, aki időközben hazatért, az ágya körül motoszkál és őt átöleli. Erre dulakodni kezdtek. Kragulyevits összeharapta Reisz kezét, de nagynehezen mégis kiszabadította magát, fölrántotta az ablakot, segítségért kiabált, majd pedig felöltözött, a nála levő kapukulccsal kinyitotta a kaput és távozott. Az utcán vette észre, hogy minden pénze és jegye hiányzik, mert öltözködés közben kihullajtotta a zsebéből. Visszament tehát s negyven koronát kért Reisz től, aki a pénzt oda is adta neki. Nem lehetetlen, hogy Kragulyevits ki akarta fosztani Reisz Edét, aki jómódu ember. Arra számított, hogy éjjel elveszi barátja tárczáját, kioson a lakásból és a nála levő kapukulcs segítségével észrevétel nélkül távozhatik.

A lapok közlése szerint Reisz Ede a bécsi rendőrségnél tett vallomásában azt adta elő, hogy a merénylet előkövetése után Kragulyevits Spázó öt egyebek között azzal a kijelentéssel igyekezett könyörölni, hogy völegénye a budapesti polgármester leányának. Kragulyevits Spázó e kijelentésével szemben illetékes helyről nyert értesüléseink szerint a való tényállás a következő: Kragulyevits Spázó, mint a családdal régi barátságban levő dr. Magyarovits Mladen tiszti főorvos rokona, Márkus József volt főpolgármester családja körében

többször megfordult, Kragulyevits völegényi mivoltára történt hivatkozása azonban nem egyéb kétségbeesítő helyzetéből való szabadulására ravaszul kieszt hazugságnál.

A mai kihallgatásnak egyébiránt Kragulyevits vallomásán kívül egyéb nagy eredményei is vannak. És pedig az, hogy két másik rablási esetet beigazolt Kragulyevits. Bebizonyult legelőször az, hogy a vakmerő ember itt Budapesten is követett el rablásokat. A főkapitánysághoz ugyanis névtelen följelentés érkezett, amely elmondja, hogy Kragulyevits Spázó egy budapesti dúsgazdag embert szintén meglöpött több ezer korona erejéig. Betöréses lopást követett el azonkívül a Ráday-utca 7. számú házában, ahol évekkal ezelőtt özvegy Kiss Tamásné lakott. Mialatt háziasszonya távol volt hazulról, hamis kulccsal fölnyitotta a lakást, valamint a szobában levő szekrényt s kilopott egy csomó ékszer és negyven korona készpénzt. A háziasszonya mikor hazatért, észrevette a lopást és nyomban Kragulyevitset gyanúsította meg. Kragulyevits azonban könyörgött, hogy ne csináljon zajt, ő megtérít minden kárt, mert hétszáz márkát fog kapni egy berlini barátjától. Becsületbeli adóssága volt, azért lopta el a pénzt és az ékszereket, melyekre különben is csak százhusz koronát kapott. A háziasszony nem tette meg a följelentést, mert tudta, hogy lakója gyakran kap pénzküldeményt külföldről. Ezuttal is jött Berlinből pénz és Kragulyevits megtérítette özvegy Kiss Tamásné kárát. Ennél sokkal érdekesebb és nagyobb arányú azonban az a rablás, amelyet Frankfurtban követett el ez a veszedelmes ember. Egy perverz hajlamu barátjától 20.000 koronát rabolt el Kragulyevits Spazo a Majna melletti Frankfurtban.

Ezt az ügyet váltig tagadta ugyan. De ma megérkezett a rendőrségre a maina-frankfurti rendőrség jelentése, amely annak idején megállapította, hogy a betörő nem lehet más, mint Kragulyevits. Ennek hatása alatt aztán ma a következő vallomást tette a gonosztevő:

— Igaz, hogy Stutte Károly majna-frankfurti milliomosnál betörtem s tőle 20.000 koronát raboltam el. Stutte intim barátom volt, akinek alapos okai voltak arra, hogy engem ne jeltentsen fel. A hatóság azonban tudomást szerzett az ügyről, mire figyelmeztettem a milliomost, hogyha ellenem vall, leleplezem. Stutte ekkor úgy megijedt, hogy eskü alatt letagadta a betörést. Közben a rendőrség kétségtelenül megállapította a betörést, mire Stutte ellen hamis eskü büntette miatt megindították az eljárást.

Kragulyevitsnek ezt a szenzációs vallomását a pesti rendőrség természetesen közölni fogja a majna-frankfurti rendőrséggel.

A veszedelmes gonosztevő természetesen letartóztatásban marad most már mindaddig, míg a bécsi ügyészség kérésére megindított kiadatási eljárás véget nem ér.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár. Kedd, szeptember 8. — Róm. kat.: Kisasszony. — Prot.: Kenéz. — Görög-ország: aug. 26. Natalia. — Zsidó: Elul 12. — A nap két reggel 5 óra 21 perczkor, nyugszik este 6 óra 26 perczkor. — A hold két délután 5 óra 52 perczkor, nyugszik éjjel 1 óra 22 perczkor. A miniszterek nem fogadnak. Nyári kiállítás a Nemzeti Szalonban nyitva. (Utolsó nap.) Állandó nyári kiállítás nyitva a Könyves Kálmán művészeti szalonjában Nagymező-utca 37. Belépő-díj nincs. — Az Uránia Kigyó-téri szalonja nyitva. Belépő-díj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum régiségtárai nyitva. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum nyitva. — A Fővárosi Múzeum nyitva. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva. — A Történelmi Képesarnok nyitva. — A földtani intézet muzeuma zárva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum zárva. — A Ráth György Múzeuma (Városligeti fasor 10.) zárva. — Az Erzsébet-Múzeum zárva. — Az ország levéltár oklevélkiállítása zárva. — A nyilvános könyvtárak zárva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 órától vannak nyitva. — A m. kir. központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára a közönség használatára szeptember hó elsejétől kezdve a vasárnapok és ünnepnapok kivételével d. e. 10—1 óráig naponta nyitva áll.

— A trónörökös családi öröme. A „Ferencz Ferdinánd” nevű új csatahajó vízrebocsátása szeptember 30-án lesz Trieszt mellett. Az ünnepies kereszt-

lést Mária Annunciata főhercegnő végzi, akit Károly Ferdinánd főherceg fog kísérni. Ez a szerep eredetileg, ő felsége beleegyezésével, Hohenberg hercegnőnek volt szánva, amiről azonban a közeli örvendetes családi eseményre való tekintettel, le kellett mondania.

— A trónörökös a német hadgyakorlatokon. Bécsből jelentik, hogy Ferencz Ferdinánd trónörökös tegnap Metzbe utazott, hogy az elzász-lotharingiai német hadgyakorlatokon résztvegyen.

Ferencz Ferdinánd főherceg kíséretével este 5 óra 50 perczkor Urselbe érkezett, ahol Vilmos császár, Agost Vilmos herceg, Fürstemberg herceg és a kíséret fogadták. Szívélyes üdvözlés után az uralkodó magas vendégével ellépett a diszszázad előtt. Ezután Vilmos császár a főherceggel Urville kastélyba ment, hol a főherceg megszállt. Diszkíséretül a következő urak rendelkeztek: Deines lovassági tábornok és gróf Kageneck százados, a bécsi német nagykövetség katonai attaséja.

— Kossuth Ferencz állapota. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter állapotában, mint értesülünk, az örvendéses javulás állandóan tart, úgy hogy a miniszter e hét végén valószínűleg már elhagyhatja az ágyat. A minisztert, ki idejének nagyrészt tárczájának és a párt ügyeinek intézésével tölti, vasárnap délelőtt folyamán meglátogatta Ludvigh Gyula államtitkár, máv. elnökgazgató, valamint háziorvosa, dr. Müller Kálmán egyetemi tanár, főrendiházi tag, aki továbbra is a legnagyobb nyugalmat ajánlotta a betegnek. Wekerle Sándor miniszterelnök ma délelőtt fél 11 órakor felkereste Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert, akivel egy óra hosszat tanácskozott. A délelőtt folyamán még gróf Zichy Aladár, a király személye körüli miniszter, Rakovszky István, a képviselők háza alelnöke, Fülepp Kálmán Budapest főpolgármestere és Szalay Péter államtitkár tettek látogatást a beteg miniszternél. Kossuth Ferencz miniszter ezután Mentsik Ferencz miniszteri tanácsosnak, az állami munkásbiztosító hivatal másodelnökének és Téglássy István miniszteri tanácsosnak jelentéseit hallgatta meg.

— Lipót Szalvátor főherceg egy katonai léghajón. Tegnap délelőtt 10 órakor Fertőszentmiklóson katonai léghajó szállt le, mely Bécsből indult utnak. A hajóból Hinterstoisser kapitányon kívül Lipót Szalvátor főherceg és még három katonatiszt szálltak ki. Fertőszentmiklósról az utasok kocsin az onnét fél órányira fekvő Eszterházára mentek, hol jelenleg Eszterházy Miklós herceg egész családjával nyaral. A főherceget és kíséretét a herceg vendégeül látta kastélyában. A főherceg és kísérete az est folyamán vasuton ment vissza Bécsbe.

— Az Erzsébet Örökimádás-templom fölszentelése. Az Erzsébet királyné emlékére az Üllői-ut 75—77. sz. emelt Örökimádás-templomot holnap, kedden, Kisasszony napján szenteli föl a hercegprimás képviselőtében dr. Kohl Medárd segéd-püspök. A szertartás reggel fél nyolczkor kezdődik és három teljes óráig tart. Ez idő alatt csak az egyházi és hivatalos személyek lesznek a templomban. A meghívottakat és a nagyközönséget csak a szenteléssel kapcsolatos ünnepi szentmiséhez eresztik be, melyet a szentelő püspök délelőtt 11 órakor fog tartani. Holnap délután 5¼ órakor az új fölszentelt templomban szentbeszéd és szentséges áldás lesz, melyet dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök fog tartani.

— Donáth Gyulát megoperálták. Donáth Gyula, az ismert szobrászművész hosszas betegségéből fölépülve a múlt hónapban Karrarába utazott hogy az általa mintázott és a belvárosi Kigyó-térre jövő Werbőczy-szobor márványba faragását ellenőrizze. E közben fején régi baja, a költőszövetgyulladás ismét kiújult. A művészt, aki életveszedelemben forgott, mint már említettük, nyomban a bécsi Fürth-féle szanatóriumba szállították, ahol a magyar származásu dr. Neumann Henrik egyetemi tanár megoperálta. A rendkívül veszedelmes és fájdalmas koponya-műtét 28 perczig tartott. A beteg művész, akit nem lehetett narkotizálni, a műtét alatt — rettentő fájdalmi ellenére — szivarozott. Szerencsére a műtét jól sikerült és a művész ma már túl van minden veszélyen.

— A levegő meghódítása. Több kísérletről érkezik hír, amelyet kormányozható léghajókkal és aeroplánokkal tettek. Egyik-másik kísérlet sikerrel, még pedig igen jelentős sikerrel járt, míg más kísérletek balul végződtek. Párisból érkezett jelentések szerint az issy-i gyakorlótéren tegnap reggel Delagrange kísérletezett a repülőgéppel. Nyolcz percz és ötvenhárom másodpercz alatt körülbelül tíz kilométernyi utat tett meg és ötször száguldozta körül a térséget. Sikertelenül próbálkozott meg Bleriot és Legagneuz a Ferber-féle találmánnyal. Mind a két motor kis ideig tartó felereszkedés után megtagadta a szolgálatot. Ugyancsak tegnap kísérleteztek a „Republique” nevű katonai léghajóval, amely rossz időjárásban indult el és eredményesen meg tudott küzdeni a kedvezőtlen atmoszféri viszonyokkal. A léghajó a chalais-i parkból szállt föl és az Opera-téren egybeverődött sokaság csodálkozására kellemtelen szélben is zavartalanul folytatta az utját. Hetedfél óráig tartott az utazás. A léghajót Voyer őrnagy vezette Bois kapitány és két gépész kíséretében. Közben Wright Wilbur is újabb diadalt ért el, amennyiben csak néhány másodpercz hiányzott ahhoz, hogy meghaladja Farmann rekordját. Tizenkilenc percz és negyvennyolcz kétötöd másodpercz volt a repülőgép utjának időtartama, az utvonat pedig majdnem megközelítette a huszonhárom kilométert. Wright ismét gyanus zörejt hallott a gépezetből, de azért nemsokára másodszor is elindult. Ez alkalommal három percz és huszonegy másodperczig repült. Testvére, Orville tegnapelőtt Virginiában szállt föl a repülőgéppel. Másfél angol mértföldet repült be és amikor le akart szállni, a kikötésre épített faalkotmány egy része összetört. Wrightnek az izgatottságon kívül nem történt baja.

— Osztrák-magyar rendjel. A hivatalos lap ma számában a hivatalos közlemények élén jelent meg a következő közlemény:

Ö császári és apostoli királyi Felsője 1908. évi augusztus 26-án kelt legfelső elhatározásával Ungar Vilmos karczolóművésznek és a bécsi os. kir. képzőművészeti akadémia tanárának „a művészetért és tudományért” cs. és kir. osztrák-magyar diszjelvényt legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

A magyar hivatalos lap tehát tanusítványt ad arról, hogy van osztrák-magyar kitüntetés s a magyar állam részéről is nyugtázza azt, hogy az osztrák császár ezzel a kitüntetéssel ajándékozta meg egyik bécsi hívét. Amulunk rajta, hogy ez a közjogi monstrum hogy kerülhetett be a hivatalos lapba. Rendjelei, kitüntetései csak külön Magyarországnak és külön Ausztriának vannak, osztrák-magyar kitüntetés azonban éppen olyan kevésbé nincs, mint osztrák-magyar államiság, vagy osztrák-magyar állampolgárság. Ennyi közjogi tudást s a magyar közjog iránt ennyi tiszteletet el lehetne várnunk a magyar hivatalos lap szerkesztésében.

— A királyné gyilkosa. A szörnyeteg Lucchenről, aki Erzsébet királynénkat meggyilkolta, megint hír érkezik. Megint merényletet követett el a börtönben, még pedig a börtönigazgató ellen. A merényletről, amely nem sikerült a gonosztevőnek, ezeket jelentik. A múlt szerdán a börtön műhelyében dolgozott. Félév óta megengedték neki, hogy szivaroskatulyák készítésével foglalkozhassék. Kalapácsot és apró vasszegeket bíztak rá, hogy a munkáját kényelemben elvégezhesse. A múlt szerdán az igazgató inspicálás czéljából megjelent a műhelyben s kíváncsian közelebb hajolt Lucchenhez, hogy az általa készített skatulyát megnézzék. A gonosztevő e pillanatban hirtelen felemelte a kis vaskalapácsot, hogy szigorú feljebbvalóját halántékon üsse vele. A kalapács nem a halántékát találta, hanem a koponyája bal felét, még pedig oly erősen, hogy a hatalmas ember fejét egészen elborította a vér. Komolyabb baja azonban nem történt, mert a merénylet az elősiető fogházörök azonnal lefogták. Lucchen most megint a sötét börtönben van s öt nap óta nem kap egyebet kenyérről és víznél.

— Az Ujságrók Egyesületéből. A Budapesti Ujságrók Egyesületének segítő alapja igazgató-tanácsa ma délután dr. Bródy Lajos elnöklésével ülést tartott. Az igazgató-tanács ma ülésén 1400 korona segélyt utalványozott ki.

— **Négy ember katasztrófája.** Megrendítő szerencsétlenség történt Perlaszon. Négy ember munka közben a kutba esett és ott lelte halálát. Szombat délután Balmazsán István perlaszi korcsmáros megbízta Napovicski Zsiva napszámot, hogy az udvarán levő kutat tisztítsa ki. Napovicski eleget akarván tenni a megbízásnak, leszállt a kutba és hozzáfogott a tisztításhoz. De alig dolgozott néhány percig, a kutban összegyülemlött mérges gázok fojtogatni kezdtek és nemsokára el is vesztette eszméletét. Segélykiáltására Pajin Dusán napszámos sietett oda. Ő is lement a kutba, de a gyilkos gázok őt is levették a lábáról. Ekkor a korcsmáros fia, Balmazsán Miklós akart a szerencsétlen embereken segíteni. Azonban az ő szervezete sem bírta el a fúlasztó mocsárgázt. Édesapja megrémülve látta a borzalmas szerencsétlenséget, s ahelyett, hogy más irányú segítséget vett volna igénybe, fejét vesztve, maga sietett fiának megmentésére. A borzalmas végzet őt is utólte és mire este hét óra tájt nehéz munkával végre sikerült a kutban levőket felhuzni; már csak négy holttestet huzhattak ki. Az öreg Balmazsán István ugyan adott még magáról életjelt, de miután Perlaszon orvos nincs, nem tudták az életnek megmenteni. A borzalmas baleset ügyében a hatóság vizsgálatot indított.

— **Hol van Smólen Tóni?** Mozgalmas képet nyújtott ma délelőtt a József-körút, ahol négy gyalogezred vonult át, hogy folytassa útját a dunántúli hadgyakorlatok színhelyére. A fellobogózt házak ablakából kíváncsi női fejek kandikáltak alá a szobacizkák látható meghatottsággal rázták le a porrongyokat a poros, napsütötte hadiakra... Lenn az utcán megakadt a közlekedés, a kézi targoncától kezdve a sárga villamosokig, mindannyi jármű mozdulatlanul állt, a közönség pedig sűrű sorokban kibicélt a szokatlan defilének. Nagy megtiszteltetés érte az átvonuló hadtestet: József főherceg már a pályaudvaron fogadta az érkező katonaságot nagyszámu tiszt környezetében, majd a bevonulás közben a Rákóczy-téri vásárcsarnok előtt megállította kocsiját s vonultatta el a csapatokat. Jobbra föle lóháton, teljes díszben állott a főhadnagy-segéd-tiszt, feszesen szalutálva, míg Augustia főherczegasszony automobilon rohogott fel s alá a köruton. Elvonulás után József főherceg is elindult, utána két udvari lakáj teljes díszben, ezüstsínöros livrében, lóháton, pofoncsapott kalapban képezte a kíséretet. Felhangzott az „Ejjen” s a tömeg harsányan adta tovább a magyar főherczegnek szóló meleg ovációit... Ekkor egy igazi ferencvárosi kis csibész — alig látszott ki a földből — a lakájok egyikéhez ezt a kérdést intézte ártatlan arccal: — Hát a Smólen Tóni nem érkezett meg?

A két lakáj először dühös pillantással mérte végig a kérdezősködőt, de azután a közönség harsogó kacajja által derűre hangolva, kedélyesen felelték magyarul:

— Nem, az Bécsben maradt!

— **Munkanélküliek zavargása.** A munkanélküliek száma a rossz ipari viszony következtében a glasgowi kerületben igen megnövekedett. Pénteken délután körülbelül ezer állás nélküli munkás, mikor a városi tanács éppen ülészet, a városháza elé vonult, kiroszakolta a bemenetet az üléssterembe és a városi tanácsot menekülésre kényszerítette. Lord Provost, a tanács elnöke, a tömeget szétoszlásra szólította fel, de nem hallgatták meg. A tüntetésnek csak a rendőrség megérkezése vetett véget, amely a zavargókat a városháza épületéből kiszorította és szétverte. A tüntetés után a glasgoli szociálistá-párt felirattal fordult a parlamenthez és a kormány támogatását követelte azok részére, akik önhibájukon kívül nem tudnak munkához jutni és nyomorban vannak. Egy újabb távirat jelenti, hogy tegnap mintegy kétezer munkanélküli szociálista a székesegyházba igyekezett behatolni éppen akkor, amikor a délutáni istentiszteletet akarták megkezdeni. A rendőrség, amely értesítve volt, nagy apparátussal jelent meg és a tömeget bunkósbotokkal szétverte, amely alkalommal több rendzavaró komolyan megsebesült.

— **A kolera közeledik.** Az orosz határról riasztó hírek jönnek, hogy a kolera rohamosan terjed Galiczia felé. Ortfő községben máris tömérdek megbetegedés fordult elő. Az első ízben megbetegedett 76 kolerás közül 39 meghalt. A galicziai helytartóság szigorúan utasította a hatóságokat, hogy tegyenek meg minden óvintézkedést.

— **A Lasker-Tarrasch-mérkőzés.** Münchenből jelentik, hogy a tegnap félbeszakított hetedik játszmát ma folytatták. A küzdelem Tarrasch vereségével végződött, aki hetvenhat huzás után megadta magát. A verseny mai állása: Lasker 5, Tarrasch 1, remis 0. A versenyt szerdán folytatják.

— **Klein Miksa meghalt.** Egy magyar szobrászművész haláláról érkezik hír Berlinből. Klein Miksa szobrászunk a Berlin mellett levő Grunewaldban hosszas betegség után meghalt. Klein Miksa Gönczön, Hont vármegyében született 1847-ben. Miskolcra tanult, onnan előbb Berlinbe ment, azután Münchenbe és Rómába. Első nagy sikerét Germán rabszolga című szobrával érte el 1878-ban; ekkortól fogva állandóan emelkedett pályáján s realiztikus, erőteljes duzzadó alkotásaival mindenütt csodálatot keltett. Érdekes, hogy a hontmegyei zsidófiu legjelesebb alkotása Bismarcknak Grunewaldban álló szobra.

— **A szokolisták ellen.** Vasárnap délután és éjjel kisebb-nagyobb csoportok járták be Fiume utcáit és tüntettek a szokolisták ellen. Éjjel 2 órakor kisebb összeütközés történt a Piazza Adamichon levő Cafe Marritimo előtt. Tengerparti halászok tüntetőleg énekeltek a „Male na Je Dalmacia” kezdetű szokolista himnuszt. A fiumei erre tüntetőleg füttyöltek és kiabáltak. Már-már botokkal rohantak egymásra az ellenfelek, de az összeütközés pillanatában a közeli rendőrállomásról nagyobb rendőrcsapat jelent meg Rubeli rendőrtiszt vezetésével, ki a kávéházat bezáratta és a tüntetőket szétverte. Letartóztatás nem történt. A rendőrségnek teljes létszáma szolgálatban áll. Ma reggel Ogulinból 50 csendőr jött Susakra. A kormányzó palotában ma délelőtt értekezlet volt, amelyen Vio Ferenc polgármester, Kankovszky osztálytanácsos a kormányzóság, Celligoi kapitány a révihatal, Nyirő főfelügyelő a tengerészeti hatóság részéről, továbbá Dolazani rendőrfőnök és Sandtner térparancsnok vettek részt. Az értekezleten megbeszéltek a szokolista nagygyűlés alkalmából szükséges intézkedéseket. A kormányzó intézkedésére ma este tíz órakor harmincz pénzügyőr teljes felszereléssel a kantriarai határon fekvő őrségre vonul, ahol egy rendőrtiszt parancsnoklása alatt az lesz a feladatuk, hogy esetleges, az osztrák határ felől jövő szokolista támadást megakadályozzanak. Fél század gyalogság ma délután a horvát határ közelében fekvő honvédkaszárnyához vonul, Landgraf százados vezetésével Delzani rendőrfőnök rendelkezésére. Egy másik fél század e csapatot este felváltja. Az értekezlet után a kormányzó a belügyminisztériumnak telefonon jelentést tett a helyzetről és a rend és nyugalom biztosítására egy zászlóalj gyalogság sürgős kiküldését kérte. Ez a zászlóalj valószínűleg holnap érkezik Laibachból. A fiumei Jellasi-czred egy százada a hadgyakorlatokról a szokolisták miatt visszajött. Zágrábból holnap 300 gyalogos érkezik. A kormányzó minden intézkedést megtett a zavargások megelőzésére. Ma délelőtt a kormányzó kihallgatáson fogadta Malvics modrusmegyei főispánt és báró Zmaics susáki kerületi főnököt.

— **Az Ungaro Kroata Hegedüs Sándor** nevű gőzöse a dalmát kikötőkből 4 óra után érkezett meg a szokolistákkal és a külső Baross-mólónál kikötött. A susáki fogadó-bizottság üdvözlése és a szokolista himnusz elneklése után zászlóengések között megindult a hajó a Fiumara folyó deltái oldalán Susak felé. A Fiumara folyó felett elvezető forgatható vasúti hidat a rendőrség utasítására kiforgatták helyéből, hogy az érintkezés lehetetlen legyen. Mindenütt rendőrcsapatok czirkálnak.

— **Tűz egy szénraktárban.** Ma éjszaka a Józsefvárosi teherpályaudvaron tűz volt. A Weisz és Vidor-féle faszén-raktár gyuladt ki, eddig ismeretlen okokból. A kivonult központi, nyolcz- és tíz kerületi tűzoltóság azonban hamarosan megfékezte a tüzet, úgy, hogy a szomszéd épületekben kár nem történt.

— **Leégett múmalom.** Tegnap hajnalban az ungvári Központi múmalom teljesen leégett. A kár 200.000 korona, melynek egy része azonban biztosítás útján megtérül. Az oltási munkálatok közben Stuhán Béla városi tüzoltó az arcán súlyos égési sebeket szenvedett.

— **A vácz-rétsági merénylet.** A pestvidéki ügyészség megkeresésére Vésény rendőrkapitány ma délután Beocsinban járt a verőzei rablás ügyében. A rendőrkapitány a munkások kihallgatása nyomán megállapította, hogy Morovics Markó valódi neve Pejnovics Ilja, míg Grodics Mihályé Kalán Mihály. Kik együtt dolgoztak Beocsinban a harmadik tettesel, Szutics Mihálylyal, azonban mindhárman el-tűntek Beocsinból. Seres Pétert nem ismerik a munkások. A felismerés fényképek alapján történt.

— **Régi biin.** Kecskeméten egy öt év előtt elkövetett szörnyű bűntettől rántotta le a leplet a rendőrség. A vétettet annak idejében Orgoványpusztán követték el. Németh István nevű embert gyilkolták meg. Akkoriban a nyomozás eredménytelen volt. Most a gyilkosság áldozatának holttestét a gyilkos, Gellért Imre tanyájától mintegy 1000 méternyire a homokbuczkák közé elásva találták meg. A szerencsétlen ember holttestét csak a múlt hetekben helyezheték el a gyilkosok a tanya melletti fák alól ebbe az új sirba. Kiderült, hogy Aczél Mária cselédeány a padláson hallgatózott a gyilkosság elkövetésekor, de nem mert életjelt adni magáról. Hallotta, amikor az áldozat így könyörgött:

— Ne bántsatok, nyolcz gyermekem van odahaza.

A pinczébe szorított Németh Istvánra Gellért Imre vadászfegyverrel, Borsos János pedig revolverből lövöldözött. Az áldozat pénzét már előzőleg elvették, lelökték azután a pinczébe és az ablakon át lötték le. Dedicki Lajos kocsis és Aczél Mária cselédeány tanuk hat lövést hallottak. A lövések után, mikor az áldozat elcsendesedett, Gellért Imre fejszét hozott és a gyilkosok lementek a pinczébe, ahol szétromcsolták Németh fejét. Ezután a tanyától mintegy 150 méternyire gödröt ástak és ebben a munkában Dedicki Lajos kocsisnak segítkeznie kellett. Hajnalban a gyilkosok bezárták a kocsist az istállóba, aki azonban innen leskelődött és látta, amikor két petrenczerudon felhozták a véres hullát és a gödörhöz vitték, amely oly kicsiny volt, hogy csak ülőhelyzetben fért el és ezért ásóval és csizmasarokkal nyomták bele. Aczél Mária a padlásról leskelődött és emlékszik arra, hogy azon a helyen másnap reggel friss földhányást látott és hogy a kutyák szaglászta. A meggyilkolt Németh Istvánról nagyobb összegű készpénz lehetett, mert Monor tájkára ment földet venni. Az áldozat felesége 1905. januárban levelet kapott Gellért Imrétől férje nevében, hogy csak legyen nyugodt, férje nemsokára hazamegy. Németh István ekkor már halott volt. Az asszony Monoron elhelyezte nyolcz gyermekét és 1905 májusában Kecskemétre jött, tudakozódott a törvényszéknél, majd pedig kocsin Orgovánra ment Gellértékhez. Ezek ridegen elutasították azzal, hogy Németh még januárban elment tőlük. Aczél Mária cseléd azt vallja, hogy gazdája öt egy hétig nem engedte a pinczébe és mikor lement, az egész pincze ujonnan volt meselve. Az onnét felhozott véres homokot elásták. A csendőrség a homokból büntelként magához vett. A revolvert és vadászfegyvert megtalálták a gyilkosoknál. A tanuk által megjelölt helyen azért nem találták meg a hullát, mert időközben azt a gyilkosok másivé temették. Ezért volt szükséges a 150 holdas birtok felásatása. A hulla teljesen feloszlott állapotban került az orvosok elé. A boncolás nem volt képes a lövést megállapítani. A koponya erős, éles eszköz által teljesen szét van rocsolva. A helyszínére kiküldöttek szombaton késő éjjel tértek vissza Kecskemétre és Kappy Lajos vizsgálóbíró azonnal maga elé hozatta a gyilkosokat. Folytatólag kihallgatásuk külön lesz. Szabó Iván védőügyvéd a gyilkosság gyanúja alatt letartóztatott Gellért, Farkas, Borsos és Németh szabadlábra helyezését kérte, mikor megérkezett a távirat, hogy a hullát megtalálták, ami az ügynek más fordulatot adott. Az eddigi tanuvallomásokból kitűnik, hogy Gellért Imréné tudott a gyilkosságról, de nem vett részt benne. Aczél Mária cselédeány látta, mikor a meggyilkoltat elásták, Gellértné elájult az udvaron. A négy főbűnös mind családos ember, 32—37 éves kisbirtokosok.

— **Sikkasztó községi pénztáros.** A Titellel szomszédos Slankamen község pénztárosa, Pévác Lázár, 8000 korona elsikkasztása után megszökött. Pévác állítólag Szerbiába szökött. A nyomozást megindították.

— **Vér az utcán.** Szörnyű garázdálkodást követett el Königshtüttében egy Zelinsky nevű munkás valószínűleg ittas állapotban. Az utcán találkozott Grabandér odaváló vendéglős fiával, akinek egy kést vágott a mellébe. Majd megállította Kivirinszky nevű mézárólegényt s tüzet kért tőle. Ennek is halálát jelentette a találkozás, mert Zelinsky ennek a testébe is beledöfte kését. A szörnyeteget leterítették. Mindkét sebesült a halállal vívódik.

— **A próbacsendőr büne.** Temesmiklós községben, így jelentik Aradról, a főlebbvalóját gyilkolta meg egy próbacsendőr, ostoba felindulásban, sértett hiúságból. Kverl József őrsvezető portyázó körúton volt Nagy-Gotthárd János próbacsendőrrel, aki csak nemrég került ki a szegedi csendőriskolából. Temesmiklóson megpihentek egy kocsmában. Ott a próbacsendőr mindenféle katonaiményét beszélt el, amit az őrsvezető kétkedő feicsóválással fogadott.

— Hát talán el se hiszi az őrsvezető ur, amiket én most elmondottam, hogy olyan furcsán mosolyog?
— Elhiszem én, csak hogy nem egészen úgy volt, ahogy maga itt vélem el akarja hitetni. Tudok én is a dologhoz, mert én is voltam katoná — felelte a legtermészetesebb hangon az őrsvezető.

— Már pedig, aki az én szavaimban kételkedik, az ...

— Ki ne mondja a szót — kiáltott a magából kikelt emberre az őrsvezető — mert kénytelen leszek a szabályzat szerint eljárni s tudja, hogy a függelék-sértőre mi vár.

— Nem bánom én akármilyen vár, de engem az uristen se hazudtoljon meg. Szeretném én tudni, hogy maga mivel volt különb katoná, mint én. Nem így néznek ki azok a hiras altisztek, mint az őrsvezető ur, én ezt egész nyíltan megmondom.

Az őrsvezető még ekkor sem vesztette el önuralmát, hanem újból figyelmeztette alantasát viselkedésének következményeire. Egy időre az el is csendesült, félrehúzódott egy sarokba és sűrűn öntötte magába a bort. Az őrsvezető ügyet sem vetett rá. Eközben letelt a pihenésre szánt négy óra s Kverl kiadta a parancsot az indulásra. A próbacsendőr azonban engedelmesség helyett odalépett főlebbvalója elé s kijelentette, hogy ilyen emberrel ő nem teljesít szolgálatot s innen egy lépést sem tesz.

Az őrsvezető látva, hogy Nagy vérbenforgó szemekkel méri végig s azt sejtette magatartásából, hogy az ittas ember még más megfontolatlanságot is elkövethet, a szomszédos szobából behívott emberek segítségével lefogta és kezeit összekötözte. Nagy azt vette észre, hogy az őrsvezető nem ismer tréfát s él a szabályzat által adott jogával: ekkor észbe kapott s könyörgésre fogta a dolgot. Megígérte, hogy jóvá teszi hibáját s ezután tisztességesen viseli magát.

— Vegye le rólam az őrsvezető ur ezt a kötelet, mert én nem tudnám élve elviselni azt a szégyent, hogy a falun keresztül, mint valami rablógyilkost, megkötözve hajtsanak át. Nem bánom, ha otthon rögtön becsúsz.

Az őrsvezetőt meghatották a fiatal csendőr szavai és szabadon bocsátotta. A próbacsendőr vérét azonban a boszu ekkor már a legmagasabb pontig felforralt. Alig hullottak le kezeiről a kötelékek, a sarokban álló fegyver felé ugrott. Ezt az őrsvezető észrevette. Azonnal átlátta, hogy életveszedelemben forog, mert a gonoszlelkű ember fegyvert készült reá emelni. Le akarta fogni Nagyt, de az hirtelen fegyverével egyült klugrott a szobából s becsapta maga után az ajtót. Nagy ezután megkísérelte, hogy felrántja az ajtót és szemtől-szembe kerüljön azzal, akinek vérére szomjazott. Az ajtót azonban belülről nyomta az őrsvezető. Nagy ekkor vállához emelte fegyverét, csövét odaszoritotta az ajtó alsó széléhez és a puskát elsütötte. Nagy dördülés verte fel a kocsmá csendjét, melybe éles sikoltás vegyült. Mire az emberek a lövés zajára összefutottak, Kverl őrsvezetőt holtan találták a földön. A gyilkos golyó, amely a keskeny deszkán áthatolt, szíven találta. Nagyt lefegyverezték s a gyilkos most már minden lelki felindulás nélkül, egészen nyugodtan túrta, hogy bilincseket rakjanak kezére. Azonnal értesítették a tragikus esetről a károlyfalvai őrsöt, ahonnan egy őrsjárat jött ki és be szállította a gyilkost a szegedi csendőrkerületi fogházba.

— **Házkutatás egy kereskedőnél.** A Budapesti Hitelezői Védegylet feljelentésére a rendőrség tegnap délelőtt házkutatást tartott Kron Salamon volt deési, most budapesti nagykereskedő lakásán. Kron nagykereskedést nyitott a Marokkói-utcában s aránylag igen rövid idő alatt harminczötezer korona értékű árut vásárolt hitelbe. Néhány héttel ezelőtt üzletét eladta s hitelezőinek nem fizetett. A vizsgálóbírói engedély alapján foganatosított házkutatás meglehetősen eredményesül, amennyiben egy szekrényben huszonkétezer korona értékű, Kron nevére kiállított részvényt találtak. A rendőrség az érték-papirokat magához vette s azokat bírói letétbe helyezte.

— **Az asztalossegédek kizárása.** Hetek óta tart a harc az asztalosmesterek és segédek között, amelyt a segédek bérkövetelése idézett elő. A mesterek a segédek követeléseire kizárással válaszoltak. A kizárás azonban nem járt a kellő eredménnyel, mert több munkaadó nem járult hozzá az ipartestület határozatához s így a fővárosban dolgozó mintegy háromezer asztalossegéd közül mindössze csak négy-ötszáz maradt munka nélkül. Az akció eredménytelensége újabb közeledésre készítette tehát a munkaadókat s a kereskedelemügyi miniszter közbelépésére újból megindították a békétárgyalásokat ma délelőtt tíz órakor, amelyet az ipari felügyelőség helyiségeiben tartottak meg. A békéltető tárgyalásra megbízottakat küldtek egy a munkaadók, mint a segédek. További magatartásuk fölött tegnap határozta a segédek, akik nyilvános népgyűlést tartottak a Vázsonyi-kertben. A gyűlés elnöke Flaischer Dávid, jegyzője Kolbea János lett, a hatóságot pedig dr. Kistelek Imre rendőrfogalmazó képviselte. Az elnöki megnyitó beszéd végén Klárik Ferenc beszélt, aki kimondta, hogy az elutazott munkások leszámításával jelenleg 372 kizárt asztalossegéd van. Ezek sem maradnak sokáig kenyér nélkül, mert napról-napra több vidéki munkaadó fordul a szakszervezethez segédekért.

Elhatározta a szervező bizottság, hogy a heti bért nő segéd részére 12 koronára, nőtlen segéd részére 10 koronára emelik föl. Végül a gyűlés ezt a határozati javaslatot fogadta el:

A gyűlés határozatilag kimondja, hogy a most folyó harcot teljes győzelemig folytatja. E cél elérésére a gyűlés résztvevői feladatuknak tartják a harcban állók támogatásának fokozását és amennyiben nagyobb segílyre mulhatatlanul szükség van, elhatározták, hogy mindama asztalosmunkások, akiknek heti keresete 26 koronán alul van, heti egy koronát, a 26 koronán felüli keresők pedig heti 1 korona 50 fillért áldoznak erre a célra. A gyűlésen megjelentek elvárják az összes szaktársaktól, hogy elhatározzák a legnagyobb mértékben alávetik magukat, hogy ily módon is győzelemre segítsék az asztalosmunkások igaz ügyét.

— **Éles töltés egy gyakorlaton.** Köhalomnál a Kisküllőmezőgyében folyó gyakorlatokon a brassói 50. gyalogezredből katonák állítólag éles töltésekkel löttek. A 2. gyalogezred egyik káplárja lábán súlyosan megsebesült.

— **Szerelmi dráma.** Kunhegyesen tegnap virradóra lakásán három lösebből vérezve, holtan találták Péntek Sándorné szül. Lódy Rozália 25 éves jómodu gazdasszonyt. Mellette egy revolver feküdt, melyből három töltény hiányzott. Előbb öngyilkosságra gondoltak, de a csendőrség megállapította a gyilkosságot. Péntekné szerelmi viszonyt folytatott Komlóssy Sándor fiatal gazdalegényvel és elhatározták, hogy közösen válnak meg az élettől. Este együtt voltak és mikor a legény az udvarra ment ki, a szobában lövés dördült el és a fiatal asszony oldalát a lövés gyöngén megsebezte. Komlóssy bement a szobába, mire az asszony kérlelte, hogy szabadítsa meg az élettől. Erre a legény kétszer az asszonyra lőtt és ez rögtön meghalt. Neki nem volt annyi lelkiereje, hogy magát is agyonlője és ezért fektette úgy az asszonyt, mintha öngyilkosságot követett volna el. A csendőrség Komlóssyt elfogta, aki mindent bevallott.

— **Halál a szállóban.** Budai Goldberger Ede ötvenéves bécsi magánzó, az éjszaka hirtelen rosszul lett és meghalt a Royal-szállóban. Pár nappal ezelőtt bérelt szobát a fogadóban s nem látszott betegnek. Valószínű, hogy szívizéllhűdés ölte meg. Holttestét a törvényszéki orvostani intézet boncolótermébe vitték.

— **Árkövy Richárd nem halt meg.** A napokban az a hír érkezett Amerikából, hogy dr. Árkövy Richárd, az Országos Magyar Gazdasági Ügyfelet volt titkára, Árkövy egyetemi tanár fia Amerikában öngyilkosságot követett el és meghalt. Most azt jelentik, az öngyilkos fiatal ember családja részéről, hogy Árkövy Richárd nem halt meg, mert az orvosoknak sikerült az életét megmenteni.

— **Színész és újságitró afférja.** Berlinben a Potsdamer-strassen levő Austria-kávéházban ma kinos botrány történt. Bassermann Albert, a hírneves német színművész fölpofozott egy Kristeller Bochlusav nevű állítólagos hírlapírót, egy revolverzsurnalisztát, aki az Extrablatt című zuglapot adja ki, amelyben legutóbb súlyos személyes sértés volt Bassermann és egy színésznő ellen. A művész a cikk megjelenése után lakásán kereste Kristellert de meghalotta, hogy onnan már rég elköltözött lebujsokban ültette föl tanyáját s napközben az Austria-kávéházat szerencsétlenül jelenlétével. Bassermann tehát odament és higgadt hangon felszólította Kristellert, hogy lapjában kérjen bocsánatot és vonja vissza a sértéseket. A hírlapíró tagadta, hogy a kérdéses cikk szerzője s nem volt hajlandó semmiféle elégtételre, akkor Bassermann jobbról-balról többször arcul vágta, hogy csak úgy csattant. Kristeller fogta magát s mintha semmi sem történt volna, egy másik asztalhoz ült, a színész pedig felkereste a kávéház tulajdonosát és bocsánatot kért tőle a botrányért. Bassermann különben nem hagyja annyiban a dolgot, tartalékos tiszt lévén, jelentést tett az esetről a katonai hatóságnak, Kristellert pedig ügyvéd útján felszólította, hogy egy nap leforgása alatt vonja vissza a sértést különben a törvény elé cizálja. Kristeller nagyon rosszhírű alak, aki sűrűn szokott jótékonykezű előadásokat rendezni s már többször volt baja amiatt, hogy a befojyt fővelmekkel nem tudott elszámolni.

— **Az artistanő regénye.** A pancsovai rendőrség táviratban értesítette a főkapitányságot, hogy Arenz Diseli Paula brémai születésű tizenkilenc éves artistanő megszökött Pancsováról a szüleitől. Annyit tudnak róla, hogy Zimonyban egy Budapest felé induló hajóra ült. A főkapitányság detektiveket küldött ki a hajóállomásra. A zimonyi hajón tényleg megérkezett a székevény lány. A detektivek bevitték a főkapitányságra, ahol Arenz Diseli Paula megiepo vallomást tett. Elmondotta, hogy Diseli Alajos, akitől megszökött és aki mindenütt mint apja szerepel, tulajdonképpen nem is apja. Diseli, aki csendőr volt Brémában, öt éves korában vásárolta a szüleitől. Azóta bejárta a világot, de főleg Magyarországon szerepeltek. Őt equilibristának képezték ki Diseli, az állítólagos apa azonban oly rosszul bánt vele, hogy nem bírta ki mellette tovább az életet s egy fillér nélkül megszökött. Ezek után a leányt nem tartóztatták le, hanem a főkapitányság épületében, Rajczán István házi szolgáló lakásán helyezték el. Hétfőn délelőtt megjelent a főkapitányságon Wildmann Sándor, a Béketo-czirkusz titkára, aki ismerte az artistanőt, igazolta s ez alapon a szegény üldözött leányt a rendőrség szabadon bocsátotta.

— **Vakmerő rablótámadás egy kávéház ellen.** A legsötétebb Ferencváros egyik legsötétebb mellék-utcájában, az Angyal-utcában utcai csavargók valósággal megstromoltak tegnap egy kávéházat, hogy a benne mulatozókat kifosztják. A ment Jánosnak az Angyal-utca 5. száma alatt van a kávéháza. Vasárnap este a kávéházban mulatott két uriember. Tizenkét óra lehetett, amikor a mulatozók haza akartak menni. Az utcán azonban egyszerre több csavargó az utjukat állotta. Az uriemberek erre visszaszaladtak a kávéházba. A csavargók ekkor a kávéház előtt állottak lesbe. A ment, a kávéház tulajdonosa kiment ekkor a kávéház elé és rászólt a suhanczokra:

— Takarodjatok, mert rendőrt hívok!

Erre a suhanczok vezére, Frühwirth Lukács 17 éves csavargó elkialtotta magát tolvajnyelven:

— Jukkuj! — Amj azt jelenti, hogy „kést ki!”

A csavargók erre bieskát rántottak és a kávéházba akartak rohanni, Frühwirth pedig revolverével kétszer a kávéházra lőtt. Az egyik golyó A ment bal hüvelykujját furta át. A lövések zajára rendőrök siettek elő és Frühwirthet elfogták. A többi emenek...

— **Öngyilkos énekesnő.** A nápolyi születésű Sioza Amália énekesnő, aki két-három évtizeddel ez előtt a leghíresebb művésznők egyike volt s aki néhány év óta nagy nyomorral küzdött, tegnap Brüsszelben öngyilkos lett. Ruháját leöntötte petrolummal és meggyújtotta. A segítségére siető emberek már nem tudták megmenteni.

— **Nászajándékok.** Jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művészi ékszerterelepén, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmintve küldetik.

— **Elfogott tolvajok.** A napokban egy iparos külsejű férfi vásznat zálogosított el az Ó-utca 1. szám alatt levő zálogházban. A detektíveknek gyanus volt a férfi, igazolásra szólították, mire a gyanus ember elfutott. Üldözöbe vették, elfogták és megállapították, hogy Modroczy Nándor a neve, 29 éves cipész-segéd, aki lopás útján szerezte a két vég vásznat, amelyet el akart zálogosítani. A folytatólagos nyomozás során kiderült hogy a holmi a Budapesti Áruforgalmi Részvénytársaságtól való ahol az alkalmazottak egy része már régebb idő óta rendszeresen lopott. A tolvajokat a rendőrség kinyomozta és letartóztatta. Ezek Modroczy Nándor, Wilhelm Sándor 17 éves kereskedősegéd, Várady Sándor 19 éves cipész-segéd és Francz András 17 éves üzleti szolgálja. A tolvajok felbujtója és orgazdája Sommer Ödön cipésmester volt, aki a Sziv-utca 40. sz. alatt lakott. Őt is letartóztatták. A czégkára meghaladja a tízezer koronát.

— **Öngyilkos rendőr.** Egy hét óta három rendőr kereste a halált Budapesten. Ma reggel Várady Pál somkúti születésű, harmincznyolcz éves, 1604-es számú rendőr a Halom-utca 11. száma alatt levő lakásán a szájába lőtt s pár perc múlva kiszenvetett. A revolver csöve annyira beszorult az öngyilkos fogai közé, hogy csak nagy erőfeszítéssel tudták kivenni. Váradyt valami szolgálati mulasztáson érték s emiatt keseredett el annyira, hogy fegyvert fogott magára.

— **Leszurta egy leányt.** Babay Julia, huszéves gyári munkásnő közös háztartásban élt Mizzi Ferenc huszonhatéves cigányzenészzel. A viszony azonban fölbomlott. Mizzi nem akart belenyugodni a szakításba s a leánynak folyton ajánlatokat tett, vissza akarta édesgetni magához. Azonban minden kísérlet hiába való volt. Tegnap beállított a Madách-utca 20. száma alá, Babay Julia lakására. Lefogta a kedvesét s a zsebkésével iszonyuan összeszurkálta fején és nyakán. A házbeliak szabadították ki nagynehézen a dühöngő ember kezéből. A leányt kórházba vitték, Mizzit letartóztatták.

— **Halálozások.** Özv. kanizsai Nagy Ferencné szül. Nagy Borbála e hó 5-én délelőtt, életének hetvenötödik esztendőjében Kunfélegyházán meghalt.

Szöke István, a felsőerdősori fiúiskola igazgatója, volt Mayer-árvaházi igazgató e hó 7-én, életének hatvanadik, működésének harminczkilenczedik évében Budapesten meghalt. Az elhunyt széleskörben ismert pedagógus, a budapesti hivatalos tanítótestület volt elnöke, az Eötvös-alap alapító tagja és jeles tankönyvíró volt. Temetése e hó 9-én délután 3 órakor lesz az által igazgatott iskolaépületből.

Betteheim Imréné szül. Schwarz Aranka hosszas és kinos szenvedés után, életének harminczkettedik és boldog házasságának nyolczadik évében szeptember hó 5-én jobblétre szenderült.

Erdélyi István uradalmi tisztartó élete hatvanharmadik és boldog házasságának harminczegyedik évében hosszas szenvedés után szeptember hó 4-én este 7 órakor elhunyt.

— **Fővárosi Orfeum.** Az új számok fényesen beváltak. Miss Philadelphia elefántja az idomítás meglepő csodája. Kosta, a csavarfejű ember megdöbbentően ügyes. Aalbach, mint idegenvezető, Baumann, mint Taral kacagatók. A nyolcz amerikai tánczos fiú elragadó. A többi számok is mind elsőrendűek. Nem csoda, ha minden este zsúfolt a nézőtér. Ilyen szeptemberi műsor még nem volt Budapesten.

× **Önkénteseket felszerel kedvező fizetési feltételekkel** Blum Sándor Budapest, Váci-utca 15.

× **Zászlók, czimerek minden kivételben kaphatók** Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

× **Fodor-féle vívőterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívőterme.** Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

× **Bob-hashajtó a legkellemebbh. 10 fillér.**

× **Mezőgazdaság** Mint igen megbízható, jól bevált és profilaktikus szer ajánlható, sok évi tapasztalat alapján a Kwizda Ferencz János cs. és kir. udvari szállító és kórgyógyász által előállított Kwizda-féle korneuburgi marhatáppor, melynek sikerült összetétele ezen szert minden gazdálkodó és állattulajdonos részére valóságos házikincsé teszi. Mivel az emésztő szerveket erősíti, a megemésztett tápanyagok felhalmozódását megakadályozza és az állatok természetes, ellentálló erejét növeli.

A kávéosok és pinczerek harca.

— Apró csatározások. —

Budapest, szeptember 7.

A háborúság tízezebb részének vége van ugyan, hanem a guerilla-harc annál kitértőbb erélylyel folyik a pinczerek és a kávéosok között. Vasárnap éjszaka is voltak zavargások. Egy kávéháznak az ablakát is bezúrták, szóval minden jel arra vall, hogy a vörösek még nem győztek le s a sárgáknak nem teljes a győzelme.

Letartóztattak egy merénylőt.

Zavargás tulajdonképpen csak a Rákóczi-uti Emke-kávéház előtt volt, ahol már korán este igen sok szocialista munkás tolongott. Később aztán, ugy háromnegyed tizenegy óra tájban, amikor a kávéház tele volt vendéggel, egy tüntető bezúrt az egyik Rákóczi-ut felőli ablakot. A közelben posztoló rendőr látta a merénylőt, üldözöbe is vette a tettest, aki azonban befutott a Röck Szilárd-utczába és eltűnt a sötétben. Később azután a Nagydífa-utczában mégis csak kézrekerült a merénylő. Ugy éjjeltájban ugyanis egyszerre revolverlövésnek dőreje hallatszott. Az utcán Gáspár Sándor bérkocsissegéd ment hazafelé Pockodi Lidi cselédeánnyal. Az utcán beléjük kötött Grünfeld Mihály pinczér. Először csak veszekedtek, de egyszerre Grünfeld revolvért rántva, kétszer egymásután rálőtt a bérkocsissegédre, azután el akart szaladni. A zajos jelenetre összecsendült kíváncsi emberek közül azonban többen utána futottak és elfogták. Csakhamar jött egy rendőr is, aki az erőszakoskodó embert többek segítségével bekísérte a VIII. kerületi kapitányságra. Ott véletlenül jelen volt az Emke-kávéház előtt posztoló rendőr is, aki Grünfeld Mihályban felismerte azt az embert, aki egy órával előbb a Rákóczi-uton a kávéház ablakát kövel bedobta. Grünfeld beismerte, hogy ő dobta be a kávéház ablakát, de amikor azután jegyzőkönyvi kihallgatásra került a sor, letagadta az egész dolgot. A körülmények azonban recczfoltak. Grünfeld Mihálynak ugyanis alapos oka volt a tagadásra, mert ő a kávéosok szakegyesületének elhelyező ügyvezetője. A rendőrség Grünfeldet kihallgatás után letartóztatta.

A kávéosok Hadik államtitkárnál.

Tegnap, vasárnap, a budapesti kávéosoknak küldöttsége tisztelgett gróf Hadik János belügyminiszteri államtitkárnál. A küldöttség szónoka Német Antal, arra kérte az államtitkárt, hogy tekintettel a kávéosok erőszakos fellépésére és — szerinte — a szakszervezetből kiinduló izgatásokra, osszassa fel a kávéosok szakszervezetét. Gróf Hadik államtitkár kijelentette, hogy a panaszokat a legbehatóbban meg fogja vizsgálni és a vizsgálat eredményéhez képest fog intézkedni.

A kávéosok és a főkapitány.

Ma délelőtt a kávéos ipartestület küldöttsége megjelent a főkapitánynál is és védelmet kért a terrorisztikus cselekményekkel szemben. A küldöttség egyúttal azt a kérelmet is intézte a főkapitányhoz, hogy miután meggyőződésük szerint ezek a terrorisztikus cselekmények a kávéosok szakegyesületéből indulnak ki, tegyen a főkapitány előterjesztést a belügyminiszternek a szakegyesület feloszlatására.

A főkapitány kijelentette, hogy a legnagyobb megütközéssel értesült azokról a terrorisztikus üzemekről, amelyek a kávéos ipartestület egyes tagjai ellen megindultak. Sajnálattal látja, hogy egyesek a közönséges büncselekményektől sem riadnak vissza. A főkapitány tiszteli az egyesülési jogot, mint a szabadság egyik legfőbb és komoly biztosítékát, de miután azt látja, hogy ezek a felpanaszolt cselekmények a közbiztonságnak és a közrendnek már komoly veszedelemmé válnak, kénytelen lesz, amennyiben azok továbbra is ismétlődnek, a szakegyesület feloszlatására az előterjesztést megtenni. Egyébiránt a kérelemhez képest addig is a legmesszebbmenő intézkedéseket fogja megtenni, hogy a kávéosok ellen irányuló zavargások lehetőleg megelőztessenek. A főkapitány ennek kapcsán elrendelte, hogy a pesti oldalon levő kerületi kapitányságoknál, valamint a főkapitányságnál esti 7 órától kezdve megfelelő őrség álljon készen-

létben, hogy a netaláni tüntetések megakadályoztasanak. Egyúttal utasította a kávéházak körül elhelyezett őrszemeket, hogy az est beálltával állandóan a kávéházak körül czirkáljanak és gyanus jelenségek esetén azonnal intézkedjenek.

A küldöttség a főkapitány választát megnyugvással vette tudomásul.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Egyházművészeti kiállítás.

Budapest, szeptember 7.

A művészet legnagyobb korszakaiban a quattrocentóban és cinquecentóban, ismeretlen volt ez a fogalom: egyházművészet. Akkoriban ugyanis nem is volt más, csakis egyházművészet, vagyis a művészetnek majd minden tárgya egyházi czélnak szolgált s így témájában is vallásos, egyházi művészet volt. A művészetnek majdnem kizárólag a templom volt a hajléka és azon a néhány hospedalen és municipiön, melyen még alkalmazást talált, szintén a vallás kapcsolatán szerepelt, a vallási szuggesztiót volt hivatott szolgálni és ez nagyjából témájában is kifejezésre jutott. A madonna-téma mélyeséges misztériuma sok száz évig volt egyetlen tárgybeli inspirálója a művészeknek, egyetlen és mégis oly gazdag klaviatúra anyai végtelen művészegyéniségnek, kifejezője a legkülönbözőbb művészi meggyőződéseknél és világnézleteknek.

Egyházművészetről csak manapság beszélünk, amikor nincsen egyházművészet. Amikor a művészi termelésnek csak egy minimális hányada szolgál az egyház czéljainak és nemcsak művészi tendenciák, hanem témák dolgában is ezerfelé decentralizálódott a művészet régi egysége. Mellesleg, a művészetnek legkevésbé lényeges szempontjai közül való az, hogy egyházi művészet-e, avagy világi tárgyú? E kérdésnek most már csak az általános iparművészeti propaganda szempontjából van jelentősége; ezt a propagandát helyesen terjesztjük ki a vallási élet területére is, hogy itt is a művészi értékű tárgyakkal vegyük körül magunkat, csak úgy, mint a polgári élet minden területén. Most erre fokozottan van szükség, mivelhogy papságunk legnagyobb része teljesen közömbös a művészet értékei iránt. Sőt majdnem reakciója a művészetnek. A katolikus papság végig a világtörténeten csak ezt a két véletlet ismerte: vagy valóságos souteneurje volt a művészek legjobbjainak, vagy üldözte őket. Pápák voltak, akik a Vatikán nagy-szerű műkincseit világra segítették; de pápák voltak azok is, akik e kincsek jelentékeny részét célzatosan pusztulni hagyták. Pápák voltak, akik fügefalevéllel és drapériákkal öltöztették tönkre a nagyszerű meztelenségeket, melyeket egy II. Gyula és egy Michelangelo barátsága ajándékozott az emberiségnek.

Mostanában nálunk nagyon izléstelen gyári portéka járja a templomokban, melyek diszító tárgyait és kegyesereit nagyjából készen hozatják tiroll és csehországi gyárakból. Ilyen körülmények között határozottan dicséretes az Iparművészeti Társulat akciója, mely hazai és művészi tárgyakat akar meghonosítani a templomokban. Vaszary Kolos, Magyarország hercegprímása, már tavaly körlevélben hívta föl a papságot, hogy a szükséges diszító tárgyakat itthon és az Iparművészeti Társulat közreműködésével szerezzék be. Ő a védnöke a jelen kiállításnak is, melyet, ismétlem, csak úgy szabad tekintünk, mint propagandáját a magyar egyházi iparnak. Egylőre csak annyit mond, hogy amit Tirolban és Csehországban, azt nálunk is elő tudják állítani. Arról, hogy nálunk volna már kulturája az ugynevezett egyházművészetnek, alig mond valamit. Még arról sem, hogy legjobb művészeink foglalkoznának az egyház szükségleteivel és egyházi tárgyú dolgokkal.

A gonddal és láthatólag sok fáradsággal rendezett kiállítás legnagyobb részét még értéktelen átlagmunkákból kellett összehordani. Ezek jelentik nálunk — legalább egylőre — az egyházművészetet. De jó őket így együtt látni, mert ékebben szólnak önmaguk ellen, minden főpásztori körlevélnél. Így legalább remélhető, hogy a papság számára tanulsá-

gokat rejt ez a kiállítás, melyet legjobb, ha egy rossz étappe befejező mozzanatának tekintünk. E kiállítás tulnyomó részéből látnia kell a papságnak, hogy milyen félszeg eredményeket termel a konzesszió, melylyel az iparos a megrendelő kulturáltan izlésének megy elébe.

Aranyozott oltárok vásári díszei között egy díszingvált, finom és művészi akkordot csendít meg az a kápolna, melyet a Műhely fiatal művészei állítottak ki. Egyetlen üdítő pontja a kiállításnak. Hiszen román, gótikus, vagy reneszánsz oltár található Itáliában olyan, aminőt csak ihletett korok legnagyobb művészei faraghattak remekbe. Ezeket bajos volna a Rétai és Benedek czégnak felülmutatnia. A Műhely művészei derék példát mutatnak abban, hogy a mai művészet minden archaizálás nélkül is, a maga külön és művészegyenként különböző formanyelvén oltárnak is olyat tud alkotni, mely a régieknél nem kevésbé szolgálja az áhitatot. Ez a kápolna, melyet Tátray Lajos tervezett, csupa üde, derűs áhitat, halk és nem komor miszticizmus. Tátray Lajos magyaros jellegű oltára gyönyörű szerveséggel illeszkedik az általa tervezett kápolnába; ugyan őtöle egy keresztelő-medenczét és egy örökmécsést is találunk, valamennyi finomult artisztikumnak és a szeretet elmélyedésének munkája. Pompások itt Muhits Sándor színes ablaktervei, melyeket Majoros Károly gyönyörűen metszett üvegbe. Rajz és technika teljes odaadással szolgálja egymást rajtuk, a quattrocento legjobb üvegeitől tanultak és dicséretesen el tudtak feleltetni minden üvegszerűtlen színpepecselést és árnyékolást, melyek az utóbbi évtizedek színes üvegeit rossz áttetsző vázsnakká degradálták. A Műhely kápolnájához még Pásztor János, Fehérkuty, Dósa és Wiegand Ede járultak művészi terveikkel és Dékán, Mócsay, Hosszu, Bobits és Imregh jeles iparosmunkával.

Modern, érdekes felfogással beszél egyházi témáról Márk Lajos és nagyon szép Fadrusz János Krisztusa, az a kedves fiatalkori munka, melyet a művész pályájának legelejéről ismerünk. Természetes, hogy Székely Bertalan, Lotz Károly és Körösfői, de Benczur, Hegedűs, Vajda Zsigmond és Roskovics egyházi művészeknek is olyanok, mint nem egyházi művészeknek, lévén a téma az, mely legkevésbé dönt ebben a dologban. Zala György Erzsébet-siremleke azonban igazán rosszabb Zala Györgynél; a legnagyobb barokk-tévedések típusa, merő plasztika-ellenesség.

Bárdos Artur.

A Magyar Iparművészeti Társulat által a városi Műcsarnokban rendezett egyházművészeti kiállítást ma délután nyitották meg ünnepélyesen, előkelő és nagyszámú közönség jelenlétében. A társadalmi élet, a katolikus egyház és a művészet számos kitünősége gyűlt össze a Műcsarnok izlésesen díszített termeiben, ahol a vendégeket Zsolnay Miklós és Alpár Ignác alelnökök, Györgyi Kálmán igazgató és Mihalik Gyula, a kiállítás rendezője fogadták. Vaszary Kolos biboros hercegprimás, a kiállítás védnöke dr. Kohl medárd püspökkel képviseltette magát, aki Berzer Márk kanonok és Walter Gyula pápai prelátus kíséretében jött el. A kultuszminisztérium képviseletében K. Lippich Elek jelent meg. Kivüle ott voltak: Szalay Imre min. tanácsos, a Nemzeti Múzeum, Radics Jenő min. tanácsos, az Iparművészeti Múzeum és Fittler Kamil udvari tanácsos, az Iparművészeti Iskola igazgatója, Mischy Emil min. osztálytanácsos és sokan mások, különösen sok művészember, pap és nagy hölgyközönség. Kohl Medárd püspök a társulat vezetőségének kalauzálása mellett apróra megnézte a kiállított szebbnél-szebb tárgyakat és majdnem minden kiállító művészt bemutatott magának. Az előkelő közönség késő estig tartózkodott a kiállításon, melyet holnap a nagyközönség előtt is megnyitnak, amely attól fogva reggeli 9 órától este 6-ig lesz nyitva és 40 fillér belépődíjjal látogatható. A kiállítás szeptember 25-éig marad nyitva.

(*) **Lánczy Ilka betegsége.** Részvétellel értesülünk, hogy Lánczy Ilka, a Nemzeti Színház finom izlésű és nagyintelligenciájú művésznője súlyos betegen fekszik Baross-utczai lakásán. A művésznő már a

mult szezonban is gyöngékedett s bár a nyarat a gyönyörű fekvésű Rákó pompás levegőjén, pihenve töltötte, a szünidő nem hozta meg a várt gyógyulást. Hazaérkezve, gyöngéd szervezetét váltóláz, más hírek szerint szivbarokgyulladás támadta meg és állapota az első napokban komoly aggodalomra adott okot. Szerencsére tegnap óta kedvező fordulat állott be s Lánczy Ilka a mult éjszakát már nyugodtan töltötte. Pályatársai és jóbarátai sűrűn látogatják a kedves beteget, aki iránt a színházban és színházon kívül mindenki meleg rokonszenvvel viseltetik.

(*) **Fővárosi Nyári Szinkör.** Ma este a „Nebántvirág”-ot játszották a Fővárosi Nyári Szinkörben, Németh Juliska és Németh József a Király-Színház tagjainak vendégszereplésével. Németh Juliska, a czimszerep személyesítője mai fellépése után itélve szép reményekkel kecsegtet jövődől pályáján. Sok szubrett temperamentum van benne és igen kedves színpadi jelenség. A közönség, mely majdnem megtöltötte a nézőteret, jóakarattal honorálta nehéz vállalkozását és úgy a nyílt színen, mint a felvonások után zajosan megtapsolta. Németh József régi szerepét, az örnagyot játszotta a szokott nagy sikerrel. A többi szereplő a régi volt.

(*) **Takács Mihály jubileuma.** Az Operaház külsőben levő legközelebbi évadjának megnyitásával összeesik az intézet érdemes művészenek, Takács Mihálynak negyedszázados jubileuma. Szeptember 17-én 25 éve lesz annak, hogy Takács Mihály mint operaénekes először lépett fel a Nemzeti Színház színpadán. A 25. évforduló alkalmából a kedvelt művész Erkel Ferenc „Brankovics György” című dalművének czimszerepében fog fellépni. Takács Mihály ünnepi estéje egyszerűs mind az Operaház ezidei évadjának megnyitó előadása lesz; a részben új szerepcsúzással és új betanulással színre kerülő mű előadásnak próbái már javában folynak.

(*) **Amerikai tenorista Bécsben.** Weingartner, a bécsi udvari Operaház igazgatója szerződtette Stiles Vernon tenoristát, a newyorki Metropolitan Opera tagját. Weingartner hat évre szerződtette Stiles-t, aki szeptember végén „Faust” czimszerepében fog bemutatkozni.

(*) **Hangverseny.** A Fővárosi Műkedvelők vasárnap este saját helyiségükben fényesen sikerült hangverseny-estélyt rendeztek. A szereplők közül jók voltak: Kramer Kató, Radványi Elza, Garai Ferenc, Sziklai Miklós és Lövy Marczel. Műsor után tánc következett.

(*) **Uj szinigazgatók.** Két új vidéki szinigazgató kezdte meg most színi évadját, mindkettő kitünően szervezett társulattal. Szabó Ferenc a nyitrai kerület új igazgatója Nagykörsön, Marházy Miklós az új kecskeméti igazgató Makón kezdte meg működését.

(*) **Az Intim-Színház megnyitása.** Sorra nyitnak meg a közsínházak s a szellős nyári szinkörök udvarát sárguló falevelek borítják — ez biztos jele az ősznek. A Sándor-téri Intim-Színház is három hónapi szünet után megnyitja kapuit és szombaton, e hó 12-én délután fél négy órakor ünnepiesen kezdi meg előadásait. A helyiséget a nyári színet alatt teljesen átalakították, kényelemmel rendezték be és az igazgató nagy gondnal válogatta össze az új művészgárdát. Rendezőül szerződtette Mérei Adolfot, új attrakció pedig Follinusz Aurél, Radó Giza, Kálmán Erzsé és még több. Ujházy Ede, a Nemzeti Színház érdemes művésze is fel fog lépni a „Másoló” című blüetteben. A megnyitó-előadás műsorán három egyfelvonásos darab és tizenegy magánzám szerepel. Az Intim-Színház igazgatóságitkári teendőit az idén is Doktor Ödön látja el.

(*) **Berta panamája a Bonbonniérebán.** Az aktualitását veszített megnyitó-darab helyett új szám került a Teréz-köruti Bonbonniére műsorára. A Berta panamája című darab jubilaris előadásán rendezett kabarét mutatják be. A paródia szereplői: László Rózi, Kőváry, Szalay, Rátkay és Kabók — fővárosi művészeket és artistákat utánoznak igen ügyesen; különösen Kőváry, aki egy közismert budapesti kabaré-alakot a meglepészettség hűen állít a közönség elé. A hatás oly nagy, hogy föllélmulja a Bonbonniérebán eddig elért összes sikereket. Az említett művészeket kívül zajos tetszés mellett adják elő magánzámukat: Kőkény Ilona, Antal Erzsé és Boross.

6 **visit Fénykép 1 f. 50**
HUNNIA FÉNYKÉPESZ.
BUDAPEST, KAROLY-KÖRUT 6.

WIKUS TATRA TEJCSOKOLADÉ

FŐVÁROS.

(*) **A fővárosi közgyűlése.** Fülépp Kálmán főpolgármester — mint értesülünk — szeptember 23-ára hívta össze a törvényhatósági bizottságot.

(*) **Uj iparvasút.** A miniszterelnök tudvalevően hatezer munkáslakást akar építeni. A lakásokat homoktégglából építik, mert a kormánynak az a terve, hogy a lehető legolcsóbban adjon lakást a munkásainak. Szentlőrinczen építenek homoktégglagyárat s a kereskedelmi miniszter ma tudatta a fővárossal, hogy a gyárhoz vezető iparvasút közigazgatási bejárását szeptember 19-ére tüzte ki.

(*) **Uj patikák a fővárosban.** A belügyminiszter most tudatta a főváros hatóságával, hogy Budapesten a következőknek adott engedélyt személyjogi patika megnyitására: Kis Bélának VI., Aradi- és Vörösmarty-utca sarkán, Gaál Endre dr.-nak VI., Dalnok-, Podmaniczky-utczák, Aréna-ut és Andrássy-utak közötti részen, Szántó Józsefnek VI., Hajós-utca és Gróf Zichy Jenő-utca sarkán.

(*) **Az ügétverseny a szegényeknek.** A földmívelési miniszter ma tudatta a fővárossal, hogy a Budapesti Ügétverseny-Egyesület tavaszi és nyári versenyeinek jövedelméből a főváros szegényalapját 36.733 korona 60 fillér illeti meg. A miniszter a pénzt megküldötte a fővárosnak.

(*) **Vásárcsarnoki iparcikk-árusok mozgalma.** Köztudomásu dolog, hogy a vásárcsarnokokból helyszüke miatt, ki akarják tiltani az iparcikk-árusokat. Most ezek társulatot alapítottak az érdekeik megvédésére. Nagy méltatlankodással vették a megalakuláskor tudomásul, hogy néhány kereskedő és iparos egy fővárosi ügyvédet kért föl, hogy járjon közbe aziránt, hogy a tanács a kitiltó rendeletet ne vonja vissza, mert a csarnoki árusok olcsó áráikkal nagy kárt és konkurrencziát csinálnak a nyílt üzlettel bíró kereskedőknek és iparosoknak.

A kiváló bőr- és lithumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, szarkotikus betegségnél és hurutos bántalmaknál kitünő hatás. Főraktár Budapesten: ÉDESKUTY L.-nél.

TÖRVÉNYSZÉK

§ **Gondnokság alá helyezések.** A budapesti kir. törvényszék özv. báró Kaas Erviné szül. Koháry Mária máv. pénztárosnőt, valamint Kondor Dezső fiatal festőművészt, jogerős ítélettel gondnokság alá helyezte.

§ **A csernoval bünpör.** A pozsonyi kir. tábla Hiller, Kállay és Mudron védőügyvédek beszédei után meghozta az ítéletet a csernoval bünpörben. A fővádlottak büntetését helyben hagyta, 13 másodrendű vádlottnak büntetését némileg mérsékelte és Schlachta Gyulát, akit a rózsashegyi törvényszék felmentett, egy évi fogházra ítélte. Feltűnést keltett, hogy a bünpör tárgyalási idején Rakovszky István orsz. képviselő a kir. tábla épületében tartózkodott.

§ **A Novakovic testvérek meggyilkolása.** A belgrádi semmitőszék újból foglalkozott a két Novakovic testvér titokzatos esetével, akiket tudvalevőleg a rendőrség börtönében meggyilkoltak. A semmitőszék döntése ismét megállapítja Petrovics volt belügyminiszter és Minkaszevics alezredes volt csendőrségi parancsnok bűnrészségét, egyben utasítja az elsőfoku bíróságot, hogy terjeszse ki a vizsgálatot arra is, mennyiben volt hibás Zerovics egykori rendőrfőnök. Szóval nagy botránypörre van ismét kilátás.

§ **Letartóztatott mérnök.** Arany Győző mérnököt, akit pár nap előtt a rendőrség a Magyarországvétele körül Mayer Benedek megiskolt szállodatulajdonossal együtt elkövetett okirathamítás és csalás bűntettei miatt a rendőrség letartóztatott, ma hallgatta ki dr. Kreszák vizsgálóbíró s a kihallgatás után a vizsgálattal együtt elrendelte ellene a vizsgálati fogságot is. Arany Győző ez ellen felfolyamodást jelentett be.

Nyílt-tér

Provalban közzétették nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Dr. KALLAY ZOLTÁN

jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3. szám.

Kiváló sikerrel és alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.

Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

Kitünő csemegeszőlőt

ajok szerint vagy vegyesen szállít postakosaranként 2 korona 50 fillérért

Lengyel Zoltán gazdasága

Kraszna Szilágy-megye.

Szülők figyelmébe

A LOVAS-féle

Zeneconservatorium

(zeneakadémiai előkészítő tanfolyamokkal.)

Andrássy-ut 67. szám.

az 1908/9 tanévben is könnyen hozzáférhetővé teszi a gyermekek zenei nevelését.

Díjtalanul

kapják az intézet növendékei az összes szükséges hangjegyeket.

Díjtalanul

kapják a szükséges hangszert.

Díjtalanul

tanulják az angol, francia és német nyelvet.

Havi tandíj az alsóbb osztályokban 12 kor, a felsőbb osztályokban 16 és 20 kor. — Belrátsi díj 8 korona.

Atanári kar 28 okl. művész tanárból áll.

Hygienikus tantermek!

Nyilvános vizsgák!

Villamos és társasági megálló!

Szegény tehetséges növendékek fél, esetleg egész tandíjmentességet nyerhetnek.

Ismertetőt díjmentesen küld az

TELEFON 601.

Igazgatóság.

A budapesti villamos városi vasút igazgatósága mélyszégyen szomorúsággal jelenti, hogy a társaság megalakítása óta igazgatósági tagja

Császár Jenő

ur

f. hó 6-án hirtelen elhunyt. A megboldogult a vasúttársaság megalapítása és fejlesztése körül felejthetetlen érdemeket szerzett és emlékezetét őszinte kegyelettel fogjuk megőrizni.

SPORT.

Alagi versenyek.

— Negyedik nap. —

Félig telt tribünök előtt nagyon kis mezőnyök mérköztek a szeptemberi meeting tegnapi negyedik napján. Hat futam közül négyben urlovasok szálltak nyeregbe, az őszi akadályverseny pedig csak walkover volt Morbihan részére.

Részletes eredmény a következő:

I. Eladók versenye. Díj 1200 korona. Távság 1800 m. 1. Petanovits J. 3é Décsey 68 kg (Krause). 2. Vida T. 3é Royal Anne 64 kg (Pálffy). 3. Markovits 3é Lothian 65 és fél kg (Nádaskay). Futottak még: Qmster (br. Neumans), Parnasszus (Czárán Z.), Acharnee (Sibrik) Biztosan nyakhoszzsal nyerve, három hoszzsal harmadik. Tot.: 10:28. Helyre: 20:37, 70.

II. Ujonzok akadályversenye. Díj 3000 korona. Távság 3200 méter. 1. Geist G. 3é Tell Vilmos 63 és fél kg (Csompora). 2. Vida T. 3é Fityóka 68 és fél kg (Shejbal). Biztosan két hoszzsal nyerve. Tot.: 10:16.

III. Őszi akadályverseny. Díj 1600 korona. Távság 4800 méter. 1. Br. Durneiss 4é Morbihan 67 kg (báró Baich) walkover.

IV. Eladók gátverseny-handicapje. Díj 1500 korona. Távság 2400 méter. 1. Borbély Gy. id. Bokréta 70 kg (báró Baich). 2. Seprősi ménés id. Parnasszus 72 és fél kg (Czárán Z.) 3. Lossonczy Gy. 3é Tonchette 72 kg (Pálffy). Futottak még: Lady bird (Krause), Boeskoros (Issekutz). Küzdelem után nyakhoszzsal nyerve, félhoszzsal harmadik. Tot.: 10:131. Helyre: 20:59, 50.

V. Mogyoródi-díj. Díj 1500 korona. Távság 1400 méter. 1. Báró Durneiss Gy. 4é Scarabäus 69 kg (báró Baich). 2. Capt. Don 3é Ne félj (Issekutz). 3. Gr. Forgách J. 3é Palotás II. 68 és fél kg (Krause). Futottak még: Haramia (Czárán Z.) Liliom (Nádaskay), Littke (Sibrik), Faragatlan (Pálffy). Küzdelem után háromnegyed hoszzsal nyerve, háromnegyed hoszzsal harmadik. Tot.: 10:35. Helyre: 20:29, 39, 26.

VI. Eladó kétévésék handicapje. Díj 1200 korona. Távság 1000 méter. 1. Mr. Redgrey 2é Cointreau 53 és fél kg (Heidt). 2. Gr. Pejacevich 2é Trokár Marcsa 57 és fél kg. (Klimscha). 3. Páy-Halász G. 2é Torero 57 kg (Martinkovics). Futottak még: Toga (Smeida), Patient (Schima). Könnyen két hoszzsal nyerve, két hoszzsal harmadik. Tot.: 10:22. Helyre: 20:28, 31.

— Ötödik nap. —

A holnapi utolsó nap programja is csak a megszokott szerény keretek között mozog. Az egyes versenyekre jelöltjeink a következők:

- I. Skarabäus — Bouquet.
- II. Aranyos — Peia.
- III. Pandora — Pisano.
- IV. Boeskoros — Mehet.
- V. Dornoch — Mazurka.
- VI. Pejacevich ist. — König Pansol.

Bécsi versenyek.

— Első nap. —

A szeptemberi őszi meeting tegnapi első napjának főszáma a 15.000 koronával dotált Nagy Bécsi Handicap volt, melyben óriási mezőny, tizenhét ló állt a starthoz. A verseny a papírformához híven folyt le és a győztes Menyörgös távolmaradása következtében másik jelöltünk: Jalouse győzelmével végződött Kukuruz előtt, míg a harmadik helyre az ugyancsak kombinációba vett Boccaccio érkezett.

Részletes eredmény a következő:

I. Wienerwaldi díj. Díj 3000 korona. Táv 2000 méter. 1. Szemere M. 3é sm. Flapdoodle 5. kg. (Juhász). 2. br. Rothschild A. 3é pm. Kottlingbrunn 58 kg. (Krouzil). 3. br. Harkányi J. 3é pm. Virgilius 52½ kg. (Cockeram). Futottak még: Floridsdorfi (Boris), Useful (Izményi), Arlesienne (Dick). Könnyen két és fél hoszzsal nyerve, két hoszzsal harmadik. Tot.: 10:26, 20:29, 33.

II. Ujonz-verseny. Díj 5000 korona. Táv 1200 méter. 1. Mr. C. Wood pm. Mortimer 54 kg. (Cars-

lake). 2. br. Rothschild A. pk. Academie 52½ kg. (Krouzil). 3. br. Springer Gusztáv sk. Aveline 52½ kg. (Tarál). Futottak még: Jamagata (Pretzner), Hadnagy (Miles), Triumvir (Birkenruth), Deux Armoires (Sente), Steirer (Fries). Küzdelem után nyakhoszzsal nyerve, félhoszzsal harmadik. Tot.: 10:70, 20:33, 26, 34.

III. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Táv 1000 méter. 1. Nowotny L. 4é sk. Blizzard 52½ kg. (Cockeram). 2. Egyedi L. 3é sk. Julietta 52 kg. (Sher-sin). 3. Vonwiller A. 3é sher. Toledo 49 kg. (Seiler). Futottak még: Mataswitha (Birkenruth), Palikám (Pulai). Küzdelem után félhoszzsal nyerve, három hoszzsal harmadik. Tot.: 10:28, 20:32, 31.

IV. Nagy bécsi handicap. Díj 15.000 korona. Táv 1600 méter. 1. Szemere M. 3é sk. Jalouse 52½ kg. (Sente). 2. Egyedi L. 6é pm. Kukuruz 57½ kg. (Miles). 3. Egyedi L. 3é sm. Boccaccio 51 kg. (Wal-kington). Futottak még: Armada (Janek), Elzevir (Tarál), Midshipman (Blades), Kristály (Fries), Fog-laló (Krouzil), El Mokhattam (Pratt), Kaczér (Cockeram), Loredan (Vivian), Katz im Sack (Kisziváth), Bisamberg (Gulyás), Fujiyama (Taus), Kevély (Smutny), Old Coin (Peschka), Bengáli (Lé-nárd). Küzdelem után fél hoszzsal nyerve, nyakhoszzsal harmadik. Tot.: 10:75, 20:63, 178, 81.

V. Kétévésék eladóversenye. Díj 2000 korona. Táv 1000 méter. 1. Egyedi L. pm Fokos 55 kg. (Sher-sin). 2. Mautner V. sm Radegast 55 kg. (Birkenruth). 3. Szemere M. sm Mirabeau 55 kg. (Janek F.). Futottak még: Ximena (Cockeram), Pancsoló (Dick), Alabárd (Fries). Küzdelem után félhoszzsal nyerve, négy hoszzsal harmadik. — Tot.: 10:55, 20:48, 33.

VI. Szeptemberi gátverseny. Díj 8000 korona. Táv 2400 méter. 1. Blaskovich E. pk. Majális 61½ kg. (Lawton). 2. báró Üchtritz Zs. pk Mimosa 61½ kg. (Feies). 3. Mautner H. urnó sm Trust 65 kg. (Dillon). Futottak még: Macarsca (Aylin). Feltartva négy hoszzsal nyerve, tizenöt hoszzsal harmadik. — Tot.: 10:86, 20:75, 100.

VII. Kétévésék handicapja. Díj 3000 korona. Táv 1100 méter. 1. Rohonczy G. stpk Eszemadta 48 kg. (Vivian). 2. Mr. Adrien pk Fabelhaft 59½ kg. (Sente). 3. herceg Taxis M. E. pm Dabas 52 kg. (Baumgartner). Futottak még: Grasshopper (Krouzil), Blue Peter (Seiler), Sympathy (Fries), Random (Carslake), Pinzgau (Blades), Juda (Birkenruth), Aladin (Cockeram), Himpeller (Dick), Kedvenz (Boris), Pali (Kisziváth), Kispiczi (Hollinger), Royalty (Janek F.). Küzdelem után nyakhoszzsal nyerve, félhoszzsal harmadik. — Tot.: 10:54, 20:45, 104, 162.

— Második nap. —

A holnapi második napon a meeting első klasszikus versenye, a 2400 méteres távolságú Őszi kanczadíj kerül dűlőre. A 40.000 koronás gazdag díjért nagyon gyatra társaság mérkőzik, közülük Mátka és Frau Godl nevei messze kimagaslanak és minden bizonynyal egymás között intézik majd el a verseny sorsát.

Jelöltjeink:

- I. Selma — Foilya.
- II. Simeon — Ovidius.
- III. Mátka — Frau Goal.
- IV. Fokos — Radegast.
- V. Rotande — Hall.
- VI. Jorio — Gessler.
- VII. Mayenne — Bella.

(*) Kerékpárhajóversenyságok. A Magyar Kerékpáros-Szövetség tegnap tartotta az idén utolsó kerékpárversenyét a millenáris versenypályán csekély közönség előtt. A részletes eredmény a következő:

5000 m. főverseny. 1. Spitz Dezső (Török.) 9 p. 2. Vas E. (VKK). 3. Horváth Gy. (Föv. K. E.). 8 induló közül vezető díjat Bakanek J. (Csillag) nyeri.

1000 m. (kezdők). 1. Zoufal I. (VKK). 2. p. 8 mp. 2. Miskei I. (Török.). 3. Havasy S. (Rákos-Szt.-M.). 5 induló.

100 m. bajnokság. 1. Löwy A. (Föv. K. E.) 1.56 mp. 2. Püspöky S. (Föv. K. E.). 3. Bäumlér E. (Szöv.). 8 induló

2000 m. (nyeretlenek). 1. Zoufal J. 4.10 mp. 2. Novák I. 3. Iványi I. (VKK.). 13 induló.

10.000 m. bajnokság. 1. Löwy A. 17 p. 10 mp. 2. Vas E. 3. Püspöky S. 4 Spitz D. Vezető-díj Vas János. 11 induló.

2000 m. előnyverseny. 1. Horváth Gy. 40 m. előny. 2. Spitz D. előny nélkül. 3. Vas E. 10 m. előny. 4. Novák I. (140 m). 20 induló.

Köztisztviselők!

kik új intézettől

fizetésükre kedvező kölcsönt rövid uton óhajtanak, felvilágosításért forduljanak közvetlenül hozzánk

Köztisztviselők Országos Hitelezője

Budapest, Erzsébet-körút 2. sz.

1000 m. (vígasz-verseny). 1. Klein V. 1 p. 42 mp. 2. Hegedűs J. 3. Bienenfeld M. 10 induló.

() **Uszóverseny Flumében.** A Fiumei Athletikai Club tegnap délután rendezte nemzetközi uszóversenyét, amelyen fővárosi uszók javarésze vett részt és győzött. A 804½ méteres Quarnero-bajnokságot a bécsi Scheff Ottó nyerte meg ellenfél hiányában, egyedül uszva végig a távot. A részletes eredmény a következő:

100 méteres junior-uszás. 1. Róth Maczi (MTK). 220 yardos Battaglierini emlékverseny. 1. Halnay Zoltán (MTK), 2. Munk József (MTK). 80 méteres gyorsuszás. 1. Munk József (MTK). 200 méteres hátuszás. 1. Hendl Kornél (MTK). ¼ angol mértföldes főverseny. 1. Munk József (MTK). 200 méteres melluszás. 1. Toldi Ödön (MTK). 800 méteres Quarnero-bajnokság. 1. Scheff Ottó (WAC.) swimmer.

() **Nemzetközi mérkőzés.** A Wiener Sport-Club holnap délután fél 4 órakor a millenáris pályán mérkőzik a Ferencvári Torna-Clubbal, mely teljes első csapatát állítja ki a bécsiek ellen, győzelmet tehát biztosra vehetjük. — Megelőzőleg a FTC. II. a 33 F. C. II. mérkőzik.

() **A Testgyakorlók és Győr matche.** A hivatalos őszi football-szezon vasárnap volt, amidőn a fővárosban és a vidéken is számos mérkőzést tartottak. Nagyobbjelentőségű matchnek csak a Magyar Testgyakorlók Köre bajnoki mérkőzése ígérkezett a kerületi bajnokság idején, a Győri vaggongyár csapatával. A margitszigeti sporttelepen folyt le a match, melyről az utolsó pillanatig azt hirdették a hivatalos tudósítások, hogy a győri csapat a szabályok értelmében Magyarország bajnoki címét akarja a Testgyakorlótól elvitatni. A hivatalos híradások azonban csak a közönség csalogatása céljából hirdették ezt a másodrangú matchet bajnokinak, pedig tulajdonképpen eszük ágában se volt barátságos mérkőzésnél egyebet rendezni. A teljesen érdektelen match 5:1 eredménnyel végződött a Testgyakorlók javára.

() **Országos főiskolai uszóbajnokságok.** A Magyar Athletikai és Football-Club vasárnap esti uszóversenyén a főiskolai bajnokságok és a MUSZ. megbízásából két országos bajnokság dönt el. Hajós új országos rekordot ért el az 1609 méteres bajnokságban. A kitűnő rendezésben lefolyt verseny eredményei a következők:

I. Magyarország 1 angol mértföldes bajnoksága. 1. Hajós Henrik (MTK.) 24 p. 27½ mp. országos rekord. 2. Róller Sándor (FTC.). 4 uszoda-hosszal nyerve. II. 200 yardos melluszás a főiskolai bajnokságért. 1. Fabinyi József (MAFC.) 2 p. 59½ mp. 2. Wiesel Ernő (MAFC.) (főiskolai rekord). III. 70 méteres előnyverseny, főverseny. Négy előfutam után a döntőben: 1. Erdődy Imre (BBTE.) 5 mp. hátr. 50½ mp. 2. Sugár Aladár (FTC.) 6 mp. hátr. 3. Szegő Ernő (MAFC.) 4 mp. hátr. IV. 150 yardos hátuszás Magyarország bajnokságáért. 1. Kósa Sándor (OTE.) 2 p. 2½ mp. 2. Pois István (OTE.). 3. Tarr Imre (OTE.). V. 210 méteres előnyverseny (főiskolai tanulónak). 1. Széchy Dezső (Balaton) 12 mp. hátr. 3 p. 19½ mp. 2. Rickert József (MUE.) 22 mp. hátr. 3. Nagy Géza (Balaton) 24 mp. hátr. VI. 100 yardos uszás a főiskolai bajnokságért. 1. Hornung Gyula (BEAC.) 1 p. 2. Olasz Andor (BEAC.). VII. 70 méteres kezdők versenye. 1. Kelemen Ferenc (MAFC.) 55½ mp. 2. Wittmann Győző (MAFC.). 3. Pál Endre (MAFC.). VIII. Staféta-verseny. 210 m. (2x35 m. mell. hát és magyar). 1. MAFC. I. csapata 2 p. 49 mp. 2. MAFC. II. csapata. IX. Negyed angol mértföldes főiskolai bajnokság. 1. Tolnay Ferenc (Keresk. A. K.) 6 p. 54 mp. 2. Olasz Andor (BEAC.). Fülh József (MAFC.) feladta a versenyt. X. 140 méteres előnyverseny (főiskolai versenyzőknek). 1. Bodó Jenő (MAFC.) 13 mp. hátr. 6 p. 54 mp. 2. Leipnicker Mátyás (MAFC.) 14 mp. hátr. Több induló nem volt. XI. Melluszás 70 méterre. 1. Wiesel Ernő (MAFC.) 56½ mp. 2. Fabinyi József (MAFC.). 3. Agulár György (MTK.). XII. Kezdők versenye 70 méterre. 1. Székely Leó (Bajai Sp. E.) 51½ mp. 2. Eisner Rezső (MAFC.). 3. Wagner Károly (MUE.). XIII. Vegyes uszás (3x35 m.-re mell. hát- és magyar tempóval). 1. Fülh Károly (MAFC.) 1 p. 24 mp. 2. Pois István (OTE.). Onódy József (MUE.) feladta a versenyt. XIV. Staféta verseny (3x35 m.-re magyar uszással). 1. BAK. csapata 1 p. 47½ mp. 2. MAFC. csapata. 3. Balaton csapata.

() **Szeged és Temesvár atletikai viadalai.** A vidék sportéletének öröndetes fejlődését bizonyítják az ország nagyobb városaiban hétről-hétre rendezett versenyek, melyeken a főváros atlétáinak rendkívül erős küzdelmükbe kerül egy-egy győzelem kivívása. Arad és Debreczen után, most az őszi szezonban Szeged és Temesvár következtek vasárnap

rendezett országos viadalaikkal. A „Szegedi Athletikai Club“ viadalának eredményei:

I. 100 yardos síkfutás. Két előfutam után a döntőben: 1. Simon Pál (MAC) 10½ mp. 2. Niessner Aladár (SzAC). 3. Muits Jenő (Bácska, Szabadka) 5 yarddal első, 3 yarddal harmadik.

II. Diszkoszvetés. Délmagyarország bajnokságáért. Bajnok: Mezőfalvy Dezső (Aradi Postás) 34.76 m. 2. Herczeg István (SzAC) 29.12 m. 3. Hrubán Ferenc (SzAC) 23.85 m. A verseny favoritja Rác László háromszor kilépett és így nem került a döntőbe.

III. Magasugrás. 1. Abarbanell Róbert (MTK) 169 cm. 2. Szabó Béla (DTE) 158 cm. 3. Magyar Miklós (AAC) 148 cm.

IV. ¼ angol mértföldes síkfutás (junior) 1. Mittermayer Ödön (Aradi Postás) 57½ mp. 2. Bácskay József (AAC). 3. Deutsch Frigyes (SzAC).

V. Súlydobás (junior). 1. Rác László (SzAC) 12.17 m. 2. Mezőfalvy Dezső (Aradi Postás) és Jámbor Ferenc (DTE) 10.90 m. holtversenyben. 4. Fikker Aurél (AAC) 10.47 m. Rác szeniorhoz méltó eredménnyel győz.

VI. 1 angol mértföldes gyaloglás. Délmagyarország bajnokságáért. 1. Szücs József (SzAC) 7 p. 56 négyötöd mp. 2. Lapos Sándor (Bácska, Szabadka). 3. Nagy Sándor (AAC). Szücs biztató jövőjü gyalogló.

VII. Távolugrás. - Holics Ödön (MTK) 620 cm. 2. Szabó Béla (DTE) 609 cm. 3. Jámbor Ferenc (DTE) 587 cm. A rossz, puha talaj nem volt alkalmas az ugrásra.

VIII. 1 angol mértföldes síkfutás (junior) 1. Deutsch Frigyes (SzAC) 5 p. 29½ mp. 2. Mézes Béla (AAC). 3. Duffner János (Aradi Postás).

IX. Diszkoszvetés (országos, nyílt). 1. Rác László (SzAC) 38.06 m. 2. Mudin István (MAC) 36.45 m. 3. Mezőfalvy Dezső (Aradi Postás) 34.27 m.

X. Távolugrás helyből (junior). 1. Horváth Boldizsár (Nemz. TE) 2.89 m. 2. Abarbanell Róbert (MTK) és Szabó Béla (DTE) 2.76 m. holtversenyben.

XI. Gerelyvetés. 1. Mudin István (MAC) 50.85 m. 2. Rác László (SzAC) 49.95 m. 3. Mezőfalvy Dezső (Aradi Postás) 47.60 m. Mudin utolsó dobásával szerzi meg a győzelmet.

A „Temesvári Athletikai Club“ viadalainak eredményei:

I. 100 yardos síkfutás. Két előfutam után a döntőben: 1. Scheer Kornél (BTC) 10½ mp. 2. Lengyel Ede (TAC). 3. Ladányi Miksa (FTC).

II. Súlydobás. 1. Mudin Imre (DTE) 12.72 m. 2. Löbl Hugó (TAC). 3. Kleiser Nándor (TAC).

III. Diszkoszvetés. 1. Mudin Imre (DTE) 36.54 m. 2. Löbl Hugó (TAC) 33.49 m. 3. Szévi Sebők (Aradi Postás) 30.99 m.

IV. 220 yardos síkfutás (handicap). 1. Jánosi Lajos (TAC) 24½ mp. (12 yard előny). 2. Stenger Márton (TAC) 6 yard előny. 3. Scheer Kornél (BTC) scratch. Erős küzdelem után 1 yarddal nyerve, 2 yarddal, keresztelés után, harmadik.

V. Összetett főverseny. 1. Kleiser Nándor (TAC) 6 ponttal. 2. Mudin Imre (DTE) 8 ponttal. 3. Lengyel Ede (TAC) 9 p. 4. Löbl Hugó (TAC). 5. Weisz Ferenc (FTC).

VI. Távolugrás. 1. Koródy Károly (FTC) és Varga Imre (TAC) 5.94 m. holtversenyben. 3. Bródy Sándor (FTC).

VII. 1 angol mértföldes síkfutás. 1. Belu Sándor (TAC) 5 p. 46½ mp. walkoverben.

VIII. Gerelyvetés. 1. Mudin Imre (DTE) 43.45 m. 2. Greguss Pál (AAC) 38.96 m. 3. Tomcsányi Béla (TAC) 37.90 m.

IX. 1 angol mértföldes gyaloglás. 1. Drubina István (BTC). 2. Back Aladár (TAC). 3. Greguss Pál (AAC).

X. 1500 méteres stafétafutás (800, 400, 200, 100 m.) 1. Temesvári Athletikai Club a) (Belu S., Varga J., Stenger M., Lengyel S.) 3 p. 43 mp. 2. FTC. 3. TAC. b) Erős küzdelem után kereszteléssel 5 yarddal nyerve.

() **Turhírek.** Az Alsztiria-díjra a németek az idén is pályáznak. A százezer koronás díjat tavaly Fabula révén vették el tőlünk. A versenyre alkalmasint három lovat is küldenek hozzánk, még pedig Klönne A. hároméves Dinas-át, amely a baden-badeni Kincsem-versenyben nagyon szépen futott és a Weinberg-istálló Faustot és Fabulát. — Fervor, a Weinberg-istálló kétévese, vereséget szenvedett tegnap a berlini Renard-versenyben. A versenyt a Schmiedel-istálló Illo-ja könnyen, félhosszal nyerte meg Fervor előtt, míg két hosszal hátrább Lapsluzali harmadik lett. Futottak még: Hoffnung és Taschenspieler. Mai veresége után Fervor oddsa hosszabb lett az Esterházy-emlékversenyre, amennyiben Stixenstein és Toff 2½ : 1 ellen, míg Fervor 3 : 1-el kapható.

Lawn-tennis. Football. Diabolo

Angol és magyar sport és nyári játékok. Lawn-tennis felszerelések. Hitelesített athletikai sportfelszerelések. Tornaszerek. Uszó övek, Fegyvertartó és szódagépek. Hinták és nyugvógyekek. Nyaratokba és fűzőbe való szűkegelyű csikkek és szórakoztató játékok. Lampion magnesium tábla. Tombola. Arjogyekek ingyon

FERTÉSZ TÓDOR, BUDAPEST, IV., KRISTÓF-TÉP.

GYÓGYITHATÓ A SÉRV?

E kérdéssel foglalkozó tanulmány most hagyta el a sajtót. Bárkinék díjtalanul zárt borítékban megküldi.

POLLITZER SÉRVAMBULATORIUM
speciális orvosi rendelő-intézet

Budapest, Kossuth Lajos-utca 8., főemelet
Egész nap orvosi ingyenes rendelés.

KÖZGAZDASÁG.

A magyar gabonaszállítás bajai.

— Lopják a gabonát. —

Budapest, szeptember 7.

Gabonakereskedő körökben már régóta hangosan panaszkodnak amiatt, hogy a gabonaszállításoknál rendszerint nagy különbségek tapasztalhatók a feladási és a leadási mérlegelések eredményei között, akkorák, hogy még a laikus is nyomban megállapíthatja, hogy azok természetes sulycsökkenésből nem származhatnak. Ezekért a tömegárúknál tetemes hiánvokért a szállító kárpótlást alig szerezhették, mert úgy az osztrák, mint magyar vasutak üzletszabályzata tudvalevőleg úgy intézkedik, hogy gabonane-műeknél, hüvelyeseknél, őrleményeknél és magvaknál a vasut felelőssége, sulyvesztés esetében, 1% mérvig ki van zárva. Az illetékes kamarák már több ízben felszólaltak ezen a gabonakereskedésre oly sérelmes intézkedés ellen. A budapesti kamara 1905. évi felterjesztésében azt is javasolta, hogy a szóban levő árunemekenél a szabványtétel ½%-ra redukáltassék az új tengeri kivételével. Daczára annak, hogy az osztrák „Handelspolitische Zentralstelle“ ugyanezt a kívánságot hangoztatta, az új üzletszabályzat tervezete mégis 1%-ban állapítja meg gabonane-műeknél is a szabványtételt. Ez pedig igen sérelmes a gabonakereskedelemre nézve. Igaz ugyan, hogy a tervezet 87. cikkének 3. pontja értelmében sulyhiány esetében a vasutak részéről való „felelőség korlátozásának nincsen helye, ha a hiány a körülmények szerint nem az áru természeti minősége folytán keletkezett, vagy ha az alapul vett tétel e minőségnek, vagy az eset egyéb körülményeinek meg nem felel, mindazonáltal az érdekelt körök mégis szükségesnek tartják, hogy az üzletszabályzatba szövegszerint bevételessék a ½%-os szabványtétel. A gyakorlat ugyanis igazolja, hogy apodiktikus intézkedések hiányában a vasutak spontán módon nem tesznek eleget kártérítési kötelezettségüknek. Ez a mozgalom igen nagy figyelmet érdemel, mert — eltekintve a gabonakereskedelem tagadhatatlanul nagy károsodásától — már a magyar közlekedésügy jó hírneve és becsülete is megköveteli a sürgős intézkedést. Mert a magyar vasutnak ebből a szempontból már kezd rossz hire lenni. Az osztrák érdekeltségek erősen hirbe hozzák a mi gabonaszállítási mizériáinkat. Így pl. az osztrák államvasuti tanács 1980. évi június 4-én tartott ülésében a következő határozatot hozta:

„Die Eisenbahnverwaltungen mögen verhalten werden, die österreichischen Empfangstationen strenge anzuweisen, die Aufklärung der bei Getreidesendungen sehr häufig vorkommenden auffälligen Gewichts-differenzen in jedem einzelnen Falle sich nachhaltig angelegen sein zu lassen und davon abzugehen, die insbesondere bei ungarischen Sendungen offenbar systematisch unregelmässige Verwie-gung durch Scheingründe, wie Differenz der Wag-mittel, Beschaffenheit der Sücke etc., zu decken.

Megjegyezzük, hogy a vasuti tanács már mérsékelte dr. Licht erre vonatkozó indítványát, melyben az volt mondva: „der fast nur bei in Ungarn aufgegebenen Getreidesendungen sehr auffälligen Gewichts-differenzen stb.“

E fölött immár nem lehet könnyviszerrel átsiklani. A magyar gabonakereskedelem vitális érdeke, de magának a magyar vasutintézménynek a jó hírneve is megköveteli azt, hogy a sérelmes 1% az új vasuti üzletszabályzatban mérsékeltelessék s a vasut pedig a gabonaszállításokat szigorúan őrizze ellen.

A Hevesmegyei Gazdasági Egylet jubileuma

Gyöngyös, szeptember 6.

A Hevesmegyei Gazdasági Egylet vasárnap délelőtt fényes ünnepségek keretében ülte meg fennállásának ötven éves jubileumát. Az egylet jubilaris közgyűlésén leplezték le visontai Kovács Lászlónak, az egylet alapítójának olajfestésű arczképét, míg a közgyűlés után nyitotta meg Mezőssy Béla földmivélségi államtitkár a mezőgazdasági termény-, ipar- és állatkiállítást. Mezőssy Béla államtitkár 11 órakor érkezett a kiállítás területére, akit Borhy György üdvözölt. Az államtitkár az üdvözlő beszédre a következőképpen válaszolt:

Elsősorban is miniszterem, Darányi Ignácnak, kinek nevében és megbízásából e helyen megjelenem, meleg üdvözlését kívánom tolmácsolni igen tisztelt gazdatársaim előtt. Legyenek arról meggyőződve, hogy én élénken érdeklődök a Hevesmegyei Gazdasági Egylet mai ünnepélye iránt, lélekben velünk van és szíven fekszik azon érdek istápolása, amelyek szolgálatára önök, tisztelt uraim, mindannyian erejüket önzetlenül felajánlották. Jogos büszkeséggel tekinthetnek vissza t. uraim, egy ötven éves multra. Egy félszázad annyi nehéz gazdasági válságai és változatai között ez az egyesület mindenha a magyar közgazdaság felvirágoztatásának volt lelkes uttörő napszámosa. A csapások nem oltották ki az önök buzgalmanak tüzét, de sőt erősebb lángra fokozták. A sors haragja úgy akarta, hogy e szorgalmas nép boldogulásának legbiztosabb alapja; a szőlő koszoruzta hegyek rommá, kietlen pusztasággá változtak át itt. A jólét, a boldogság tanyáján a kétségbeesés érzete fogta el a lelkeket. És ime, az önök szorgalma, az önök buzgalma a romokból új életet, új vagyont teremtett. Így lett, hogy e vidék, e megye ma erősebb, gazdagabb, mint volt a nagy csapás előtt. Hogy ezt az eredményt elérhették, ebben egy a gazdasági egyesületnek, valamint vezető férfiainknak is mindig tevékeny részük volt. Legyen jutalmuk a kivívott siker és a mi köszönetünk, akiknek szívéhez e vidék és e jó magyar nép gazdasági fellendülésének sorsa oly erősen hozzá van forrva. Örömmel fogom megemlélni mindazt, amit az önök ügyekezete, buzgalma, józólése, szorgalmas méh módjára, itt, e helyen összehordott, örömmel fogom látni a gazdasági fellendülést, amely fáradtságos munkájuk nyomán fakadt. És miniszterem, valamint mi, akik neki munkatársai szerencsések lehetünk lenni, csak annyit kérünk, hogy addig, amíg a kormányzat mezőgazdasági törekvéseinek irányítása a mi vállainkra hárul, méltóztassanak megajándékozni jóindulatukkal és bizalmukkal. Munkálkodásunknak nem képzeltünk el szebb jutalmát, mint ha gazdatársaink megelégedését kiérdemelnünk sikerül. Tudjuk és érezzük mi, hogy minő nehéz, minő válságos a magyar gazda helyzete. Éppen ezért az önök jogos érdekeinek védelme előttünk mindennél előbbre való. Ezt szolgálni: nekem büszkeség és nem tudok magamra nézve soha elképzelni olyan helyzetet, amidőn én a magyar mezőgazdaság jogos kívánságait bármi hatalmi vágyakért is háttérbe szorítani tudnám. Nehéz körülmények között, annyi oldalról jövő nyomásokkal szemben is, mi az önök érdekeinek védelmében eddig is kitartottunk. Így lesz az a jövőben is. És ha az önök támogatását a mi mezőgazdasági politikánk számára biztosítani sikerül: úgy a magyar gazda nyugodt lélekkel tekinthet egy szebb, egy jobb jövő pirkadása elé! Azzal az erős hittel, hogy ez így lesz és hogy ez egyesület továbbra is virágozni, fejlődni fog és hogy e nép, a hazafias jó hevesi nép, a vagyonsodás útján bizton fog előrehaladni: a kiállítást megnyitottam nyilvánítom.

Az államtitkár beszéde után Kemény János gyöngyösi polgármester mondott szép beszédet. A kiállításon ötezerháromszáz kiállító szerepel, kik valamennyien hevesmegyeiek. Délben a vendégek tiszteletére társasbéd volt. Hétfőn pedig felavatták a gyöngyös-visontai bortermelőknél a Koháry-téren százhatvan ezer korona költséggel épült díszes palotáját.

Az árvapénzek és a szövetkezetek. Nem kis meglepetéssel látják bizonyára országsszerte ezt a két fogalmat egymás mellett. Mert nem igen tartoznak össze, lévén az árvák pénze olyan valami, amit minden kockázattól és veszélytől meg kell óvni.

Már pedig a szövetkezeteknél éppenséggel nincs a legbiztosabb helyen a féltett vagyon, mert nagyon rossz idők járnak most a „m. sz.” pénztintézetekre. Érthető aggodalmat kelt tehát az a hír, hogy Koröcz József berczeli református lelkész a sóstói hitelszövetkezeti gyűlésen indítványt tett, amelyet külön is kell méltatnunk. Az indítvány oda irányult, hogy Zemplén, Szabolcs és Abauj vármegyék törvényhatósága a kezelése alatt levő árvapénzeknek legalább egy részét az Orsz. Központi Hitelszövetkezetnél helyezze el, azzal az indokollással, hogy a központ fokozottabban láthassa el a vidéki hitelszövetkezetek igényeit. Az indítványra Mikecz Dezső alispán nyomban ígéretet tett, hogy ő rövidesen intézkedni fog ez irányban. Hát ez így nincs rendén. Az Országos Központi Hitelszövetkezet ismeretes mérlegügye még élénken emlékeztetünkben van. Egy olyan intézetre bízni az árvák pénzét, amely legutóbb milliós veszteséget mutatott ki, nemcsak lelketlenség, hanem nagy könnyelműség is lenne. Az az intézet, amely tetemes kormánysegítség mellett sem képes boldogulni veszteségek nélkül, éppenséggel nem hivatott arra, hogy gyümölcsöztessen azt a vagyont, melyet kockáztatni senkinek sincs joga. És ezt jó lesz megjátszani Mikecz Dezső alispán urnak is.

Gazdasági kiállítás Szegeden. A szegedi gazdasági egyesület szeptember 20., 21., 22. és 23-ik napjain a földmivélségi miniszter anyagi támogatása mellett délvidék-kerületi jellegű bor-, szőlő-, gyümölcs-, gyümölcskonzerv-, konyhakertészeti- és terménykiállítást, továbbá borászati és kertészeti eszközök bemutatását és díjazást rendez a Stefánia-kioszk helyiségében. A kiállítás öt csoportba oszlik, úgymint: I. csoport: gyümölcskiállítás. II. csoport: szőlőkiállítás. III. csoport: konzervkonyhakertészeti- és terménykiállítás. IV. csoport: borok kiállítása. V. csoport: borászati és kertészeti eszközök kiállítása.

Paritás a magyar és horvát kamarák között. Mióta jól megy a mi horvát testvéreink dolga oda át a Dráván túl, egy-más tekintetben keresve-keresik az alkalmat arra, hogy borsot törjenek a magyar hatóságok orra alá. Így állandóan horvátul leveleznek a horvát hatóságok a magyar hatóságokkal, még a minisztériumokkal is. És mi szépen lefordítjuk a mogyorótörő zengzetes horvát írásokat magyarra és annak rendje-módja szerint elintézzük. Eszünkbe se jut haragudni. Lám, a horvát testvérek már nagyobb urak, még a kamarákban is. Egyszerűen visszaküldik a magyar átiratokat. Így tettek az Országos Iparegyesülettel is, amely a minap, persze horvátul, a következő levelet kapta a zenggi kereskedelmi és iparkamarától:

Országos Iparegyesület Budapest.

Visszaszármaztam június 27-iki keleti levelükkel küldött 3390/1908. számú nyomatványukat, melyet, miután magyarul nem értek, az itteni iparosokkal és kereskedőkkel nem tudok megértetni. Ha tudják a hivatalos horvát nyelvre lefordítani, úgy kéretik az és akkor helyben hagyaték.

Zengg, július 10. (P. H.)

Kereskedelmi és iparkamara:

Korsina M. elnök, Didolich Drag. titkár.

Hát ez nevetni való dolog lenne, ha komoly nem lenne. Így azonban felhívjuk rá Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter figyelmét. Elvögre Horvátországban szemben csak tudunk teremteni egy kis — paritást.

A földmivélségi miniszter a gazdasági tudósítókhoz. Darányi Ignác földmivélségi miniszter nagy súlyt helyez arra, hogy gazdasági hírszolgálati szervezete révén időnkint kimerítően tájékoztassa a gazdaközönseget. Az idén ugyancsak sok munkát végeztek a közgazdasági előadók és gazdasági tudósítók; az ország több részében jelentékeny takarmányhiány uralkodik s ennek lehető csillapítása végett a miniszter most összeállítja az eladó takarmány készleteket az eladási ár pontos feltüntetésével. Az összes gazdasági tudósítók és közgazdasági előadók bejelentési lapokat küldött most szét a minisztérium, amelyeken minden hónap 5-ik és 20-ik napjára kell bejelenteni a tudósítók az eladó takarmánykészleteket. A földmivélségi miniszter egyúttal köszönő levél intézett a tudósítókhoz, aiktól az őszi idénybe benyúló további munkásságot kér, mert bizonyára nem lehet közönyös az, hogy az ország állatállománya mily teleltetésnek néz elébe.

A Jelzáloghitelbank papírjainak emelkedése. Az a kedvező fogadtatás, amelyben a pénzügyi körök a Magyar Jelzáloghitelbank ez évi félévi mérlegét részesítették, már is visszhangra talál abban, hogy a Jelzáloghitelbank papírjai iránt az utóbbi időben

nagy az érdeklődés. Ez meg is nyilvánul abban, hogy a részvények árfolyama napról-napra emelkedik. Így a legutóbbi napokban 4 $\frac{1}{2}$ koronával emelkedtek a papírok, úgy, hogy már árfolyama 438.25 korona. A bank ez évben kiváló jó üzleteket kötött, melyhez hozzájárul az is, hogy a banknál az utóbbi időben nagyobb mennyiségű betétet is helyeztek el.

Kereskedelmi alkalmazottak kongresszusa. Az ország kereskedelmi alkalmazottai vasárnap délelőtt kongresszust tartottak Temesvárott, melyen állást foglaltak az ipari munkások vasár- és ünnepnap munkaszünetéről való törvénytervezettel szemben. A kongresszuson elhatározták, hogy memorandumot terjesztenek a kereskedelmi miniszter elé s kérik, hogy a vidéki városokra nézve is mondja ki kötelezőleg a huszonnégyórás munkaszünetet. A kongresszuson, mely Márkus Gyula elnökölte alatt tanácskozott, mintegy négy száz küldött jelent meg az ország minden részéből.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet és a végrehajtási novella. Még el sem csillapodtak a végrehajtási novella nyomán támadt izgalmak, máris újabb és újabb olajat öntenek a tüzre éppen azok, akiknek feladata lenne mérsékelni a sokszor túlzott félelmet és izgalmat. Hiszen emlékeztetünk arra, hogy milyen megnyugtató hatást keltek azok a nyilatkozatok, amelyekben egyes vidéki intézetek az adósok lehető kimelését erkölcsi köteleességüknek vallották. Pedig ezek a bankok tisztán üzleti czélból alakultak, nyereszkesedésre törekcsenek és nem kapnak zsiros állami támogatást. Ezekkel szemben most aztán meglehetősen furcsán fest az Országos Központi Hitelszövetkezet magatartása. Ez az intézet, s ezt meg kell jegyeznünk — szépen hangzó altruisztikus jelszavakat irt zászlajára; a kisemberek segítsége fő-főtörekvése — már t. i. így mondja ő maga. Hogy azonban vízet prédikál és bort iszik, annak érdekes bizonyossága az a körlevél, amelyet a végrehajtási novellával szemben való magatartása ügyében a szövetkezeteknek szétküldött s amelyben szóról-szóra ezeket mondja:

„Ezekben ismertettük a lejárt követelések bejelentése körül követendő eljárást. Sajnos, meg kell állapítanunk, hogy miután minden adós ellen külön beadványban kell a követeléseket bejelenteni, — az eljárás szövetkezeteinknek sok fáradságot fog okozni. A bejelentés költsége az adósokat nem terheli. Mindazonáltal nem tanácsolhatjuk, hogy emiatt a bejelentéseket elhanyagolják. Sőt ezáltal újra figyelmeztetjük a t. igazgatóságokat törvényszerinti felelősségükre, amely — vétkes mulasztás vagy éppenséggel szándékosság esetén — nemcsak igen súlyos anyagi, hanem esetleg bünvádi következményekkel is járhat. Semmiféle indokolatlan kedvezésnek és elnézésnek ne adjanak helyet. A lejárt és jelzálogilag kellőleg nem biztosított kölcsönök is bejelentendők.”

Igy beszél az a pénztintézet, amely a kormánytól altruisztikus jelszavakkal nagy kedvezéseket szerz, lefelé pedig egyenesen a kisemberek ellen izgat. Erdemes ezt megjegyezni azoknak, akiket illet.

Mindenféle találmányi kiállítás. A feltalálók tudvalevőleg tele vannak optimizmussal és könnyen hisznek, biznak mindenkiben. Nem csoda tehát, ha ezek hiszékenységet felhasználva, időközönként ugynevezett „vadkiállítások” keletkeznek, melyeknél elsősorban a kiadott érme mennyisége jön számításba. Évekkel ezelőtt a leghírhedtebb kiállítási fezzörök szövetséget alakítottak, amely találmányok és ipari újítások kiállításával iparszerűen üzérkedett és csak néhány héttel ezelőtt zárták el Németországban ezek egyik vezetőjét, mert segítőitársaival utólagos javításokat eszközölt a kitüntetettek névsorában. A napokban küldött szét egy ilyen bizottság Hamburgból hangzatos körövényeket és felhívásokat, melyek szerint nemzetközi ipari újításokból újabb bemutatást készílnék rendezni; a hely és idő még nincs meghatározva. Természetes, ez alkalommal sem mulasztják el az érdekelteket szép szavakkal és sokatmondó ígérekkel megtéveszteni. Többek között arra tesznek ígéretet, hogy szegényebb iparosok számára, kik a szükséges anyagiakkal nem rendelkeznek, megszerzik a szükséges pénzt és közvetítik találmányaik értékesítését. Mindezt pedig csak azért, hogy az ipar- és kereskedelemnek hazájukban tért hódítsanak és piacokat teremtsenek. Annyi azonban bizonyos, hogy mindazok, kik ezt a már nem ismeretlen félrevezetési szándékot fölismerek, őrizkedni fognak attól, hogy hasonló társaságoknak magukat kiszolgáltassák. Ugyancsak e czélzattal kéri a németországi kiállítási központ az érdekelteket, hogy hasonló hangzatos felhívásoknak ne üljenek föl.

A Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank félévi mérlege. A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank igazgatósága, Beck Miksa elnökölte alatt, ma tar-

Volt ülésében megállapította a folyó év első félévére vonatkozó mérleget, mely az összes terhek levonása után, a múlt évről áthozott 360.414.73 korona elővitel betudásával, 1.831.318.13 korona tiszta nyereséget tüntet fel, a múlt évi 1.822.379.58 fillérrel szemben. Az elért eredmény kizárólag a rendes folyóüzletből származik, míg a szindikátusi üzletek közül az elmúlt fél esztendőben semmi sem került elszámolásra. A főbb számlák közül a kamatszámra végeredménye körülbelül azonos a tavalyi fél esztendő eredményével; a betétek állandóan örvendetes szaporulást mutatnak. A jutalékszámra, valamint a csekély forgalom következtében az értékpapír- és értékpapír-bizományi üzlet haszna kisebbedett. A jelzálogkölcsönosztály az első féléstendőben 4% -os záloglevelek kibocsátásával nagyobb összegben folyósított kölcsönöket, így ezen üzletág jövedelme a múlt esztendőhöz képest emelkedést mutat. Az áruosztály üzletmenete a lefolyt félévben is kielégítő volt és megfelelő hozamot eredményezett. A közraktárak szintén sikeresen működtek és jobb eredményeket értek el, mint a múlt év hasonló időszakában. A mint az utolsó év üzleti jelentéséből kitűnik, a borszakmában előállott válság következtében a Nyerstermék-Részvénytársaság, amelynél a bank érdekelve volt, nagy veszteséget szenvedett; ezen veszteség a Nyerstermék-Részvénytársaság likvidációja folytán a folyó évre is kihatott, mindazonáltal a központ igénybevétele nélkül az áruosztály saját tartálékából nyer fedezetet. A nyereség- és veszteségszámla részletes adatai a tavalyiakhoz viszonyítva a következők:

Jövedelem: Nyereség értékpapírokon az értékpapír-bizományi üzletben és társasvállalatoknál 124.677.60 K (156.410.98). Jelzálogkölcsönüzletben és saját zálogleveleken: 124.108.69 K (61.618.10). Nyereség külföldi váltókon és pénzekben: 17.840.33 K (20.349.11). Fiókok jövedelme: 68.006.18 K (67.822.55). Intézeti ház jövedelme: 45.590 K (44.980). Különféle nyereségek 41.353.24 K (66.660.17). Jutalékszámra 252.967.38 K (286.674.60). Kamatszámra 1.534.232.55 K (1.551.187.10). Nyereség a budapesti és vidéki közraktáraknál 211.648.03 K (198.805.65). Nyereségáthozat 360.414.73 K (303.387.76). Összesen 2.780.838.73 K (2.757.896.02).

Kiadás: Adószámra 126.917.98 K (106.072.15). Tiszti fizetések, posta és biztosítási díjak, illetékek, bélyegek, ált. költségek 807.602.62 K (814.444.29). Kétes követelések leírása 15.000 K (15.000). Összesen 949.520.60 K (935.516.44). Első félévi nyereség 1.831.318.13 K (1.822.379.58).

A kőolajfinomító r.-t. üzemének fejlesztése. Lapunk legutóbbi számában írtunk a készülő petroleum-kartelről. Ma sikerült újabb részleteket megtudnunk. A kőolajfinomító r.-t. igazgatósága — amint értesülünk — elhatározta, hogy a derbergi telepet nagy mértékben kibővíti, kibővíti pedig úgy, hogy a gyár termelőképessége megkétszereződik és az eddig termelt évi 6000 ciszterna (egy ciszterna = 10.000 kg.) termelés ezután évi 12.000 ciszternára, tehát a duplójára emelkedik. Ebben nem volna semmi különös, ha a társaságnak nem volnának magyar telepei. Így azonban a nagy magyar iparpártolási mozgalomban mégis csak furcsa, hogy hazánk egyik legnagyobb iparvállalata a külföldi ipart gazdagítja, föllehet Brassóban és Fiumében is vannak olyan telepei, amelyek elbirták volna a magyar tőke újabb befektetését és nem lett volna szükséges az osztrák ipart gazdagítani. A kőolajfinomító r.-t. az oderbergi telep kibővítésére egy millió koronát irányzott elő. Ez a kibővítés pedig teljesen összefüggésben áll a készülő petroleum kartellel. A termelési költségek a nagyobb termelés folytán redukálódnak s így emelkedik a kartel által amúgy is életrejező nagy nyereségtöbblet. A petroleumkivitel éppen az utóbbi időben a Balkán felé gravitál, sőt ez évben már óriási mértékben emelkedett. Miért kellett tehát a kivitelre szánt petroleumot Ausztriában gyártani — mikor a Balkánhoz az itteni ipartelepek sokkal közelebb vannak? Talán adópolitikai szempontból? Vagy talán a transito emelése volt az igazgatóság szeme előtt, mikor a telep kibővítésre szánt egy millió koronát a mi

iparfejlesztésünk helyett az osztrákoknak ajándékozta?

Kiskereskedők és kisiparosok nyugdíjintézetének alakuló közgyűlését tegnap tartották meg az Újváros-háza dísztermében. Az alakuló közgyűlésen mintegy 400 kiskereskedő és kisiparos vett részt. Az egybehívók nevében dr. Elek Mór ügyvéd üdvözölte a megjelenteket, felkérte őket a most fölvetett eszme lelkes pártolására. Brachfeld Emil elnök hangoztatta, hogy úgy a fővárosban, mint a vidéken felette szükséges egy, a kiskereskedők és kisiparosok számára létesülő nyugdíjintézet. E két társadalmi osztálynak tömörülését eklatánsul jellemzi, hogy manapság a társadalom minden egyéb rétege szervezetekbe tömörült, mert fölismeret, hogy csak ilyen módon képes édekeinek hathatós megvédelmezésére. Ezt az utat kell a kiskereskedőknek és kisiparosoknak követni, ha biztosítani akarják boldogulásukat. Dr. Elek Mór előadó az előkészítő munkálatok eredményével számolt be. A szervezeti bizottság három főalapelvet tart szem előtt. Biztosítás rokkantság esetére. Az özvegyek, árvák és egyéb hátramaradtak segélyezése. Hitelnyújtás ama tagok részére, akiknek kölcsönre szükségük van. A kereskedelmi kormány már biztosította is pártfogó támogatásáról az alakuló egyesületet arra való tekintettel, hogy az egyesület minden politikai akcióitól menten, tisztán gazdasági akciókat öhajjt kifejtteni úgy a vidéken, mint a fővárosban. Az előadó beszéde után az elnök határozati javaslatot olvasott föl, amely kéri egy szűkebbkörű bizottság választását az ügyek tovább való vezetésére, amelynek feladata lesz az alakítás részleteinek elintézése s a végleges megalakulásra egy újabb közgyűlés egybehívása. A határozati javaslat egyhangú elfogadásával a közgyűlés véget ért.

A Kereskedelmi Bank a Rákóczi-úton fiókot állít. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank — mint értesülünk — a Rákóczi-úton fiókot öhajjt felállítani. Ez irányban már megindultak a tárgyalások. A fiókot a központi pályaudvar és az Erzsébet-körut közötti részen öhajjtának felállítani.

Magyarok a kamarák kongresszusán. Prágából táviratozzák: A kereskedelmi kamarák és a kereskedelmi és ipari testületek III. nemzetközi kongresszusának Károly Ferencz József főherczeg által történt fogadásán Prága város hatóságainak fején kívül az egyes országok hivatalos képviselőit is bemutaták a főherczegnek. Károly Ferencz József főherczeg hosszabb cerclét tartott, amelynek során a magyar küldöttek közül Szűry János miniszteri tanácsost, a kormány képviselőjét, továbbá Gelléri Mór kir. tanácsost, az Országos Iparegyesület igazgatóját, Pechár Gusztáv iparfelügyelőt, valamint a Magyar Kereskedelmi Csarnok és az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés képviselőit, Fürst László kir. tanácsost hosszabb megszólítással tüntette ki. Általános feltűnést keltett, hogy a főherczeg a kongresszus magyarországi tagjaival kizárólag folyékony magyar nyelven rendkívül sokáig társalgott. Szűry miniszteri tanácsosnál és Fürst Lászlónál a főherczeg Magyarország ipari viszonyairól tudakozódott s meglepéssel és látható örömmel vette tudomásul, hogy a magyar ipar egyre jobban fejlődik. Bucsuzáskor a főherczeg valamennyi magyar kiküldöttel kezét szorította. A fogadtatásnak különös jelentőséget adott az a körülmény, hogy a Hradsin díszes termei negyedszázados szünetelés után ezuttal a kereskedők tiszteletére ismét megnyitottak. A cercla közben és után is hideg étkeket és pezsgőt szolgáltak fel a vendégeknek. A főherczeg a megjelentek társaságában több mint egy órát töltött.

Vasárnapi munkaszünet és a magántisztviselők. A vasárnapi munkaszünetről szóló törvény elleni egyetemes harc egy táborba fogja tömöríteni a magántisztviselőket. Minden politikától menten csupán gazdasági alapon szervezkedve öt egyesület fuziója van már a közel jövőben kilátásba véve.

Ezek:
A Magyar orsz. magántisztviselők egyesülete,
A Magyar kereskedelmi alkalmazottak szövetsége,
A Kereskedő ifjak társulata,
A Nagykereskedői alkalmazottak egyesülete,
A Nőtisztviselők országos szövetsége.
Ezen egyesületek fuziójával szemben a Magántisztviselők otthona, a Magántisztviselők orsz. szövetsége szintén szervezkedik és úgy látszik, hogy a gazdasági szervezetkezés eredménye hatalmi kérdésben dülő harcra fog változni. Az öt egyesület fuziójának főprogramja — a vasárnapi teljes

munkaszünet kivívása; és ebben meggyőződéssük szerint a főnökök minden irányban támogatni fogják őket. Különösen sérelmesnek találják a törvénynek ama rendelkezését, hogy a törvény a közigazgatási hatóságoknak oly széles jogkört biztosít, hogy a vasárnapi munkaszünet betartása vidéken teljesen a közigazgatási hatóságok önkényétől függ. Igaz ugyan, hogy minden munkában eltöltött vasárnapért a törvény egy hétköznapal kárpótolja az alkalmazottakat, de viszont ez ellen azzal érvelnek, hogy szociális szempontból sem jogos a vasárnap elvonása, mert szervezkedés, gyülekezés, önképzés csak vasárnap lehetséges. Teljes erőből fognak küzdeni azon rendelkezés ellen, hogy vidéken az üzletek vasárnap 12 óráig tartatnak nyitva. A törvény felsorolja azokat az üzemeket, melyeknél a közigazgatási hatóságoknak jogában áll a munkaszünetet felfüggeszteni, ez ellen pedig az a kifogás, hogy az üzemek felsorolása olyan tág körben mozog, hogy egy kis jóakarattal bármilyen üzemre lehet alkalmazni a törvény rendelkezését. Bár még hivatalosan nincs publikálva a fuzió, a szervezkedést már az egész vonalon megkezdték és az elmúlt vasárnap Temesvárt már gyűlést is tartottak. E hó 27-én pedig Budapesten országos gyűlés lesz, melyen a vidéki egyesületek kivétel nélkül képviseltetni fogják magukat.

Uj vasut. A napokban tartották meg a kereskedelemügyi minisztériumban a baja—bezdán—zombor—apatin—gombosi h. é. vasut engedélyező tárgyalását. A vonal a baja—gombos—újvidéki h. é. vasut 4-ik kilométerénél fekvő Bajaszállás város megállóhelyéből ágazik ki, felhasználja a meglévő baja—bajaszállás városi vonalrészét, azután délnek fordulva, a Duna és az előbb említett h. é. vasut között haladva, Zombor állomáshoz csatlakozik. Innét indul ki a vonalnak zombor—apatin—gombosi része, mely a zombori Dunahid építésével kapcsolatban tervezett új gombosi állomásban ér véget. A vonal mentén a következő állomások lesznek: I. a baja—bezdán—zombori vonalon: Vodica, Bátmonostor, Nagybaracska, Csátalja, Dávod, Herczegszántó, Béreg, Küllöd, Bezdán, Monostorszeg és Vámosiszállás. II. a zombor—apatin—szond—zombori vonalon: Sikara, Károlyszállás, Bácskertes, Apatin, Apatini gyártelep és Szilágy. Az új vasut üzemének kezelését a Máv.-ra kívánják bizni (Nem rossz kívánság!). A vasut építési tőkét 10.076.000, vagyis pályakilométerenkint 103.100 koronával hozta javaslatba az engedélyező bizottság. Az építési tőkének törzsrészvényekben fűződendő 35 százalékából, vagyis 3.526.000 koronából hozzájárulásokkal eddig 1.520.000 korona van biztosítva, a hiánnyal 2.006.000 korona összeget (az építési tőkének mintegy 20%-át) államsegély és postaváltás címén a kormánytól kéri az előengedélyesek.

A fehérvári-utú bankok. Régebben megírtuk, hogy a Fehérvári-úton három bank is alakult s kezdte meg működését. Az Egyesült Fővárosi Takarékpénztár és a Valuta-Bank alakított fiókot s odahelyezte üzlethelyiségeit a Budai Takarékpénztár is. Utóbbi — úgy látszik — nem tud prosperálni ott, mert igazgatósága — amint értesülünk — elhatározta, hogy elhelyezi a Fehérvári-utúról az intézetet.

Vendéglősök országos kongresszusa Debreczenben. Szerdán, e hó 9-én kezdődik a magyar vendéglősök ez évi kongresszusa a nyugdíjintézet közgyűlésével. Az idei kongresszus Debreczenben lesz. A kongresszus védnöke Veszprémi Zoltán debreczeni főispán lesz, elnöke pedig Gundel János. A nyugdíjes egyesület közgyűlését Bokros Károly elnök vezeti s ennek keretében fogják leleplezni néhány csantavéri Törley József arczképét.

Mennyi aranya van a jegybanknak. Az utóbbi időben tömeges aranyszállítások érkeznek az Osztrák-Magyar Bankhoz s így nem érdektelen az, hogy mennyi aranya van a jegybanknak. A legutóbbi bankkimutatást számításba véve, a jegybank érczkészlete augusztus hónapban a következőleg alakult:

	aranykészlet	+ több	- kevesebb
augusztus 7-én	1.128.591.455	+ 266.206	
" 15-én	1.129.357.388	+ 765.933	
" 23-án	1.132.987.591	+ 3.630.203	
" 31-én	1.139.081.044	+ 6.093.453	

Augusztus hónap folyamán tehát az Osztrák-Magyar Bank aranykészlete 10.7 millió koronával

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSZPÉNZÉRT félárban:
rabízkozhatik minden ember finoman és elegánsan
AB országos-elsősorú
Zélinger Samu
A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 3-6 méteres legújabb divatu minta gyapjuszövetekből mólék szerint készítek: finom öltönyt... 21 frtért... saevon finom prima öltönyt 26

Magán...
Földítő vagy...
Tulajkabát...
21—26 frt
Budapest, IV., (Belváros)
Magyar-utca 6. az emeleti telekben.
Múzeum-körut és Kossuth Lajos-utca sarok mellett

gyarapodott, anélkül, hogy a bank a kedvező viszonyok dacára maga aranyat vásárolt volna, vagy az arany behozatálát maga elősegítette volna. Az aranyimportot főleg a londoni csekk és deviza olcsó árfolyan tette lehetővé, de az aranyár kevésbé volt kedvező, mert 77 sh. 10 d.-en alól alig került, amiben nagy része volt annak, hogy kedvező váltóárfolyamok következtében francia és német számlára is nagy aranyvásárlások történtek. Az aranykészlet augusztusi emelkedésében nem szerepelnek a bécsi bankok, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság mult heti bejelentései, amelyek az aranykészletet a következő kimutatásban ismét jelentékenyen gyarapítani fogják. A hitel szerint augusztus végén magának a banknak is eszébe jutott aranyat venni, amit igazolni látszik, hogy deviza-készlete kevésbé gyarapodott az utolsó kimutatás szerint. Az elmúlt héten az aranyár valamivel olcsóbb lett és lement 77 sh. 10 $\frac{1}{2}$ d.-re, de már a párisi és itteni váltóár szilárdult, ami az aranyimportot kissé csökkenteni fogja. Az augusztus 31-iki kimutatásban feltüntetett aranykészlet egyuttal 1904. óta a legnagyobb készlet, amelyivel a bank rendelkezett, amint ez a táblázat mutatja:

	aranykészlet
1908 augusztus 31-én	1139.0 millió korona
1907 " "	1086.0 " "
1906 " "	1126.7 " "
1905 " "	1113.04 " "
1904 " "	1158.3 " "
1903 " "	1091.4 " "

Csak az 1904. évben volt az aranykészlet nagyobb, mert június és július hónapokban erős aranyimport állott elő, amit főleg a kedvező aranyár tett lehetővé, amely csak átmenetileg emelkedett 77 sh. 9 $\frac{1}{2}$ -re, ellenben a devizák jóval magasabban jegyeztek és a londoni váltóárfolyam 239.52 volt. Akkor az aranyimportot a bank jórésben megakadályozta a 3 $\frac{1}{2}$ %-os bankkamatláb, míg a berlini kamatláb 4% volt, ez évben azonban a devizák alakulását vásárlásokra használta fel és az aranyimportot mesterséges manipulációkkal akarta megakadályozni.

Birtokrendezések. A földmivelségi miniszter a birtokrendezési törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló törvény életbeléptetésével egyidejűleg a közigazgatási erdészeti bizottságokhoz, kir. erdőfelügyelőségekhez rendeltet intézett melyben az augusztus 6-án életbeléptet és a birtokrendezési törvényhez kiadott igazságügyminiszteri utasítás 13. §-ában ugyanis ki van mondva, hogy az előmunkálatok az érdemleges tárgyalás és a végrehajtás megkezdésére, valamint az új birtokra való bírói bevezetésre kitűzött határrapról ha az eljáró erdőre is kiterjed, értesíteni kell a kir. erdőfelügyelőséget és az állami erdőhivatalt is, hogy a közérdeket érintő esetleges észrevételeiket megtehessek és a tárgyalásokon is résztvehessenek. A kir. erdőfelügyelőségnek és a m. kir. állami erdőhivatalnak tehát módjában fog állani, a birtokrendezések főbb mozzanatairól tudomást szerezni, a tárgyalásokon magát kiküldöttjével képviseltetni, a közérdek megvédése céljából észrevételeit megtenni és oda hatni, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. nek a véderdőkre feltétlen erdőtalajon álló erdőkre, az üzemterv szerint kezelendő erdőkre és a beerdősítendő kopár területekre fennálló rendelkezései és birtokrendezései az eljárás során figyelembevétesenek.

A Frommer-féle pisztolyok. Megirtuk régebben, hogy Frommer Rudolf, a Fegyver- és Gépgyár r.-t. igazgatója olyan rendszerű pisztolyokat talált fel, amelyek sokkal jobbakká bizonyultak, mint a híres Browning-pisztolyok. Jelentették azt is, hogy e pisztolyok gyártására a Fegyver- és Gépgyár r.-t. rendelkezik be. Frommer időközben állami szubvenzióért folyamodott a kereskedelemügyi miniszteriumhoz. A kérvényt legutóbb az Ipartanács tárgyalta s amint értesülünk, nagyobb szubvenziót szavazott meg a pisztolyok gyártására. A Fegyver- és Gépgyár r.-t. helyiségeiben egyelőre a Diesel-motorok osztályát alakítják át revolver-osztályává, amelybe mintegy 400 új munkagépet állítanak fel. A revolver-osztály berendezésébe mintegy 800.000 koronát fektetnek be.

A gabonadijszabás alapjának megváltoztatása. Ismeretes, hogy a Máv. rendes dijszabási baremeje a távolságok arányában csökken, kiindulva abból, hogy nagyobb távolságokra való szállításokra az önköltségek aránylag kisebbek, mint a rövid távolságokra való szállításnál. Ez a dijszabási alap ugye gazdasági, mint pénzügyi szempontokból bevált s nyersterniéneink és felgyártmányaink értékesítési feltételeit megkönnyítette. Malomiparunknak azonban

a kivételre kerülő lisztküldemények értékesítésénél kárára van a vasút ezen esőkkenő egységtelekre alapított bareme s ezért — amint értesülünk — lépéseket óhajtanak tenni az iránt, hogy a gabona-díjtelek ne a csökkenő bareme alapján állapíttassanak meg. Ily módon a malmok az egyes piacokon sokkal egyenletesebb feltételek mellett remélnek megjelenhetni, mint a mai dijszabási helyzet alapján.

Vasutások országos hitelbankja. Az állami alkalmazottak adósságkonverziója ugy látszik teljesen háttérbe szorult a megvalósításra kerülő tervek között. Az erre vonatkozó akcióba a vasutások eddig sem folytak be, ennek oka, hogy ők a saját körükben fogják e konverziót eszközölni. Erre vall legalább az, hogy felhívást bocsátottak ki egy vasutas bank „Vasutások Országos Hitelbankja” néven. Az alaptőkét 500.000 koronára tervezik. 50 koronás részvényekben. Ujítás, hogy a 10 százalék lefizetése utáni 45 koronára az alkalmazottak, kik részvényt jegyeznek, 5 és 2 koronás részvételre kedvezményt kapnak. Alapítók: Gróf Batthyány Tivadar, Bakonyi Samu, Seide Arthur máv. főellenőr, Uhlwurm Ödön máv. főmérnök, Nikl Ignác máv. főkalauz, Lorber József máv. főellenőr, Szathmáry Lajos máv. főellenőr, Winkler Nándor dv. főmérnök, Kramer Gyula dv. máv. ellenőr, Daróczy Rezső, dv. máv. felügyelő, Szigeti János ksd. felügyelő. Ebben a tárgyban a kerületek választmányai a napokban üléseket fognak tartani, amelyek a központi vezetőség egy-egy kiküldöttje is meg fog jelenni.

Uj gazdasági tudósítók. A földmivelségi miniszter Brassó vármegye felvidéki járására Gull György feketehalmi lakost, Liptó vármegye németlipcsei járására Csemiczky Miklós liptóhalmi lakost, Nyitra vármegye nyitrai járására Szabó Ödön ghyemesi lakost, Temes vármegye verseczi járására Lauffer Péter németstamurai lakost, Udvarhely vármegye Székelyudvarhely város területére Lakatos Tivadar székelyudvarhelyi lakost, Vas vármegye muraszombati járására Takáts R. István muraszombati lakost, Zala vármegye tapolczai járására Vastagh János tapolczai lakost, Zemplén vármegye szerencsi járására Modrák Mihály mádi lakost a gazdasági tudósítói tisztét bízza meg.

Szerződésünk Romániával. A Szerbiával kötött kereskedelmi szerződés életbelépvén, a Magyar Gyár- iparosok Országos Szövetsége újból megsírgette a magyar kormánytól a Romániával való szerződéses tárgyalások mielőbbi megkezdését. Erre vonatkozólag Wekerle Sándor miniszterelnök, mint pénzügyminiszter leiratot intézett a szövetséghez, amelyben nagyérdemű nyilatkozatokat tesz Romániával való viszonyunkról és vele kötendő szerződésünk esélyeiről. A miniszterelnök leirata így hangzik:

A Romániával kötendő tarifaszereződés tárgyában folyó évi június 12-én 2734. sz. a. kelt felterjesztésére értesitem az Országos Szövetséget, hogy ezt a felterjesztést is epp úgy, mint az előzőket figyelmesen és gondosan tanulmányoztam. Biztosítom az Országos Szövetséget, hogy a Romániához való kereskedelem-politikai viszonyunk megfelelőbb és állandóbb jellegű rendezésénél ugy közgazdasági, mint politikai szempontokból való fontosságát elejétől fogva kellőképpen méltányoltam és e kérdés alakulását mindig a legnagyobb figyelemmel kísértem. Ha mindennek dacára eddig még nem sikerült ezt a kérdést megoldani, legyen az Országos Szövetség meggyőződve, hogy ez csak annak a következménye, hogy a legkellőnbözőbb természetű, de egytől-egyig súlyos és elháríthatatlan akadályok állottak a tervbevetett rendezés útjában. Ezért az Országos Szövetség igazgatóságának folyó évi június 5-én hozott határozatában foglalt azt az állítást, mely szerint a tárgyalás fonala többször, minden indok nélkül eitetett volna el, helytállóknak nem ismerhetem el. Gondom lesz rá, hogy amint a szerződéses tárgyalásoknak Romániával való megindítására a kellő időpont megérkezik, ezek oly módon folytattassanak, amely közgazdasági és politikai érdekeinknek legjobban megfelel, ez alkalommal készséggel figyelemmel lesznek arra is, hogy az Országos Szövetség fenti előterjesztésében előadott konkrét kívánások, amennyire ez az adott viszonyok közt lehetséges, érvényesíthetessenek.

A Morgan-fröszt üzleti eredménye. A mult évben 38,253.588 dollár volt a Morgan-féle hajózási tröszt néven világhírű newyorki International Mercantile Marine Company hajóbevétele, amihez még hozzászámítandó 1,070.022 dollár, amely kamatokból és más hajósvállalatokban való részesedésből jutott a trösztnek. A hajóutak költségének összessége 27,500.367 dollár, üzemköltségek, beleértve a hajójavításokat is 4,422.670, igazgatási és általános költségek 277.040, leírások 42,465 dollár. A fennmaradó feleslegből 53,945

dollár jövedelmi adó, 3,435.052 pedig a kölcsönök kamatainak fedezésére fordítottak. A biztosítási felesleggel (441.661) együtt a tröszt 1907. évi nyeresége volt 4,033.731 dollár, az előző évi 5,028.754 dollárral szemben. A társaság megrendelt két új gőzösét 1909. folyamán fogja a st.-lawrencei forgalomba állítani. A tröszt összes hajóinak száma 125, tonnatartalmuk 1,013.524. Az új hajókkal a flottája 132-re, ezek tonnatartalma 1,159.704-re fog emelkedni. Közöttük lesz két 40.000 tonnán felüli, négy 20—30.000 tonnás, négy 15—20.000 tonnás, 32 hajó 10—15.000 tonnával, 63 gőzös 5—10.000 tonnával és 27 hajó 5000 tonnán aluli ürtartalommal. Az évi jelentés szerint eredményes volt a White Star Line liverpool—newyorki postavenalának Newyork—Southampton-ivá változtatása. Mindazonáltal a transatlanti személyforgalmi üzlet a nagy verseny következtében túlságosan kedvezőtlen eredményeket mutatott fel. A tröszt nagyon bizakodik a jövőben, ami pedig — a mostani konjunktúralis helyzetben — aligha válhatik valóra.

A Generali biztosító forgalma. Az Assicurazioni Generali életbiztosítási osztályánál augusztus hóban 1420 ajánlat 10,833.657 kor. 30 fill. biztosítási összeg erejéig nyújtott be és 1195 kötvény 9,881.411 kor. 14 fill. biztosítási összegre állított ki. Folyó évi január elseje óta 1335 ajánlat 103,536.309 kor. 70 fill. biztosítási összeg erejéig nyújtott be és 11432 kötvény 89,292.400 kor. 43 fill. biztosítási összegre állított ki. Az 1908. január elseje óta bejelentett károk összege 6,388.934 kor. 45 fill.-re rug. Az életbiztosítási osztály kimutatott állománya 1907. december hó 31-én 125.445 kötvény után 917,014.396 kor. 99 fill. tőkét és 1,796.397 kor. 62 fill. járadékot tett ki, amire készpénzben 264,156.557 kor. 24 fill. van tartalékba helyezve. Az 1907. évben az életbiztosítási osztály által kifizetett károk 15,345.532 kor. 04 fill.-t tettek ki s az összes ágazatoknál a társulat alapítása óta (1831.) az évenkénti kimutatások szerint fizetett károk 899,042.935 kor. 20 fill.-t tesznek ki. A biztosítás minden pótdíj nélkül érvényben marad a teljes összeg erejéig, ha a biztosított népfelkelési kötelezettségénél fogva hivatott be. A betöréses lopás elleni biztosítási osztálynál ugyanezen hónapban 51 káreset jelentett be 27,512.93 kor. összeggel, folyó évi január elseje óta 787 káreset 201,772.25 korona összeggel került bejelentésre.

Az Első Magyar Biztosító forgalma. Az Első Magyar Általános Biztosító Társaságnál 1908. év augusztus havában 7,782.940 korona tőkéről szóló életbiztosítási ajánlat nyújtott be, melyből 6,566.640 korona biztosítási tőkéről szóló ajánlat kötvény-kiállítás által lett elintézve. 1908. év január 1-től 6,457.773 korona tőkéről szóló életbiztosítási ajánlat lett betervezve és 53,674.833 korona tőkéről szóló kötvény lett kiállítva. A folyó év január elseje óta bekövetkezett halálesetek folytán 2,987.474 korona biztosítási tőkéről szóló kár lett bejelentve. Mult év december 31-ével 417,298.409 korona biztosított tőkéről és 1,437.974 korona életjáradékról szóló 119,692 darab életbiztosítási kötvény volt érvényben, melyre 111,471.258 korona gyűjtött díjtartalék van kimutatva. Életbiztosítási károk címén az 1907. évben 4,140.193 korona lett kifizetve, míg a társaság alapítása óta (1857) az évenként közzétett kimutatások szerint az összes biztosítási ágazatban előfordult károkért 473 millió 589.398 korona összeg fizetett ki.

DR. HÖNIG IZSÓ

Elektrotherapiai és Röntgen-Intézete. Elektromágneses gyógyítás

Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift
Telefon 102—39.

Gyógytényezők:
Elektromágneses gyógyítás.
Röntgen sugarakkal való kezelés.
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalizatio).
Kék fényvel való kezelés.
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
Villamos fényfürdők.
Villamos masszázs (Vibratio).
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szén-savas fürdők.
Főbb javallatok:
Általános idegesség (neurasthenia, hysteria).
Rendelés d. e. 8—11-ig, d. u. 2—8-ig.
Kivétel az éjszaka alatt. — Kivánatra prospektum.

Ideggyengeség állapotok
Almatlanság.
Hűdés (Paralysis).
Idegfájdalmak, Idegzsák (Neuralgiák, Ischias).
Gerincvelősrövidítés (Tarsus).
Bélbetegségek.
Véredényelmeszesedés.
Köszvény és csusz (Rheuma, hűgysavas lerakódások, ízületi és csontbetegségek).
Székrekedés.
Anyagcserebajok, (Elvezetés zavarok, vérszegénység).
Bőr-bajok. Bőrviszketeg.
Hajbetegségek (Hajhullás, kopaszosság).
Aranyeres csomók.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, szeptember 7.

A mai készáru piacra a malmok mérsékelt kereslet mellett 32.000 mm. búzát vásároltak, eleinte változatlan utóbb azonban tartott áron. Rozs nem változott, zab csendes, tengeri 5-7½ fillérrel drágább. A határidőpiacra a mai üzlet kedvtelenül és a szombati zárlatnál némileg alacsonyabb jegyzésekkel indult meg. A forgalom folyamán jóideig csendes volt a hangulat később azonban jó vételkedv mellett mutatkozott, amely még egyre fokozódott is, mire aztán szilárdult az irányzat és meglehetősen emelkedett, különösen az októberi buza árfolyama. A szombati zárlathoz viszonyítva, végeredményképen ma az októberi buza tizenkét fillérrel, az áprilisi buza négy fillérrel, a májusi tengeri nyolcz fillérrel javította az árfolyamát, ellenben az októberi rozs négy fillérrel, az októberi zab két fillérrel gyöngült.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	22.80-23.15
"	76	—	80	23.05-23.40
"	77	22.50-22.80	81	23.15-23.60
"	78	22.60-22.90	82	—
Fejérmegyei u.	75	—	79	22.55-22.95
"	76	—	80	22.85-23.35
"	77	22.20-22.50	81	—
"	78	22.30-22.70	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	22.40-22.85
"	75	—	79	22.65-23.00
"	76	—	80	22.95-23.40
"	77	22.30-22.70	81	—
Bánsági uj	74	—	78	22.50-22.90
"	75	—	79	22.75-23.15
"	76	—	80	23.00-23.45
"	77	22.40-22.80	81	23.10-23.55
Bácskai uj	74	—	78	22.40-22.90
"	75	—	79	22.65-23.15
"	76	—	80	22.90-23.45
"	77	22.30-22.80	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	18.70-18.85
középmínőségű uj	—	—	—	18.35-18.60
Arpa a takarmány I.-rendű	—	—	—	15.75-15.90
II.-rendű	—	—	—	15.40-15.65
Zab I.-rendű	—	—	—	16.60-16.80
II.-rendű	—	—	—	16.20-16.50
Tengeri belföldi uj	—	—	—	16.45-16.60
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

A készáru piacra elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 81 kg. 23.80 korona, 300 mm. 81 kg. 23.65 korona, 450 mm. 80.5 kg. 23.55 korona, 1050 mm. 80 kg. 23.80 korona, 100 mm. 80 kg. 23.60 korona, 200 mm. 80 kg. 23.65 korona, 200 mm. 80 kg. 23.55 korona, 100 mm. 80 kg. 23.40 korona, 100 mm. 80 kg. 23.40 korona, 200 mm. 80 kg. 23.45 korona, 450 mm. 80 kg. 23.45 korona, 300 mm. 80 kg. 23.50 korona, 800 mm. 80 kg. 23.30 korona, 1000 mm. 80 kg. 23.60 korona, 500 mm. 80 kg. 23.40 korona, 4000 mm. 79.8 kg. 23.60 korona, 150 mm. 79.5 kg. 23.10 korona, 100 mm. 79.5 kg. 23.10 korona, felső, 100 mm. 79.5 kg. 23.10 korona, 200 mm. 79.5 kg. 23.50 korona, 1000 mm. 79 kg. 23.15 korona, felső, 100 mm. 79 kg. 23.15 korona, 100 mm. 79 kg. 23.20 korona, 150 mm. 79 kg. 23.20 korona, 100 mm. 79 kg. 23.20 korona, 200 mm. 79 kg. 23.20 korona, 250 mm. 79 kg. 23.20 korona, 100 mm. 79 kg. 23.30 korona, 150 mm. 79 kg. 23.30 korona, 300 mm. 79 kg. 23.10 korona, felső, 100 mm. 78.5 kg. 22.80 korona, hibás, 500 mm. 78.5 kg. 22.40 korona, üszkös, 600 mm. 77.8 kg. 22.40 korona, üszkös, 100 mm. 78 kg. 22.70 korona, hibás, 200 mm. 78 kg. 22.70 korona, 500 mm. 78 kg. 22.90 korona, 200 mm. 76.5 kg. 21.00 korona, üszkös, 100 mm. 75.5 kg. 19.40 korona, üszkös.

Pestvidéki: 150 mm. 80 kg. 23.10 korona, 100 mm. 79 kg. 23.10 korona, 200 mm. 78.5 kg. 22.60 korona, sárga, 100 mm. 78.5 kg. 29.10 korona, 300 mm. 78 kg. 23.00 korona, 150 mm. 76.5 kg. 22.50 korona.

Szerémségi: 100 mm. 77 kg. 21.20 korona, hibás.

Rozs. 100 mm. 18.60 korona, 500 mm. 18.70 korona, 500 mm. 18.70 korona, 250 mm. 18.10 korona,

Bp. malom, 100 mm. 18.65 korona, 100 mm. 18.60 korona, 200 mm. 18.20 korona, 400 mm. 18.30 korona pp.

Tengeri. 100 mm. 16.60 korona, kocsira, 200 mm. 16.55 korona, par., 300 mm. 16.56 korona, ab Bp. kocsira.

Zab. 100 mm. 16.20 korona, 100 mm. 15.80 korona, 150 mm. 15.70 korona.

Arpa. 120 mm. 15.60 korona, kocsira

A határidőpiacra kötött:

Dél előtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):

Buza 1908. októberre 11.20, 11.31, 11.29.
Buza 1909. áprilisa 11.55, 11.54, 11.61.
Rozs 1908. októberre 9.32, 9.37.
Zab 1908. októberre 8.05, 8.07.
Tengeri augusztusra —, —, —.
Tengeri 1909 májusra 7.30, 7.36.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1908. októberi buza	11.29-11.30
1909. áprilisi buza	11.59-11.60
1908. októberi rozs	9.35-9.36
1908. októberi zab	8.03-8.04
1909. májusi tengeri	7.35-7.36

Budapesti gabonaforgalom.

1908. szeptember 4-10i szeptember 6-ig.

Erkezett: Elszállított:

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	57235	10000
Rozs	5008	2753
Arpa	13875	964
Zab	3150	18393
Tengeri	411	3458
Liszt	207	32690
Korpa	—	4339

Értéktőzsde.

A múlt napokban élénkíteni kezdett tőzsdei életben az emelkedés örvendetesen tart. Kedvező gazdasági viszonyok, az ismét élénkíteni kezdő kereskedelmi és ipari vállalkozások a vételkedvet állandóan felszínre tartják. Kereslet különösen helyi értékek felé irányul, ipari részvények is állandóan felszínre tartatnak. A külföldi tőzsdék élénksége jótékony hatással van a forgalomra. Szokatlanul nagy volt a vasárnapi magánforgalom. A mai tőzsde igen élénken indult, a vételkedv később kissé megcsappant s a déli tőzsdén is nyugodtabb hangulat volt észlelhető, a mi a spekuláció nyereségi realizálására vezethető vissza. Különösen kelt: Leszámitoló, Jelzálog és Rima papírok, az Osztrák hitel is nagy emelkedésnek indult.

Előtőzsde

Tőzsde szilárd.
Kötötték: Osztrák hitelrészvény 642.75-644.—, Magyar hitelrészvény 747.50-748.55. Osztrák-magyar államvasut 692.75-696.25. Déli vasut 119.—-119.50. Rimamurányi vasmű 560.—-561.50 Magyar leszámitoló-bank 479.— Jelzálogbank 435.25-436.25. Közuti vas-pálya 545.—-546.—. Városi villamos vasut 267.—-278.—

Déli tőzsde.

Déli tőzsde tartott.
Kötötték: Osztrák hitelrészvény 642.—-644.—, Magyar hitelrészvény 747.50-748.50. Osztrák-magyar államvasut 695.50-696.50. Déli vasut 119.—-119.50. Rimamurányi vasmű 560.—-560.50. Magyar leszámitoló-bank 478.—-479.—. Jelzálogbank 436.50-438.75. Közutivaspálya 545.—-545.75. Városi villamos vasut 266.25-266.75. Hazai bank 283.50.

Utőtőzsde.

Az utőtőzsde üzletelen volt. Kötötték: Osztrák hitel 642.—-646.— Magyar hitel 749.—-751.— Jelzálogbank 440.—-441.50. Rimamurányi 561.—-562.—. Államvasut 697.—. Közuti 546.—-547.—.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, szeptember 7. (Saját tudósítónk jelentése.) Minden különösebb ok nélkül és a konzum csekély részvétele mellett a mai forgalom majdnem teljesen üzletelenül múlt el. A tőzsde nagyon gyéren volt látogatva, buza és rozs irányzata nyugodt és két cikkben árváltozások nem jelentkeztek. Takarmányárak irányzata nem egységes, mert míg régi tengeri az áruhiány miatt még

10 fillérrel megszilárdult, addig zab ma ismét 5 fillérrel olcsóbban volt kapható. Árpában nagyon kevés tizlet mutatkozott, az irányzat változatlanul kedvetlen.

Jegyzetelt buza: új tiszavidéki 12.05-12.45 korona, marosi 11.80-12.20 kor., bánáti 11.80-12.20 korona, tótfelvidéki 11.40-11.85 korona, mosoni 11.60-11.95 korona, új déli vasuti 11.60-12.—, marchfeldi 11.25-11.70 korona.

Uj-rozs: tótfelvidéki 9.65-9.85 korona, csepeli 9.60-9.80 kor., pestmegyei 9.85-10.—, déli vasuti 9.60-9.85 korona, különféle magyar 9.60-9.85 kor., osztrák 9.55-9.85 korona.

Arpa: morvaországi 9.20-10.50 kor., marchfeldi 8.80-9.50 kor., bécsvidéki 9.—-9.80 kor., tótfelvidéki 8.—-10.25 kor., csepeli 7.85-8.80, győri —.— kor., déli vasuti 8.50-9.75 kor., tiszavidéki 7.30-8.60 kor., északmagyarországi 7.40-9.60 korona.

Magyar tengeri: régi 8.75-8.90, új —.— korona, cinquantin 9.05-9.35, új —.— korona.

Magyar zab: selejtes —.— kor., közepes 8.40-8.75 korona, elsőrendű —.— kor., válogatott 8.75-9.05 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai —.— koroná

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE

Bécs, szeptember 7. A múlt heti forgalom végén észlelt barátságos alapirányzat a mai előtőzsdére is átment. A piac a szilárd külföldi jelentésekből újabb impulzust merített és az üzleti forgalom erősen felerlevenedett. Hitel- és államvasuti részvények emelkedtek, alpesi bányarészvényekben fedezéseket eszközöltek, magyar jelzálogbank-részvényekben és déli vasuti elsőbbségekben is élénk volt a forgalom és árfolyamuk emelkedett. A déli tőzsde nyugodtan indult. Később az árfolyamok újra emelkedtek.

11 órakor zárulnak:

Osztrák hitel. 635.75. Magyar hitel. 746.—, Länderbank 439.—, Államvasut 695.—, Elbavölgyi vasut —.—, Déli vasut 118.50 —.—, Alpesi bányatársulat 671.50. Rimamurányi —.—, Májusi járadék 96.30, Magyar koronajár. —.—, Orosz érték —.—, Török sorsjegy 185.75, Német márka 117.42.

1 órakor jegyezték:

Osztrák hitel 640.50, Magyar hitel 746.—, Länderbank 439.—, Unio-bank 544.—, Államvasut 695.—, Anglo-bank —.—, Bankverein —.—, Déli vasut 119.—, Gőzhajó —.—, Alpesi bányarészvény 673.—, Májusi járadék 96.30, Magyar koronajár. 92.85, Török sorsjegy 185.75, Német márka 117.42, Elbavölgyi vasut —.—, Rimamurányi 558.—, Orosz járadék —.—, Keleti vasutak —.—, Skoda —.—, Magyar jelz. —.—, Kárpáti petroleum —.—.

Bécs, szeptember 7. (Osztrák értékek zárlata. 4-2 százalékos papír-járadék 96.40, 4 százalékos osztrák arany járadék 116.—, 1860-as sorsjegy 152.40, Osztrák hitelsorsjegy 472.—, Angol osztrák bankrészvény 294.—, Bécsi Bankverein 518.75, Osztrák-magyar bank 1755.—, Déli vasut 119.25 Dunagőzhajózási társ. 997.—, Dohány rész. 401.—, Cs. k. arany (vert) 11.36 Német bankv. 117.37 Osztr. Lloyd 413.—, 4.2 száz. ezüst. jár 96.30-99.20, Osztr. koronajár. 96.40, 1864-es sorsjegy 260.50, Osztrák hitelintézeti részvény 642.—, Union-Bank 546.25, Osztrák Länderbank 441.75, Osztrák-magyar államvasut 696.25, Elbavölgyi vasut 450.—, Alpesi részvény 674.10, 20 frankos 19.11, Londoni váltóár 239.55, Lipótkohó 430.—, Töröksorsjegy 185.—, Szilárd.

Bécs, szeptember 7. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 111.05. Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 142.50, Magyar hitelbank részvény 748.—, Magyar leszámitoló és váltó részvény 478.—, Rimamurányi 559.75, Magyar cukoripar —.—, Adria hajózási részvénytársaság 398.—, Magyar koronajár. 92.90, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. —.—, Magyar nyer.-k. sorsjegy 185.25, Kassa-Oderbergi vasut részvény 362.—, Magyar jelzálogbank 438.—, Magyar keresk. bank 33.75.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

Berlin, szeptember 7. (Tőzsdejelentés.) A mai tőzsdén is bányaeértékek és villamossági részvények állottak az érdeklődés homlokterében. Bányaeérté-

Reggelizés előtt fél pohár
Schmidthauer-féle
Használata valódi áldás gyomorbajosoknak és székezőriáiban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrotlott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza. Kis üveg 40 fillér, nagy üveg 60 fillér.

hátulja 124-
borju, bórben
76-80 K.
szalon-
136-140 K,
szótt 116-
K, olvasztani
sertészsír
Füstöltus
onka 1.80-
nyári szalámi

anett, Jonathán, Törökbalint, batul stb.) — K,
másodrendű 12-24 K., harmadrendű apró áru
5-12 K. Körte elsőrendű — 40-50 K., másod-
rendű 20-30 K., dió I. 40-60 K., II. 30-40 K.
Vegyesárak: Méz — 70.-94.- K, gyümölcsiz
— K, gomba friss — — — kilogram-
monként.
Tojás: bácskai 75-77 K, erdélyi apróbb áru
— K.

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, szeptember 7. Felhajtott: 554 drb
élő borju (közte 33 rugott), — drb leölt borju, —
drb növendékmarha, — drb élő bárány, — drb
leölt bárány.

Arjegyzések: Elsőrendű élő borjukért 80-90
fillér, kivételesen 92 — fillér; középminőségű élő
borjukért 68-78 fillér; leölt borjukért — fillér;
silány és rugott borjukért 52-60 fillér, növendék-
marháért — fillér, kilogrammonként, levonás
nélkül. Elő bárányokért — korona, leölt bá-
rányokért — korona páronként. Az irányzat
élénk volt, az árak változatlanok maradtak.

Juhvásár.

Budapest, szeptember 7. (Hiv. tud.) A mai vá-
sárra felhajtottak 1829 darab juhot. Arjegyzések:
elsőrendű ürtü 50-52 fillér kgr.-ként, vagy 44-52
korona páronként, középminőségű ürtü 42-48 fill.,
kgként vagy 32-40 korona páronként, anyajuhok
40-46 fillér kgként, vagy 27-34 korona páron-
ként, kosok 40-45 fillér vagy 32-40 kor. páron-
ként, az irányzat és árak változatlanok maradtak.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, szeptember 7-én. (Hivatalos tudósítás)
Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg ne-
héz (páronként 400 kilogrammon felül) —
fillér Közép (páronként 300-400 kilogrammig
terjedő sulyban) — fillér. Fialat nehéz
páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 128-
129 fillér. Fialat közép (páronként 251-320 kilo-
grammig terjedő sulyban) 129-130 fillér. Könnyű
(páronként 250 kgr-ig) 133-135 fillér. Szerbiai
nehéz (páronként 260 kg fölül sulyban) —
fillérig, közép (páronként 240-260 kilogramm
sulyban) — fillérig.

Sertésleltár: 1908. évi szeptember 4. napján
volt készlet 37421 drb., 1908. augusztus hó 5-én
felhajtott 239 darab, 1908. szeptember 5-én el-
szállított 150 darab, 1908. szeptember 5. napjára
maradt készletben 37510 drb. A hizott sertésleltár
irányzata: nyugodt.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, szep. 7. (Hiv. tud.) Előző napról mar-
adt 210 darab sertés, — darab süldő, — darab
malacz. Pötfelhajtás — drb sertés, — drb süldő
— malacz. Mai napi felhajtás 1786 darab ser-
tés, 35 darab süldő, — darab malacz, össze-
sen 1996 darab sertés, 34 darab süldő, — darab
malacz. Eladatott 1629 darab sertés, 7 darab
süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt
367 drb sertés, 28 darab süldő, — drb malacz.
Mai árak: Zsirtsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on
felül ételsulyban 100-106 fillér, ételsuly-
levonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól
350 kgr.-ig, 94-100 fillér, ételsulylevonással
— fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül 106-
108 — fillérig, ételsulylevonással 124-132 fillérig;
fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig —
fillér, ételsulylevonással 124-134 fillérig, köny-
nyű 220 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással

130-136 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon
felül — fill.-ig, könnyű — kgr.-ig.
Belföldi süldő 112-120 fillérig, horvát süldő —
— fillérig. Malacz 108 — fillérig. Árak
minden levonás nélkül kilogrammonként, ételsuly-
ban értendők. A vásár irányzata igen élénk. Az árak
változatlanok.

Kivonat a hivatalos lapból.

Szeptember 6.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi min-
iszter Privary Gézá, továbbá Esztergályos Ágoston,
Lakner József, Marer József, Jámor Miklós,
Reuter Aladár, Czirbesz Dezső, Derzsi Ödön, Dar-
vay István, Félégházy Gyula és Gerbner Árpád
petrozsényi közégi főgimnáziumi rendes tanárokat
a petrozsényi állami főgimnáziumhoz rendes taná-
rokká, Borsos Szabó Imre petrozsényi közégi fő-
gimnáziumi rendes tornatanítót pedig a petrozsényi
állami főgimnáziumhoz rendes tornatanítónak, Dávid
Lajost a székelyudvarhelyi ref. főgimnáziumhoz, a
fennálló szerződésből kifolyólag, rendes tanárrá,
Varga Lajos okleveles tanítót az erzsébetvárosi ál-
lami elemi népiskolához, ifj. Vargha Károly okleve-
les tanítót a szemlaci uradalmi elemi iskolához, De-
meter Mihály okleveles tanítót a kisslyomosi állami
elemi népiskolához, Erdélyán Döme okleveles taní-
tót és Gedremenz Erzsébet Olga okleveles tanítónő-
t a zlaticzai (volt határvidéki) közégi elemi is-
kolához rendes tanítónak, illetőleg tanítónővé, Uo-
neszku György okleveles tanítót a mehadikai (volt
határvidéki) közégi elemi iskolához, Ungvári
Béla nagyhalászi ref. elemi iskolai tanítót a maros-
buzsói állami elemi népiskolához, Török Pál okleve-
les tanítót a magyarcsékei állami elemi népiskolá-
hoz, Lépi Valéria okleveles tanítónőt az orehoviczai
állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Szol-
yosy Szabina okleveles tanítónőt az izsoppaligai ál-
lami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Junk Ká-
roly okleveles tanítót a révi állami elemi népiskolá-
hoz, Erdélyi Pál holtmarosi ref. elemi iskolai taní-
tót a feketetői állami elemi népiskolához, Balázs Józ-
sef felsőzúcsi rk. elemi iskolai tanítót a borsai ál-
lami elemi népiskolához, Nobik Lajos okleveles taní-
tót a péderi állami elemi népiskolához rendes taní-
tónak, Hunka Magdolna okleveles kisedővőnőt a
dombóvári állami kisedővődáchoz, Simonits Karola
okleveles kisedővőnőt a koháryházi állami kisedő-
vődáchoz, Hubert Matild okleveles óvónőt az orosz-
vári állami kisedővődáchoz, Haller Vilma okleve-
les kisedővőnőt a világosi állami kisedővődáchoz,
Pártl Józsefné, szül. Pipis Mária okleveles kidedő-
vőnőt a dombóvári állami kisedővődáchoz és Berná-
dits Róza okleveles kisedővőnőt a gálósi állami
kisedővődáchoz kisedővőnővé; a kereskedelemügyi
miniszter Szabó István okleveles gépészmérnököt fi-
zetéstelen II-ok oszt. kir. ipari segédfelügyelővé ne-
vezte ki és szolgálatátelre a szabadkai kerületi kir.
iparfelügyelőhöz osztotta be; a földmiveltésügyi mi-
niszter Schöner szőlészeti és borászati gyakoronokot
fizetéstelen szőlészeti és borászati felügyelővé; az
igazságügyminiszter Nigrinyi Ernő kassai javítóin-
tézeti családfősegédet ugyanezen intézethez család-
fővé nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi min-
iszter Polly Ferencz pusztaalmori állami elemi is-
kolai tanítót a budafok-kelevölgyi állami elemi is-
kolához, Végh Miksa okleveles tanítót a pusztaal-
mori állami elemi népiskolához rendes tanítónak

Önnek övni kell a feleségét!

Minden család részére leg-
fontosabb illusztrált könyv
a tuldo gyermekáldás ellen,
melynek eredményét a há-
talratok ezrei igazollák,
díszkréten küldöm 90 fillér
magyar levélbélyegért. Frau
Anna Kaupa, Berlin, 247.
Lindenstr. 5A.

Vadászfegyver

gyűjtemény, részben örök-
sepből származó egyenként
is potom aron eladó. Közöt-
ük Topplever-kulcsu Lan-
caster 20 forint. Előrefekvő
lakatszerkezetű, modern
Hammerles 35 forint.
Grener-záru, Bücksflinte
40 forint. Schnelleres
Mannlicher 28 frt, Drilling,
valódi Krupp acélsöveke-
kel 65 frt. Winchester 35 frt
Néhány jobb revolver, mint
Eranning Welodoghamer-
les, ugyanitt Öörz Zeiss,
Voigtlander és más finom
fényképezőgépek, egy perzsá-
szonyeg és egy motorke-
rékpar nagyon olcsón azon-
nal eladó. IV/E. Egyetem-
tér 5. szám. Radónál. 49082

Zalogcédulákat

veszek. Elzálogosított,
brillansokat, gyöngyö-
ket, aranyat, ezüstöt és
ékszereket 100.000 kor.
költségmentesen kivál-
tok és teljes értéket ki-
fizetem.

Singer Jakab
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. szám.
Izabella-utcasarkán

szében áthelyezte. Székely Teréz m.-szigeti állami
elemi iskolai tanítónőt a nagyenyedi, Tahné Pet-
ráss Irma nagyenyedi állami elemi iskolai tanítónőt
a szolnoki és Klausz Katalin szolnoki állami elemi
iskolai tanítónőt a m.-szigeti állami elemi iskolához
kölcsonösen, Erdődi Lipót borsasebespataki állami
elemi iskolai tanítót az isaszegi állami elemi iskolá-
hoz ugyanebben a minőségben, Drozdik Gyula hor-
gosi nagyjárás tanyai és Kádas György horgosi kir-
ályalmi tanyai állami elemi iskolai tanítókat kölc-
sonösen áthelyezte.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter kiskoru
Putz Róbert budapesti lakos Biróra, Boschan Henrik
pozsonyi lakos Bosányira, Mandl Miksa szemereji la-
kos saját, valamint Rózi és Mihály nevű kiskoru
gyermekét Möröre, kiskoru Klein Emma és Honor
pécsi lakosok Katonára és Waitsch Imre budapesti
lakos családi nevének Barosra kért átváltoztatását
megengedte.

Pályázatok. A szolnoki törvényszéknél iroda-
tisztai, a kaposvári törvényszéknél pedig irnoki ál-
lásra 4 hét; — a sátoraljaújhelyei pénzügyigazgató-
ságnál hivatalsszolgái állásra 5 hét; — a csákovai
járásbírósnál albirói, a trencsényi törvényszéknél
jegyzői állásra 2 hét; — a felsőöri járásbírósnál
irnoki, a lippai főerdőhivatal kerületében két I. oszt.
erdőaltiszti (főerdőri), a tótsvári erdőhivatal ke-
rületében pedig egy I. oszt. erdőaltiszti (főerdőri),
az aranyosmaróti törvényszéki fogháznál törvény-
széki fogházfelügyelői állásra 4 hét és a beregszászi
pénzügyigazgatóságnál több pénzügyőri vigyázói
állásra 8 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvé-
nyeket.

VIZÁLLAS.

m é t e r		m é t e r	
szep. 7.		szep. 5.	
Inn	Siharding 2.27 1.90	Jász	M.-Szeged 0.18 0.27
Duna	Pápa 3.74 3.18		Tokháza 0.80 0.48
	Linz 0.97 0.68		V.-Nemény 0.18 0.19
	Bács 0.72 0.94		Tokai 1.84 0.05
	Pozsony 2.86 2.63		Tiszafüred 0.08 0.20
	Komárom 3.28 3.84		Szolnok 0.22 0.10
	Budapest 2.82 2.88		Csongrád 0.85 0.67
	Paks 2.94 1.93		Szeged 0.35 0.13
	Mohács 3.15 2. —		T.-Bocsa 0.15 0.02
	Gombos 3.20 2.40		Titl 1.47 1.80
	Ujvidék 1.99 1.47	Óndava	Hoór 1.12 1.15
	Pancsova 0.63 0.65	Tapoly	Bárta 0.60 0.66
	Orsova 1.30 1.38	Ródrog	Ladmóca 0.87 0.61
Horva	Moravafalu 0.46 0.63	Sajó	Zsolozsa 1.18 1.18
Vág	Zselna 0.66 0.36	Hornád	H.-Németi 0.18 0.13
	Trencsén 0.51 0.38	Bereettyó	Marpitta 0.28 0.26
	Szoros 0.54 0.73		B.-Ujfalu 0.32 0.32
Kába	Szt.-Gothárd 0.57 0.59	Körös	Csucsca 0. — 0.93
	Sárvár 2.55 2.60		N.-Várád 0.25 0.38
	Győr 1.58 1.51		Balányos 0.20 0.19
Dráva	Varasd 0.38 0.66		Bolonyos 0.80 0.30
	Zákány 0.20 0.50		Tenke 0.25 0.26
	Barcs 1.30 1.48		Gurahone 0.63 0.62
	Rézek 0.60 0.66		Borosjenő 0.51 0.52
Marn	M.-Szerdah. 0. — 0.12		Bákós 0.47 0.43
Száva	Záráb 0.66 0.22	Maros	Gy.-Rehóvár 0.28 0.38
	Sziget 0.98 1.06		Branyicska 0. — 0. —
	Mitrovicza 0.84 0.35		Soborsin 0. — 0. —
Szamos	Dósa 1.25 0.20		Arad 1.84 1.80
	Szatmár 0.40 0.41		Makó 0.38 0.38
Kraszna	N.-Majtény 0.16 0.20	Temes	K.-Kostély 0.08 0.02
Latorca	Munkács 0.24 0.24	Béga	Kiszető 0.50 0.55
lahorea	Homonna 0.10 0.16		Temesvár 0.88 0.78
Ung	Perecseny 0.10 0.16		Beckerek 1.14 0.73

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

THE GRESHAM
Elelbtizosító Társaság Londonban.
ALAPITTATOTT 1848.
Magyarországi Igazgatóság Budapest
V. Ferenc József-tér 5-6. (saját palotában.)
Köt életbiztosításokat a legkülönbözőbb kombinációk
szerint, előnyös díjak és feltételek mellett. A Gresham
kötvényfeltételei kiválóan liberálisak.
Kölesnők ledezetére szolgáló kötvényei
azonnal nyuítanak fedezetet
öngyilkosság vagy párbaj
ugyszintén birói ítelet
folytán beállott halál esetében.
A kötvények megtámadhatlanok és el-
évülhetlenek.
Vagyoniállás 1907. december 31-én 235,857,564.35 K
Ervényben levő bizto-ítások — — — 600,000,000. —
Biztosított feleknek kifizetett — — — 564,528,685.95
Magyar értékek, elhelyezett díjtartalék 26,174,020.28

Pontos és legjobb
ÓRÁK
5 évi jótállás
mellett.
Arany és ezüst ókszerkek, evő-
eszközök, nászajándékok
részletfizetésre is.
Javításokra és vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok.
Arjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.
POLGÁRKÁLMÁN
— műtörás —
Bpost, Erzsébet-körut 29. sz. I. em.

KÖZIGAZGATÁS.

Allami segítség a városoknak.

Az örök véletlenség akaratából legutóbbi cikkünk tárgya ugyancsak aktuálissá vált. Mi a törvényhatósági jogú városok polgármestereinek október végére tervezett találkozásának a napirendjébe óhajtottunk néhány, az állami segítséget illető pontot fölvétetni s íme, alig pár nappal cikkünk megjelenése után hivatalosan jelentik, hogy a városok anyagi segélyezése ügyében a belügyminiszter e hó 20-ára értekezletet hívott egybe.

Az értekezlet részletes programja ösmertelen ugyan előttünk, de nagyon valószínűnek tartjuk, hogy a tárgyalások ugyanazon tárgyak körül fognak forogni, amelyeket felsoroltunk. A hazai vidéki városok közt igen kevés van, mely a legfontosabb kulturintézmények és berendezések hiányával ne lenne — ezen a bajon segíteni elsőrangú feladata az államnak s hogy a belügyi kormány e feladat teljesítését teendői s rába iktatja, az gróf Andrássy Gyula miniszterségének egyik legkimagaslóbb dicső emléke marad örök időkre. A legszebb és legbőlebb törvények idők multával elmúlhatnak, ami honmentő gondolat ma és méltó, hogy az egész nemzedék sikra szálljon és vérét ontsa érte, husz vagy harmincz év mulva túlhaladott álláspontot jelezhetnek, mely mellett érzéketlenül megy el az akkori magyarság, de ha a hazai városok nagy tömegének kiépül a burkolata, csatornája, vízvezetéke, kórháza, létesül a világítása, városrendezése, ha új utcái, közterei és nyilvános kertjei keletkeznek, ha egészségtelen nagy falvakból, modern, egészséges levegőjű kulturközpontokká emelkednek: ez az eredmény emberileg számított örök időkre szól és amíg meg lesz, hirdetni fogja annak a férfunak áldásos tevékenységét, ki, hon, hogy mindezek megindítója és létesítője legyen, meg volt a kitaláló ész, a megvalósító energia és mindenkifölött a legnemesebb ambíció: az alkotások terén méltó utódjává lenni történelmi nevé atyjának.

Nagyon megnyugtató ugy a városokra, mint általában az egész országra, hogy e nagy reformokat olyan államférfi fogja megvalósítani, ki eddig minden tettével bebizonyította, hogy sokkal inkább szívén viseli a közszabadságokat, mint a miniszteri mindenhatóság kiszélesítését. Elgondolni is ijesztő, minő következményei lehetnek volna egy ilyen fölsegitő akciónak a Tisza-árban, hogy mitől tarthatnak volna az autonómia hívei, mint kimaradhatatlan végzettől. Annak a kormányzati iskolának az emberei semmit sem tartottak fontosabbnak, mint a központi kormány hatalmának kitérítését és az autonómia legyengítését. — Andrássyról tudjuk, nemcsak publicisztikai közleményeiből, de leginkább cselekedeteiből, hogy az ország közjogi helyzetének szilárdítását az önkormányzati szervek megerősítésében keresi.

Megnyugtató magában véve az is, hogy a városok anyagi megsegítését különválasztotta a közigazgatás általános reformjától, amit oly régen ígérnek nekünk, de megvalósítani még egy kormánynak sem volt hozzá sem ideje, sem erőke. Semmi sem lehet örvedetesebb a városokra és azok lakóira nézve, mint hogy az anyagi kérdések rendezését a belügyminiszter kikapcsolta a többi közül és sietve napirendre tűzi.

Ezt bizonyára követni fogja még egy néhány önálló kérdés kikapcsolása és megoldása. Amint tudniillik ki fog tűnni, hogy a legfontosabb dolgok, az anyagi ügyek novelláris uton rendezhetők, emelkedni fog a valószínűsége annak, hogy

más, talán nemkevésbé fontos, de megoldásra nézve sokkal könnyebb ügyek is elintézhettek ilyen módon.

Nézzük csak közelebbről, hogy a városi adminisztrációban, a pótdó remélhető leszállítása után (az állami segítség ezt fogja első sorban maga után vonni) melyek a legsürgősebben megoldandó feladatok.

A legelső ezek között kétségkívül a városi választói jog rendezése. Ez különben is égetően aktuálissá vált most, mikor a képviselőválasztói jog gyökeres átalakuláson megy át. Eddig igen egyszerű volt a dolog: a törvény kimondta, hogy törvényhatósági választó joggal bír mindenki, aki a képviselőválasztók jegyzékébe föl van véve. A törvénynek erről a rendelkezéséről mondták annak idején, hogy a törvényhatósági választójogot nem volt tanácsos demokratikusabbá tenni, mint aminőt a törvényhozás az országos választói jognál elfoglalt.

Ezentul fordítva lesz: a törvényhatósági választói jog nem lehet olyan demokratikus, mint az országos. De hogyan fogják ezt kifejezésre juttatni? Melyik törvénybe teszik bele, hogy ezután nem az országos választói jegyzék fogja megadni a városi választáshoz a jogosultságot? Ha ezt, mint negatívumot beleteszik is az új törvénybe, a pozitív rendelkezés már nem jöhet bele, mert nem oda tartozik. Okvetlenül szükség lesz tehát egy novellára, amely a községi választói jogot önállóan szabályozza, még pedig egyidejűleg az általános választói jog reformjával.

Ezt a kérdést tehát szintén okvetlenül ki kell kapcsolni a közigazgatás nagy reformjából. És ha kikapcsolják, az új novella kétségkívül intézkedni fog a virilis intézmény további fennmaradásáról is.

A függetlenségi párt a virilizmust, az érték-képviselést sohasem tartotta szerencsés intézménynek. Három évtized előtt, amikor Tisza Kálmán törvénybe iktatta és azóta is, az Egyetértés folytonosan küzdött ellene.

Ma azt mondják: a virilizmusra a magyarság szempontjából oly nagy szükség van, hogy eltörlését csak a nemzetiségek és a szocialisták kívánják, aki pedig a történelmi Magyarország fennmaradását óhajta, az nem fuhat ezekkel egy követ. Ez szent igaz, de azért mégsem hazaárulás a virilizmus eltörlését kívánni, mert egyáltalában nincs bebizonyítva, hogy a virilizmusnál okosabbat, jobbat és czélszerűbbet kigondolni ne lehessen.

A virilizmusnak lehetnek jelentékeny hasznai, de vannak aztán káros és veszedelmes következményei is, amelyeken a közelgő reform alkalmából nagyon tanácsos lenne segíteni.

Legnagyobb baj a virilizmusban az, hogy az egész autonómiát néhány nagyvagyonu törzsköcs családnak szolgáltatta ki, különösen a megyékben. Azért nincs hire-hamva sem nálunk a demokráciának a megyeházák falain belül, s a megyeszékhelyeken, ahol a dzsentrizmus ma is éppen olyan féktelen hatalom, különösen társadalmi tekintetben, mint akár 1848 előtt volt. A városokban mindenesetre más a helyzet, ott 48 előtt sem a dzsentri parancsolt, most sem az uralkodik; de ott van helyette a szerencsés spekulánsokból összeverődött új emberek társasága, kikből majd csak a második, harmadik generációban válik ki egy megbízható patricziusi réteg, ellenben az átmeneti idők folyamán ugy viselik magukat, mint minden idők, korok és társadalmak plutokratái szokták. A kedélyek minden irányu megnyugtatóására szolgáljon, hogy ebben a kapzsi osztályban, mely a közvagyon egyéni kihasználásában ért el nagy rekordot, minden

valláskülönbség nélkül képviselve tudjuk a társadalom legfalánkabb czápaít.

Ezek uralma a virilizmus legnagyobb büné és átka. Az uralomról való leszorításuk pedig a legüdvösebb eredmény lenne. A baj főfészke az, hogy a törvény az értékek tulajdonosainak személyes képviselők jogot ad, amelytől ezek semmiképpen meg nem foszthatók lévén, a természetes összetartás és szövetkezés révén az autonómiának szinte korlátlan uraivá válnak és hatalmukkal lépten-nyomon visszaülnek.

A közigazgatási jogtudomány elméleti művelői régen rámutattak e baj ellenszerére, olyan megoldást ajánlván, amely mellett a nagyobb vagyont megillető nagyobb befolyás is megmarad, anélkül azonban, hogy a legnagyobb adófizetők a választás esélyei alól fölmentessenek. Ilyen megoldás például, ha a választókat az általuk fizetett adóösszeg szerint bizonyos csoportokba osztjuk, s a választás e bizonyos csoportokon belül történik. Az érték-képviselést előnyei így is biztosítva maradnak, de a személyes képviselői minősége nem marad örökre biztosítva, hanem a választók bíráló retortáján megy át és így, mégis mód van a veszedelmes czápaik kiirtására.

Más megoldás is van és semmi sem kívánatosabb, minthogy a belügyi kormányznak a közigazgatási novella benyújtásáig ideje legyen ezzel a kérdéssel is foglalkozni és az autonómia demokratizálásának ezt a legszükségesebb részét szerencsésen megoldani.

Megüresedett községi orvosi állások.

Soborsin körorvosi állás (10 községgel), 1600 korona fizetés, 400 korona utiátalány, 200 korona lakpénz. Látogatási, huszvizsgálási, halottkémi díjak. A petrisi körorvosi állás (7 községgel) betöltéséig 1000 korona fizetésért ennek teendőit is végezi, szeptember 12-ig. Főszolgabírósg Máriaradna.

Köröstarcsa, II. községi orvosi állás, 1200 korona fizetés, 400 korona lakpénz, látogatási díjak 200 korona fizetésemelés kilátásban, továbbá helyi pótlék és rendkívüli évi segély, szeptember 20-ig. Főszolgabírósg Békés.

Tótkeresztur, körorvosi állás (32 községgel), 1000 korona fizetés, 600 korona fuvarátalány, 600 korona trachomakezelési díj, 875 korona külön fuvardíj, kézi gyógyszerár, látogatási díjak. Főszolgabírósg Muraszombat.

Magyarlapád, körorvosi állás (11 községgel), 1700 korona fizetés, 300 korona utiátalány és látdíjak (gyermekmenhelyi 42 gyermek utáni évi 6-6 korona). Kéthetenkinti körut. Szeptember 15-ig. Főszolgabírósg Nagyenyed.

Valkány, községi orvosi állás, 2400 korona fizetés, 400 korona évi lakpénz. Kézi gyógyszerár kilátásban. Szeptember 15. délután 5 óráig. Főszolgabírósg Brassó.

Tiszapolgár, egyik városi orvosi állás, 1200 korona fizetés, 80 korona halottkémielési díj a városból, 120 korona magánosoktól, himlőoltásért 130 korona, látogatási díjak. Egri főképtalani uradalmi főorvosi állás 720 korona fizetés kilátásban, szeptember 22. d. u. 5-ig. Főszolgabírósg Tiszalök.

Tiszahegyes körorvosi állás, 2000 korona fizetés, halottkémielés és látogatási díjak, szabad lakás, szeptember 30-ig. Főszolgabírósg Nagykikinda.

Megüresedett községi jegyzői állások.

Nagyléta, főjegyzői állás, 1600 korona fizetés, szabadlakás kerttel, 34 hold szántóföld, szeptember 10-ig. Főszolgabírósg Székelyhid.

Körösladány, főjegyzői állás, 1200 korona fizetés, 59 hold haszna, (vagy 1500 korona), szabadlakás. Főszolgabírósg Szeghalom.

Kiszács, községi jegyzői állás, 1318 korona fizetés, szabadlakás, 657 négyszögöl belsőszéggel 5 hold szántóföld, 20 km. kemény tűzfifa, 24 ingyenfuvar, szeptember 10-ig. Főszolgabírósg Ujvidék.

Ugor, segédjegyzői állás, 1000 korona fizetés, szeptember 20-ig. Főszolgabírósg Szuma.

Budafoék, 1) segédjegyzői állás, 1600 korona fizetés, 2) írnoki állás 1460 korona fizetés, szeptember 16. déli 12-ig. Főszolgabírósg Biala.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJORMÁTYÁS

KÜLÖNFÉLÉK.

Intés.

Ne menj tovább! Az ut, amelyre léptél,
Kilábolatlan ingoványba visz...
Hát nem látod a bünös éjszakáknak
Feléd vigyorgó undok rémeit?
Kik lesnek már reád sovargó kéjjel,
Hogy mélybe huzzák szüzi testedet...
Orosva meglopiák arcod rózsáit
S kiszívják minden cseppnyi véredet...

Be kár lesz érted! Szép szemed derűjét
Meg fogja törni a sok szenvedés...
A megalázás tövskoronája
Büszke homlokodra redőket vés...
S a sátánok, kikre pazarul szótad
Szépséged kincsét, nem ismernek rád,
S ha szölsz hozzájuk, mint utszéli rongyos,
Kegyetlen szívvel rugnak majd odább...

Kerüld e sorsot! Jöjj az én utamba,
Nézd, hogy világol reményesillagunk,
Csak ezt kövessük, s meglásd, egyszer mégis
Egy szebb jövőbe majd csak eljutunk...
Szerelmes szívem csak térted küz még! —
Virággal lesz telehintve utunk,
Mikor büszkén vallhatlak már enyémnek,
S fölemelt fővel, tisztán járhatunk...

Vékony Pál.

(Az álgrofnő válópöre.) A londoni válási törvény-
széken hosszas tárgyalás után néhány nap előtt olyan
pör fejeződött be, amelyet a benne szereplő szemé-
lyiségek miatt úgy az angol előkelő körök, mint az
amerikai pénzemberek izgalmas érdeklődéssel kísér-
tek. A válópört Yarmouth grófnő indította a férje
ellen. A grófnő huga Thaw Harrynak és a póre éppen
akkor kezdődött, amikor a White mérnök gyilkosá-
nak büntnyében ült össze tanácskozára az esküdt-
szék.

A grófnő különös megokolással kérte házassága
felbontását. A beadványában azt állította, hogy ez a
házasság soha nem történt meg. Szándékuk volt
ugyan egybekelni, de utóbb ő, a menyasszony meg-
mástitotta az elhatározását. A törvényszék képzelhető
ámulással tekintett a furcsa állapotra. A „grófnő” ra-
gaszkodott ahhoz, hogy ítélet hozassék, mert a föuri

világban mindenki férjes asszonynak hiszi, pedig iga-
zában nem az és ezt bírói uton kívánta megállapítani.

Az így másként megszokottan jellegzetes. A le-
tünt esilagzatu brit mánás és a vagyonos amerikai
hölggy egymásra találása. Megvolt az eljegyzés. A
milliomos leány égetően vágyakozott a grófi czi-
merre. Az évek multak, már mindenki férj és feleség-
nek hitte őket és ez a tévedés csak a legutóbbi idő-
ben vált kellemetlenné a nőre nézve.

A férfi harminczhét esztendő. Az ismerősei ren-
des két gunyévvvel illetik. „The dancing karl”-nek —
tánczó grófnak — emlegetik és „the skirt-dancing
karl”-nek, mert nagyon szeret ballejtánczosnői öltö-
zékben jótékonyczélú előadásokon közreműködni. Ez a
tehetséget akkor fedezte fel magában, amikor egy-
szer egy tánczosnő hirtelen leköszönt és ő ugrott be
helyette.

Thaw Alice ismert amerikai szépség és az atyjá-
tól, aki Pittsburgban nagyiparos volt, négy millió
dollárt örökölt. Az anyja és két fivére ellenezte azt,
hogy felesége legyen Yarmouth grófnak, a házasság-
ból aztán nem is lett semmi; de ezt Londonban nem
tudják és a grófi hitvesének nézik őt.

A zárt ajkók mögött folytatott tárgyalásokon a
grófi jogi képviselő nélkül jelent meg és nem védeke-
zett. Így tehát a dollárkirálynő elérte azt, hogy tör-
vényszéki ítélettel erősítették meg az ő hajadon vol-
tát. Azonkívül elegendő anyagot sodort a botrányokat
örölő pletykázási malmokra, amit talán elkerülhetett
volna azzal, ha egyszerűen nyilatkozatot közöl az új-
ságokban, amelyben kijelenti, hogy ő nem felesége a
tánczó grófnak.

(A morgue mint éjjeli menedékhely. Néhány
napja ugy Európában, valamint Amerikában a forró
nyári időjárás egyszerre hidegre fordult, úgy, hogy a
világvárosok koldus népsége, amely télen éjjeli
menedékhelyeken, nyáron pedig a szabadban tölti
éjszakáit, igen kedvezőtlen helyzetbe jutott. Külö-
nösen Newyorkban annyira szaporodott a hajléktal-
anok száma, hogy e hideg napokban a város men-
edékházai kevésnek bizonyultak. Százával kellett
a jelentkezőket elutasítani és a hatóság végre is el-
határozta, hogy a bajon segitendő, a morgue-ot is
a hajléktalanok rendelkezésére bocsátja. Voltak
ugyan, akik visszariadtak a halottak tözsomszédsá-
gában való éjszakázástól, de a legtöbb kapva-kapott
az alkalmon és a nem mindennapi menedékhelyen
éppen olyan jól aludt, mint előbb a szabadban. De
még ezen a szomorú tanyán sem jut hely mindenki
részére. A menedékhelyeken jegyeket osztogatnak
és csak az ilyen jegy tulajdonosa alhatik a morgue-
ban. Esténként a halál esendős házába bevonul az

elő nyomor és borzongva telepedik meg a rögtön-
zött fekvőhelyeken, vagy vaságyakban, amelyek
rendes körülmények között egészen más célra szol-
gálnak.

(A fürdőzők réme.) A czápa, az Adria- és Föld-
közi tengeren a fürdőzők valódi réme. A mult év
szeptemberében a fiemei kikötőben két nagy czápa
tünt fel, akik két kis hajót üldöztek. Néhány nap
mulva az egyik czápa egy halászbárkát vett üldö-
zöbe, amíg a halászok kétségbeesett küzdelem után
meg nem ölték. A czápat akkoriban Fiumében kiállí-
tották és sokan megcsodálták a hat méter hosszú
halat. Ugyancsak tavaly júliusban történt, hogy egy
czápa Triestben megtámadott és szétépett egy
tanítónőt, aki igen messzire bemerészkedett a ten-
gerbe. A fürdőzőkre főleg azért olyan veszedelmes
a czápa, mert nemcsak a mély tengeren, hanem a
parton is megtámadja az embereket. Zárában egyszer
két leány ült a tengerpart kőpárkányán, amikor egy-
szerre csak feltűnt a czápa. A leányoknak azonban
már nem volt idejük menekülni, mert a czápa már
rájuk vetette magát. Az egyik leány felkapott egy
rudat és azzal verte a czápat. Ez azonban hirtelen
megkapta a rudat és a leányt belerántotta a vízbe
és letépte az egyik lábát. Egy másik szerencsétlen-
ség meg úgy történt, hogy több hölggy egy csónak-
ban a kijelölt határon túl merészkedett a tengerbe.
Az egyik még hozzá oly meggondolatlan volt, hogy
a csónak előtt uszott. Egyszerre vagy 50 méter tá-
volságban feltűnt két czápa. A hölggy csak két mé-
ternyire uszott a csónak előtt, de mielőtt még a csó-
nakba huzhatták volna, az egyik czápa már meg-
ragadta lábánál fogva és behuzta a tengerbe. A Ba-
leari szigeten a nagyobb veszedelmek elkerülése
czéljából tengeri őrséget is szerveztek. Hogy ez
mennyire szükséges intézmény, bizonyítja egy eset,
amely júliusban történt. Forró nyári nap lévén, a
fürdő tele volt emberekkel, amikor hirtelen felhang-
zott a figyelmeztető jelzés: czápa van a fürdőben.
Nem is egy, hanem több. A czápak először a nyílt
tengeren állomásozó őrcsónakot támadták meg, de
megjárták, mert az ügyes csónakosok csákyáikkal
ugyanancsak elbántak velük. A hajósok és a czápak
küzdelme csak egy perczig tartott, de ez alatt az
idő alatt a fürdővendégek sietve menekültek ki a
vízből a biztos védelmet nyújtó partra vagy a szik-
lákra. Érdekes, hogy a czápak támadásának leg-
többször hölggyek esnek áldozatul. A brazilai parto-
kon a czápa ugyszólván mindennapi jelenség, míg
ellenben az európai partokon csak kivételesen fordul
elő. Azt mondják, hogy a czápa időnként változ-
tatja tartózkodási helyét és hogy legközelebb a déli
telegereken fog feltűnni nagy számban.

A FEKETE GYÉMÁNT

— REGÉNY. —

A: FRED. VILLER.

ELSŐ FEJEZET.

Monk Amerikába megy.

— Jövő hét pénteken Amerikába utazom.
— Amerikába?

— Igen. És pedig nagyon komoly ügyben.
A „Johanna” nevű gözössel Rotterdamba és
onnan a „Zaardam”-mal New-Yorkba.

— Igazán elhatározott dolog november vé-
gén Amerikába hajóznod? Nagyon fontos ügyek
készíthetnek erre. Nem küldhetnél más vala-
kit? Tudod, hogy Klára nem is venné igazi ke-
resztelésnek, ha nem vagy te a keresztapa. Ez
az aktus pedig jövő vasárnap megy végbe.

— Sajnos — nagyon komoly dologról van
szó, nagyon fontosak, melyeket csak én magam
tudok elintézni. Bármennyire is sajnálom, hogy
nem állhatok a feleséged rendelkezésére, mégis
csak el kell utaznom.

Ez a beszélgetés Monk szobájában folyt le,
még pedig Monk és közöttöm. Mint rendesen
hét órakor eljöttem az irodából és felmentem
Monkhoz, hogy kissé elbeszélgessek vele vagy
esetleg rábeszéljem, hogy eljőjjön hozzám.

Azok, kik „Monk József élményeit” olvas-
ták, ismernek mindkettőnk, hogy megértsek a
következőket, akik azonban nem tudnak létező-
süinkről, alábbiakban szolgálók felvilágosítással.

Mint egészen fiatal ember hagytam el ha-
zámat, mint érett férfi jöttem vissza, mialatt ide-
gen országokban mérnöki tudással vagyont
gyűjtöttem.

Ez néhány év előtt történt.

Ismét viszontláttam ifjúkori barátomat,
Monkot, ki nagyon különös foglalkozást űzött:
ugyanis privát detektív volt. Amennyire a dol-
got értem és megítélni képes voltam, ő a hiva-

talát nemcsak azért űzte, hogy a kényerét meg-
keresse vele, hanem mert ez élvezet is volt neki
és szórakoztatta. Elessze, becsületessége és
önzetlensége által ismert és közbeesült volt a
neve. És az emberek csodálkoztak és a fejüket
esóvárták, mert számtalan előnyös ajánlatot,
melyben állami szolgálatot kínáltak, elutasított.
Ugy élt, mint egy küllőnéz és mint egy remete.
Senkivel sem érintkezett, csak velem és csalá-
dommal, daczára ennek, a feleségem is, én is
diadalnak tekintettük, ha néha-néha rábírhattuk,
hogy látogasson meg bennünket.

Feleségem nagy érdeklődéssel volt sorsa
iránt már amennyire olyan ember, mint Monk.
engedett a sorsa iránt érdeklődni: „Nem tudod
megérteni — szólt a feleségem hozzám, hogy
Monk egyszer életében nagy csalódáson ment
keresztül és ezért emberkerülő lett? Minden
áron meg kell kísérelnünk őt kiragadni a magá-
nyosságból, még saját akarata ellenére is. Talán
hálás is lesz ezért még valamikor.”

Ha a női éleslátás, mely a mások bánatát
rögtön észreveszi — hiányzott is nálam, azt
azonban helybenhagytam, hogy feleségemnek
igaza van és igyekeztünk őt magunkhoz édes-
gömi és szoktatni. De még valamit tudtam: hogy
Monknak saját magától kell irántunk bizalommal
lenni, mert talán ő volt az utolsó ember, akinek
a bizalmába beleférdőzni teljes lehetetenség.

Monk Amerikába szándékolt utazása a leg-
nagyobb mértékben meglepett; soha ez előtt egy
szóval sem említette.

— Talán egy újabb ügyet vettél át? kér-
deztem tőle.

— Nem!

Kételkedve néztem rá; nem volt az a Monk,
aki máskülönbben nyugodtan szokott előttem
állni a szép, nyílt arcvonásokkal, az okos,
szürke szeméit pedig rám függesztve.

Ő, aki máskülönbben olyan meggondolt volt
és nyugodt, harmonikus mozdulataival kitént,
most nyugtalanul topogott fel-alá a szobában.
A hullámos haja rendetlenül hullt bele a kissé
alacsony homlokba és az ujjai idegesen rángat-

ták a bajuszt, mely a szépen formált száját el-
fedte.

Megállt előttem, míg én a nagy karosszék-
ben kényelmesen elterültem s így szólt:

— Itt maradhatsz nálam ma este?

— Kész örömmel, feleltem. Klára egy ifju-
kori falsi barátjával a színházba ment; a
barátnő az én jegyemet vette, mivel már a je-
gyek el voltak árusítva. Tehát én szabad va-
gyok. Éppen azt akartam ajánlani, hogy a mai
estét töltsük együtt.

— Jó, tehát mindjárt vacsorázhatunk is;
szeretnék veled egy ügyet megbeszélni és amíg
ezen nem vagyok túl, nincs nyugalmam.

Monk eszengett és nemsokára ezután egy
jól megterített asztalnál foglaltunk helyet. Házi-
gazdám majdnem semmit sem evett, de azért
nem hanyagolta el a házigazda teendőit, de a
türelmetlenségét, hogy a vacsora már be legyen
fejezve, nem tudta leplezni. Alkalmasint valami
rendkívüli dologról lehetett szó és én gyorsan
éjttem, hogy előbb készen legyek és ezalatt nem
is beszéltem.

Mikor ismét visszamentünk a dolgozó szo-
bába, Monk a legjobb zöllék egyikébe letessék-
kelt, Wiskyt és vizet állított elém és szivarral
kínált meg. Ő is rágyújtott egyre, de mindjárt
utána behajította a kandallóba.

— Az előbb azt mondtad Monk, hogy vala-
mit meg akarsz velem beszélni.

— Igen, ha türelmemmel hallgatsz meg.

— Természetes! Észrevetted valaha, hogy
nem hallgatlak türelmesen?

Gyenge mosoly suhant végig Monk barna
arczán:

— Keserű lapdacs volt. Valószínűleg na-
gyon is gyakran próbára tettem a türelmedet
tanulságos előadásaimmal, hogy a detektív lo-
gikáját és következtetéseit is bizonyos művé-
szettel kell alkalmazni; ma azonban nem ilyes-
miről van szó. Van kedved meghallgatni egy
történetet, ami reám vonatkozik, azt a történe-
tet, hogy ebben a pillanatban miért vagyok az
az ember, aki itt áll előtted és miért folytatok
ilyen életet?

(Polyt köv.)

SZÍNHÁZAK
Kedden, 1908. szeptember 8-án
Remzeti Színház Fővárosi nyári színház

Miss Hobbs
Vigjáték 4 felvonásban. Irta
Lerome K. Fordította: Molnár
Ferencz.
Edvard Kingsearl Kúrti
Percival Kingsearl Dezső
George Jessop Rózsahegy
Miss Willlicent Várdi A.
Miss Susan Abbey Nagy
Miss Hobbs György
Kezdete fél 8 órakor

Vigszínház
Délután 3 órakor
A tanítónő.
Falusi életkép három felvonás
ban. Irta Bródy Sándor
A tanítónő Varsányi I.
Óreg Nagy István Szerényi
Nagyasszony Haraszti H
A tanító Tihanyi
Kántor Venurey
Kántorkissasszony Komlóssy L.
Főúr Hegedűs
Káplán Bárdi O.
Szolgabíró Tapolczai
Törvénypír Balassa
Kray Ida Hegedűsnő

Este fél 8 órakor
Tatárjárás.
Operett három felvonásban. Irta
Bakonyi Károly, zenéjét Gábor
Andor versére írta Kálmán L.
Lohonyay tábornok Vendrey
Treszka a leánya Komlóssy
Riza Keleti J.
Lőrenthey Hegedűs
Imrédy Fonyvesi
Mogyoróssy Kornai B.
Wallenstein Sarkadi
Illike Dallos J.
Turi Tihanyi

Délután 3 órakor
Feleskel notárius
Eredeti bohózat 4 felvonásban.
Este fél nyolcz órakor
Carmen.
Opera 4 felvonásban. Zenéjét
szerzte Bizet, Szövegét Meru-
nier Prosper beszélye után írta
Meilhac és Halévy L.

III. Kir. Operaház
Zárva

Uránia színház
Délután 4 órakor
Az élet komédiája.
Este fél 8 órakor
A virágok városa.

Nemzeti színház
és az Operaház

Összes előadásaira je-
gyek elővételben a ren-
des pénztári áron
kaphatók:
MOLITOR OSZKAR
„EUTERPE” zeneműkereskedésben
Kossuth Lajos-u. 15.
a Semmelweis-utózával szemben.

Régi mesterhegedűk!
legnagyobb raktára jelenleg
A Magyar Kir. Zene-Akadémia házi he-
gedű-készítőjének műtermében található
Reményi Mihálynál
Bpest, Király-u. 58. Telefon 87-84.
REMÉNYI saját készítményű műhegedűi
nemcsak hazánkban, de külföldön és Ame-
rika művészei között is elismertek talál-
ják. REMÉNYI új hegedűjén Geyer Sándor a leg-
nagyobb hegedűművész a Vigadó nagy-
teremben alkotta hangversenyest. Javítá-
sok a legművészeiben lezavarták mel-
lett. A hangokozó gerenda felállításja,
mely által bármely hegedű sokkal jobb,
szébb és erősebb hangot ad,
Arjegyzzék minden hangszerrel külön-külön kérendő.

Jól lát?
Ha nem, akkor for-
duljon bizalommal
HATSCHKE optikushoz, csak Károly-körút 6. sz. ahol szem-
üvegek és látószerek is legolcsóbban kaphatók
Ingyen érleazzák börtentve.

BITTMANN PÁL
gép műhelye.
Bpest, Lónyai-u. 36.
»HALADÁS»
a legfokozotesebb szőlő-
morzsoló és bogozó
Óránkint 1400 kiló
— szőlőt morzsol. —
ÁRA 200 KRONA.
A szőlőszemet fokozatosan összekozza és a csutából teljesen el-
különtve ejti az alatta levő kabda és az éretlen szemeket a csu-
tással együtt a „D” nyíláson átkülön adja. Műhelyemben mindig
megtekinthető. Arjegyzzékkel és referenciákkal szívesen szolgál.

BUTOR
DUS VÁLASZTEKEDÉSBEN VAGY
KÉSZPÉNZRE MINT
RÉSZLETFIZETÉSRE
RENDSZERVÉLI OLCSÓÁRON
KAPHATÓ
EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA SZÁMÁRA)
EHRENTREU TESTVÉREKNEK
BUDAPEST, VI. EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA SZÁMÁRA)
KÉNY ARJÉGYZZÉK INGYEN. TELEFON 62-27

Tessék előjegyezni
Fontos minden hangszeret játszóknak tudni, hogy cégem
kartellen kívül
van és így az egész világon megjelent
Zeneműket a legolcsóbban adom.
„EUTERPE” zenemű-
kereskedés
MOLITOR OSZKAR
IV., Kossuth Lajos-utca 15. sz.
a Semmelweis-utózával szemben.
A m. k. Operaház és a Nemzeti Színház Jegyirodája
Dus raktár! TELEFON 6-41. Arjegyzzék
ingyen!

A Népszínház-Vigopera
teljes jelmeztára
mintegy ötezer gyönyörű új történelmi,
fantasztikus, katonai és polgári férfi,
női és gyermekjelmez, továbbá csizmák,
cipők, kardok, trikók, csákok, kalapok
és parókák stb. stb.
szeptember hó 10. 11. és 12-én
Budapesten, a Csokonay-utca 3. sz. ház
II. és III. emeletén d. e. 10 órától kezdve
önkéntes árverésen
készítetés ellenében előadtnak. Venni szándé-
kozók a jelmeztárat ugyanott már szeptember 9-én
egész nap megtekinthetik.

Vértess-féle Sósorszesz
Minden házban szükséges.
FRANÇOIS
TRANSYLVANIA
SEC

TENNIS-RAKET JAVITO
Tenisz-pálya-készítő s föl-
szereelő. Versenyjátékosok
egyedüli raketjavítója. —
MACHER REZSŐ sportüzlete
Budapest, IV., Koronaherceg
utca 3. szám. (Az udvarban)

ROBBANÁS
LEHETETLEN
ha a fellőlentül biztos HENTZE-féle szabad.
ROBBANÁSMENTES EDÉNYT
használnak. Minden háztartásban
és ipari üzemben nélkülözhetet-
len. 1-10,000 literes nagyság-
ban nagyon olcsón szállítja a
MAGYAR FÉMLEMEZIPAR RÉSZV.-T.
BUDAPEST, VII., Erzsébetkirályné-ut 57.
TELEFON 67-94.

Női ruha
divat kelme
eladás
Oriasi készletünkben 120 cz.
széles őzli angol kelmet mé-
terenként 42 krtól kezdve a
legfinomabb minőségig 2-3-4
frtig árusítunk.
Rosenberg és Quitt
női divat, szőnyeg és vá-
szon árak nagy áruháza.
Budapest, VI. Király-utca 32.
Telefon 528.

Ne tévovázzék, ha fáj a feje,
hanem használjon azonnal
BERETVAS-PASTILLÁT
amely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fej-
fájást elmulasztja. Ára 1-20. Kapható minden
Orvosok által ajánlva. Ára 1-20. Kapható minden
drogériában. — Készíti:
Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten,
3 doboznál ingyen postaszállítás.

ISKOLAKÖNYVEK
az összes vidéki
és budapesti iskolák,
elemi polgári nő és leány-
iskolák, felsőbb leányiskolák,
gymnásiumok, reál, kereskedelmi
iskolák stb. számára kaphatók
SINGER ÉS WOLFNER
könyvkereskedésben
Budapest, VI. Andrassy-ut 10

Vadászoknak és turistáknak
nélkülözhetetlen, télen melegítő, nyáron hűsítő, törv. védett
Nimród
meleg és hideg italtartó lapos börtök floszozel bélelve, közön-
égesz üveggel, mely ugyanazon szolgáltatást tesz, mint a drága
THERMOS PALACZK
a forró italt reggel beöntve, télen a legkellemesebb italt
szolgáltatja egész nap és nyáron a behűtött italt nem me-
legszik meg benne egész nap. Továbbá THERMOS
PALACZK védőtökök hűrből, floszozel bélelve saját
találmányom, legolcsóbban kapható:
ACS. LASZLÓ szállígyártó, VIII. ut 19. szám

FŐVÁROSI ORFEUM
WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17.
Érdekes újdonságok:
AALBACH mint budapesti
idegenvezető
MISS PHILADELPHIA
„Topsy” nevű remekül idomított elefántjával.
Mascha Dignam — Fred Marion —
Mab Dersy Kosta — Las 4 Maravillas
— The 8 Lancashire Lads stb. stb.
Jegyelővétel 10-1 és 3-6 óráig.
— Az előadás kezdete 8 órakor. —
A téli estén reggeltől 5 óráig VÖRÖS ELEK szingányzene-
kara hangversenyez.

BEKETOW CIRKUSZ Városi liget
Telefon 107-46
Ma, kedden, szeptember 8-án 2 NAGY ELŐADÁS 2 délután
4 és este 8 órakor. — Mindkét előadásban
„HELGOLAND”
Nagy kiállításos vízi némajáték 150 négyzetméter víz a cir-
kuszban. Fényes kiállítás, tűzijáték. 60 hölgyből álló balettkar.
The 3 Stags halászdagadás motorkegypáron és az egész
nagy műsor.

IFJ. SCHULLER FERENCZ
nagyvendégfogó
VI. kerület, Andrassy - ut 39. szám.
A szalmaüvegek legkedveltebb étterme.
Morsóelt árak! Kifünő kiszolgálás

GLADIS-KÁVÉHÁZ
Rottenbiller-utca 10. (Óvoda-utca sarkán)
Minden este Telefon 105-89.
TATAI BUS FERI
zenekara hangversenyez. — Fényes amerikai berende-
zés. — Külön értékesített helyiségek. — Szolid árak.
A szervezett munkások esziva
partijóságát kérve, ünnepelttel SZATMÁRI, kávé.

Hull a haja? Használja a Petroleum-hajszesz-t.
GARA-GÉZA és a drogéria Tessedk Arjegyzzék kérd.
Egy eredeti üveg ára 2 korona. Főszékhelyénél hely
Bpest, VIII. József-körút 78.

Ma
L'Alce
Ferenz
Flamén
Mellern
Ferenz
Marmón
A szabó
Jentz
Báró Ob
Mária L
Camerón
De Lorz
Páhercz
Kezd
Kir
Va
Operett
Dörmen
tolla Mo
ze
XIII. Jo
Lethár
Hoiena
Niki
Gusztá
Friedrich
franczi
Vendöl
Kezd
B
Ma ó
Eszel
cier az
máry A
Kövary
Heldib
lott. C
Kontia
F
Igaz
Bu
A
Ma
A
D
Napp
lel
Ko
9
10
11
12
13

COIS
LVANIA
EG

JAVITO
EZSŐ sportüzlete
IV., Koronaherceg
im. (Az udvaros)

IAS
EN
le szabad.
DÉNYT

ban
betel-
ység-
ja a

RÉSZV.-T.
álné-ut 57.
EFON 67-81.

ből 120 cz.
kelmét mé-
l kezdve a
ségig 2-3-4
unk.

s Quitt

g és vá-
y áruhaza.
y-utca 32.

áj a feje

TILLÁT

migrant és fej-
ható mind
gyszertárban

z Kispesten,
zállítás.

YVEK

stáknak

MS, 18rv. védetl
d
bélve, közön-
si, mint a drága

CZK
Nemesebb Halk
t Ital nem me-
THERMOS
bélve saját
tő:

19. szám

SZÍNHÁZAK

Kedden 1908. szeptember 8-án.

Magyar színház Városligeti Nyári Színház

A Sasfiók

L'Alcein Dráma 5 felvonásban
írtá Rosland Edmond, fordí-
totta Abrányi Emil.
Ferenca Törzs
Flambeau Csorlos
Metternich Garas
Ferenca császár Báthory
Marmont tábornagy Thuróczy
A szabó Z. Molnár
Senti Rátkai
Báró Obenaus Moulár
Mária Luiza Feren R.
Camérta grófnő Polczár L.
De Lorent Teréz T. Halmai M.
Főhercegnő Mészáros G.
Kezdeté fél 8 órakor.

Délután fél 4 órakor
Folt amely tiszsit.
Szomorujáték 4 felvonásban, For-
ditotta Pálthy Károly.

Este fél 8 órakor
Nebántsvirág.
Operetta 3 felvonásban

Apolló - Projektoográf
TELEFON 88-39.

Királyszínház

Varázskeringő

Operett 3 felvonásban. Írták
Dörmann és Jacobson. Fordí-
totta Merai Adólf. Zenéjét szer-
velte Strauss Zsenkár.
XIII. Joahim Németh
Lethár Ferie
Hocna Ferenc S.
Niki Király
Gusztáv Sárosi
Friderika Gyely F.
Franczi Ötvös Gitta
Vendolin miniszter Sugár
Kezdeté fél 8 órakor.

Nagy ária Mignonból
énekelő kép, előadja Mme
Tetrazzini. — A Bosporus
holdvilágánál. — June Bug
repülőgépe. (Első felszállás
1908. július 4-én Ameriká-
ban. — Báb-zínházigazgató
alma. — Bátor nővér. —
Esküvő lóháton. — A kis
kötélhúzó. — Krisztus
és a bűnös — Fedák Sári
baba-duettje, Veró "Die
Brett'igráfin című operett-
ből, éneklo mozgókép.
KEZDETE: 8 órakor

BUDAPESTI CABARET
BONNONNIERE Teréz-körút 28.

Ma és mindennap a negyedik szentemberi műsor
Eszó Rózi 4 slágerrel, Dr. Szalay József conferen-
cier az 6 Gröbbaum intézetűl, Rákay Márton, Szal-
máry Alpád, Antaly Ercsi, Csabai Zsófi, Kökeny, Böcsös,
Kőváry stb. teljesen új cabaret-számokkal. — Kamarator:
Heidberg Albert, 3 új színpadi tréfa. A noma vád-
lott. Óriási sikert hozhat, 3 új kis darab. — Jegyek:
Kontinens tőrszöveten, Andrássy-ut 20. Bárdnai és a Cabaret
penztáránnál, Teréz-körút 28.

FOLIES CAPRICE

Igazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTH SANDOR
Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 órakor
Ma: fél 10 órakor! Ujdonság!

A feleségem férjes

Böhszát írta Satyr. Rendező Rott Sandor.
Végül 11 órakor

DER LUFTTURNER

Böhszát egy amerikai szálloda életből
írta Satyr Rendező Trobitsch Sandor
Nappali pénztár d. e. 9-11-g és d. u. 8-8-g. Az első eme-
let Casino de Parisban elsőrangú táncz attrakciók.
— Kezdeté fél 12 órakor —

Kovács Gyula zongora-termel

Budapest, V. Ferenc-József-tér 5-6.
Gresham-palota. Telefon 110-66
zongorák, pianók és harmoni-
mok legelőcsőbb árban. Teljesen
új hangszerek bérbeadása.
Részlet és javító-osztály. Zongora
hangoltatás eszközteltek.
Állandó képkiallítás eredeti
képekben, és művészi repro-
duciókban.

HETI MŰSOR.

Szeptember	Nemzeti Színház	III. kir. Operaház	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Uránia	Főv. nyári színház
9 Szerda	Kényeskedők és Képzelt beteg	—	Kutya van a kertben.	A vig özvegy	Tűz a gyárban.	A párisi asszony	Csókirkirály
10 Csütörtök	A három testőr	—	Az ördög	Dollárkirálynő	Gretchen	Régi jó idők	A böregér
11 Péntek	Figaro házassága	—	Kutya van a kertben	A vig özvegy	Tűz a gyárban	Régi jó idők	A komédiások
12 Szombat	Kényeskedők és Afonz ur	—	Tatárjárás	A vig özvegy	Sasfiók	—	Faust
13 Vasárnap	Vasgyáros	—	Nattalin Kutya van a kertbe	János vitéz	csaszár katonái	—	Fuzsitus kisassz
este	A cigány	—	—	Varázskeringő	Tűz a gyárban	—	A vörös sapka

SZT. MARGITSZIGET Gyógyfürdő és üdülőhely
ujjonnan berendezett vizgyógyintézet.
Télen-nyáron át nyitva.

438 C° természetes kénés hőforrás. Csusz, zsába-,
szív-, hárgerincz- és idegbajok ellen javalva.
Szeptember 1-től 30 százalék engedmény.
Gyógy- és zenedij nincsen.
Felső-vendéglő saját kezelésben.
Teljes penzió napi 10 kor.-tól kezdve.
Kivánatra prospektust küld a Szentmargitszigeti Gyógy-
fürdők és szállodák részvényláraság igazgatósága.

"VALUTA" grszony
egy darab bőrből készült ára
1 korona kizárólag
"Székely" bőrdönszél
VII. 9 Rákóczi-ut 4
Arlezzvák ingyen

Borsajtók, szőlőzúzó, arató- és vetőgépek
a legelőcsőbbak és legjobbak
FEHÉR ÉS GHIMESSY
gépgyárában,
Budapest, VI. ker., Hungária-körút 84E. szám.

MINDENKI
WAGNERHEZ megy,
a ki kitűnő hangszereket
oloso pózban akar venni.
Hegedűk 2 frt. 50
król, fuvolák 3 frt.
től, beszélgépek 5
frttól feljebb. Har-
moniumok a legelő-
csőbb árak mellett.
WAGNER "Hangszorkirály"
Budapest, József-körút 15. Árjegyzék ingyen.

XV-ik évfolyam Telefon 63-45.
Beiratások
naponta 9-6 óráig.
SOMOGYI MÓR
TANÁR, ZONGORAMŰVÉSZ
államilag képesített diplomált zenetanár
igazgatósága alatt álló ZENE-
CONSERVATORIUM
akadémiai előkészítő tanfolyamokkal kezdők és
haladóknak a legmagasabb művészi kiképzésig.
VII., Erzsébet-körút 44. I.
Zongora, hegedű, ének, czimbalom,
gordonka s az összes zeneelméleti tanszakokra. Az okta-
tást, az ország legkivalóbb művészei és pedagógusai
államilag diplomált tanárok végzik.
Vidéki lányövendékek részére INTERNÁTUS.
Prospektust kivánatra küld az igazgatóság.

Kalap Király-nál
a legelőcsőbb őszi újdonságok megérkeztek, a nagyérdemű kö-
zönség figyelmét felhívjuk saját gyártmányu 4. 5 és 6 kor.
kalapjainkra. Nálunk vásárolt kalapok ingyen vasaltatnak
Különös gondot fordítunk Bocsos pártfogásért esedezünk
mihelyintben Hársta-u 33. Osztermann és Stern
noi kalapok átalakítására. kalapos mester
Szigoruan szabott árak! Eskü-ut 6. (Klotild-palota.)

SZABADALMAKAT
védjegyeket és mintaoltalmat megszerző
Szabadalmakat Értékesítő Vállalat
PASZTOR (bel. cég.)
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 17.
Felvilágosztás díjtalan. Telefon 24-26.

Tisztasága 30.000 koronával
szavatoltatik.
Schicht
szarvasszappana
a legjobb
Schicht SZARVAS jegyű szappánát rendkívüli, kitűnő tulajdonságainál fogva elő-
nyösen használhatjuk minden elgondolható mosási célra: személyes használatra, leg-
finomabb és durva, fehér és színes vászonneműek mosására, konyhaedények, bútorok,
szőnyegek, háziállatok tisztítására stb. stb. A legjobb kiválasztott nyersanyagokból
lesz előállítva.

A törvény követelményeinek megfelelő

Alföldi fehérkeresztes

Sósborszesz

a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszor, igen számos esetben kitűnő szolgálatot tesz, mert

erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka

közkedvelt ital.

Radial Elixir

kitűnő gyomorkeserő páratlan hatásu!

Gyártja:

az Alföldi Cognacgyár

r.-társaság

KECSKEMÉTEN.

Mindenütt kapható!

Tessék mindenütt csakis eredeti

Alföldi Cognacgyár Kecskemét gyártmányt kérni.

MOST
jelent meg az új
**ŐSZI ÉSTÉLI
ÁRJEGYZÉK**

kivánatra ingyen küldi
NEUMANN M.
CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ
FERFI-FIU-ÉS LEÁNYKA-
RUHÁK-TELEPE
BUDAPEST,
IV. MUZEUM-KÖRÚT 1-3.

BUTOROK

káló-, ebédlő-, szalonbe-
rendezések, továbbá uti-
szoba, iroda berendezései
rész- és mahagoni butorok,
szőnyegok és függönyök
valódi angol bőrgarnitúrák
eladása és vétele.

Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. szám
I. emelet 265

Kassai-utca sarok.

A cím-
tessék
nyom.

VALÓ.
di francia külön-
gességek (óvszoros)
csakis

F. BERGUERANVILLE
leghíresebb pártai
gyarostól legelőnyö-
söbben beszeresettek

Polgár Sándornál
Budapest, VI. ker.
Erzsébet-körút 50.

Részletes képek ár-
jegyzék ingyen és
börmentve.

Saját gyártmányú vas- és rézbutorok

Rézagy — — — 45.— ft
Vaságy matraccsal 8.50 •
Gyermekágy — — 11.50 •
Sodronyágy-betét 3.50 •
Vas- és rézbutorok gyári
árban. 28048

WEISZ LIPÓT
Király-utca 99. szám.
TELEFON 57-01.

Sz: 2116-1903.

GUMMI

és halhólyag 2, 3, 5, 6, 8 és 12 kor. tucatonként.
Valódi NEVERRIP 6 korona. SUNLIGHT elefántcsont-
fehér 8 korona. Valódi DIANA (védjeggyel) 8 kor. tucattal.
MENSINGA PESSAR 4 korona. ATHAKOS PORBE-
FUVO 10 korona. IRRINATOR, HAVIKÓTÓ

sérvkötők a legolcsóbb árakon
WEINSTINGLER DIANA
kötőszeggyár
Budapest, VII., Szövetség-utca 11. szám.
Árjegyzék ingyen. Képviselek keresetnek.

Faarverési hirdetmény.

Holzmány község (Szoban vármegye) 1908. évi szeptember hó 28-án d. e. 10 órakor a községi irodában tartandó zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen eladja a «Knechtenwald» nevű erdejének az 1906. évi 92504 (I.) A-2 sz. F. M. rende-
lettel kihasználásra engedélyezett 303.1 kath. holdnyi rendkívüli vágásterületen tővön álló
mintegy 40495 drb. tölgyfának 32104.0 m³ haszon és 23745.0 m³ tűzfára becsült fa-
tömegét.

Kikiáltási ár 834300 korona, azaz nyolczszáznyolczvannegyzezerháromszáz korona.
Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a.
Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.
A bánatpénz az árverés előtt Holzmány községnek átadandó a majorsági pénz-
tárhoz való felétbe helyezése végett.
Az írásbeli zárt ajánlatok az árverés megkezdése előtt a jár. főszolgabírónak
átadandók.
Az árverési feltételek alolított hivatalában valamint a nagyszobeni m. kir. állami
erdőhivatalnál és az ügyházi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.
Ujgyház, 1908. év szeptember hó 4-én.

Olvashatatlan aláírás
főszolgabíró.

(Utányomás nem díjaztájk.)

